Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2024/2881

2024 11 20

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA (ES) 2024/2881

2024 m. spalio 23 d.

dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje

(nauja redakcija)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ([1]),

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ([2]),

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros ([3]),

kadangi:

(1) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/107/EB ([4]) ir 2008/50/EB ([5]) buvo iš esmės pakeistos. Kadangi tas direktyvas reikia iš dalies keisti dar kartą, dėl aiškumo jos turėtų būti išdėstytos nauja redakcija;

(2) Komisija 2019 m. gruodžio 11 d. savo komunikate „Europos žaliasis kursas“ išdėstė plataus užmojo veiksmų gaires, kuriomis siekiama pertvarkyti Sąjungą į teisingą ir klestinčią visuomenę, pasižyminčią modernia, efektyviai išteklius naudojančia ir konkurencinga ekonomika, kurios tikslas apsaugoti, tausoti ir puoselėti Sąjungos gamtinį kapitalą ir apsaugoti piliečių sveikatą ir gerovę nuo su aplinka susijusios rizikos ir poveikio. Kalbant konkrečiai apie švarų orą, Komisija pati įsipareigojo toliau gerinti oro kokybę ir Sąjungos oro kokybės standartus labiau suderinti su Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) rekomendacijomis. Europos žaliojo kurso komunikate Komisija taip pat paskelbė, kad stiprins oro kokybės stebėseną, modeliavimą ir planavimą;

(3) savo 2021 m. gegužės 12 d. komunikate „Kuriame sveiką planetą visiems. ES veiksmų planas „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos““ Komisija nustatė Nulinės taršos veiksmų planą, kuriuo, *inter alia*, atsižvelgiama į su tarša susijusius Europos žaliojo kurso aspektus ir prisiimami konkretesni įsipareigojimai, t. y. iki 2030 m. daugiau kaip 55 % sumažinti oro taršos poveikį sveikatai ir 25 % – Sąjungos ekosistemų, kuriose oro tarša kelia grėsmę biologinei įvairovei, skaičių;

(4) Nulinės taršos veiksmų plane taip pat išdėstyta 2050 m. vizija, kaip oro taršą sumažinti iki lygio, kuris nebelaikomas kenksmingu sveikatai ir natūralioms ekosistemoms. Šiuo tikslu turėtų būti taikomas pakopinis dabartinių ir būsimų Sąjungos oro kokybės standartų nustatymo metodas, pagal kurį nustatomi 2030 m. ir vėlesnio laikotarpio oro kokybės standartai ir suplanuojama, kaip ne vėliau kaip iki 2050 m. prilyginti juos naujausioms PSO oro kokybės gairėms, taikant naujausiais moksliniais įrodymais grindžiamos reguliarios peržiūros mechanizmą. Taršos mažinimas susijęs su priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, todėl ilgalaikio tikslo įgyvendinti nulinės

([1]) OL C 146, 2023 4 27, p. 46.
([2]) OL C, C/2023/251, 2023 10 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/251/oj.
([3]) 2024 m. balandžio 24 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2024 m. spalio 14 d. Tarybos sprendimas.
([4]) 2004 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/107/EB dėl arseno, kadmio, gyvsidabrio, nikelio ir policiklinių aromatinių angliavandenilių aplinkos ore (OL L 23, 2005 1 26, p. 3).
([5]) 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (OL L 152, 2008 6 11, p. 1).

taršos užmojį turėtų būti siekiama kartu mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1119 ([6]);

(5) 2021 m. rugsėjo mėn. PSO atnaujino savo oro kokybės gaires, pagrįstas sisteminga mokslinių įrodymų apie oro taršos poveikį sveikatai apžvalga. Atnaujintose PSO oro kokybės gairėse atkreipiamas dėmesys į naujus įrodymus, susijusius su poveikiu, atsirandančiu dėl ekspozicijos nedideliu oro taršos lygiu, ir suformuluoti mažesni oro kokybės orientaciniai lygiai, taikomi kietosioms dalelėms (KD_{10} ir $KD_{2,5}$) ir azoto dioksidui, palyginti su ankstesnėmis gairėmis. Šioje direktyvoje atsižvelgiama į naujausius mokslinius įrodymus, įskaitant naujausias PSO oro kokybės gaires;

(6) per pastaruosius tris dešimtmečius Sąjungos ir nacionalinės teisės aktais buvo nuolat mažinamas išmetamų kenksmingų oro teršalų kiekis ir atitinkamai pagerinta oro kokybė. Politikos galimybės, išnagrinėtos prie šios direktyvos pridedamame poveikio vertinime, rodo papildomą grynąją socialinę ir ekonominę tolesnio oro taršos mažinimo naudą, o numatoma piniginė nauda sveikatai ir aplinkai gerokai viršija numatomas įgyvendinimo išlaidas;

(7) imdamiesi atitinkamų Sąjungos ir nacionalinio lygmens priemonių nulinės oro taršos tikslui pasiekti, valstybės narės, Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija turėtų vadovautis atsargumo principu ir principais, kad turėtų būti imamasi prevencinių veiksmų, kad žala ištaisoma ten, kur yra jos šaltinis, bei principu „teršėjas moka“, kaip nustatyta Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) ir Europos žaliojo kurso komunikate nustatytu žalos nedarymo principu, taip pat pripažįstant žmogaus teisę į švarią, sveiką ir tvarią aplinką, kaip įtvirtinta 2022 m. liepos 28 d. Jungtinių Tautų (JT) Generalinės Asamblėjos priimtoje Rezoliucijoje 76/300. Jie turėtų, *inter alia*, atsižvelgti į šiuos elementus: geresnės oro kokybės indėlį į visuomenės sveikatą, aplinkos kokybę ir ekosistemų atsparumą, piliečių gerovę, jautrių gyventojų ir pažeidžiamų grupių lygybę ir apsaugą, sveikatos priežiūros išlaidas, visuomenės klestėjimą, užimtumą ir ekonomikos konkurencingumą; energetikos pertvarką, energetinio saugumo stiprinimą ir kovą su energijos nepritekliumi; apsirūpinimo maistu saugumą ir maisto įperkamumą; tvaraus ir išmanaus judumo ir transporto sprendimų bei susijusios infrastruktūros kūrimą; elgesio pokyčių poveikį; fiskalinės politikos poveikį; sąžiningumo ir solidarumo užtikrinimą tarp valstybių narių ir jų viduje, atsižvelgiant į jų ekonominį pajėgumą, nacionalines aplinkybes, tokias kaip salų ypatumai, ir konvergencijos poreikį ateityje; būtinybę užtikrinti teisingą ir socialiai sąžiningą pertvarką taikant tinkamas švietimo ir mokymo programas, be kita ko, skirtas sveikatos priežiūros specialistams; geriausius turimus ir naujausius mokslinius įrodymus, visų pirma PSO pateiktas išvadas; poreikį su oro tarša susijusios rizikos aspektą įtraukti į investicinius ir planavimo sprendimus; ekonominį efektyvumą, geriausius turimus technologinius sprendimus ir technologinį neutralumą siekiant sumažinti išmetamų oro teršalų kiekį, ilgainiui vis didėjantį aplinkosauginį naudingumą ir užmojų lygį;

(8) šia direktyva padedama siekti JT darnaus vystymosi tikslų (DVT), visų pirma 3, 7, 10, 11 ir 13 DVT;

(9) Europos Parlamento ir Tarybos sprendime (ES) 2022/591 ([7]) nustatytoje bendrojoje Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programoje iki 2030 m. (toliau – 8-oji aplinkosaugos veiksmų programa) nustatytas, *inter alia*, tikslas sukurti netoksišką aplinką ir apsaugoti žmonių, gyvūnų ir ekosistemų sveikatą ir gerovę nuo su aplinka susijusios rizikos ir neigiamo poveikio, ir tuo tikslu nustatyta, *inter alia*, kad reikia toliau gerinti stebėsenos metodus, reikia geresnio tarptautinio bendradarbiavimo, geriau informuoti visuomenę ir užtikrinti teisę kreiptis į teismą. Tai padeda orientuotis siekiant šioje direktyvoje nustatytų tikslų;

(10) Komisija turėtų reguliariai peržiūrėti mokslinius įrodymus, susijusius su teršalais, jų poveikiu žmonių sveikatai ir aplinkai ir, *inter alia*, tiesioginėmis ir netiesioginėmis sveikatos priežiūros išlaidomis, susijusiomis su oro tarša, socialiniu bei ekonominiu poveikiu, aplinkos apsaugos išlaidomis ir elgesio, fiskaliniais ir technologiniais pokyčiais. Remdamasi savo peržiūra, Komisija turėtų įvertinti, ar taikytini oro kokybės standartai tebėra tinkami šios direktyvos tikslams pasiekti. Pirmąją peržiūrą Komisija turėtų atlikti iki 2030 m. gruodžio 31 d. Atlikdama peržiūrą, Komisija turėtų įvertinti oro kokybės standartų suderinimo su naujausiomis PSO oro kokybės gairėmis galimybes ir terminus,

([6]) 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

([7]) 2022 m. balandžio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2022/591 dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2030 m. (OL L 114, 2022 4 12, p. 22).

ar oro kokybės standartus reikia atnaujinti atsižvelgiant į naujausią mokslinę informaciją, ar reikėtų įtraukti papildomus oro teršalus ir ar reikėtų iš dalies pakeisti nuostatas dėl įgyvendinimo terminų atidėjimo ir tarpvalstybinės oro taršos. Jei atlikusi peržiūrą Komisija mano, kad būtina, ji turėtų pateikti pasiūlymą peržiūrėti oro kokybės standartus arba į juos įtraukti kitų oro teršalų. Jei Komisija mano, kad tai būtina, ji taip pat turėtų pateikti pasiūlymų dėl atitinkamų šaltinių teisės aktų priėmimo arba peržiūros, kad padėtų įgyvendinti siūlomus patikslintus oro kokybės standartus Sąjungos lygmeniu, ir pasiūlyti tolesnius veiksmus, kurių reikia imtis Sąjungos lygmeniu;

(11) aplinkos oro kokybės vertinimas turėtų būti atliekamas pagal bendrą požiūrį, taikant bendrus vertinimo kriterijus. Vertinant aplinkos oro kokybę reikėtų atsižvelgti į oro taršos veikiamų gyventojų skaičių ir ekosistemų dydį. Todėl tikslinga pagal gyventojų tankį ir vidutinės ekspozicijos teritorinius vienetus suskirstyti kiekvienos valstybės narės teritoriją į zonas;

(12) zonose, kuriose viršijami vertinimo slenksčiai, turėtų būti privalomi fiksuotieji matavimai. Modeliavimo taikomosios programos ir orientaciniai matavimai, papildydami informaciją, gautą atlikus fiksuotuosius matavimus, suteikia galimybę pagal ėminių ėmimo vietų duomenis numatyti koncentracijos geografinį pasiskirstymą. Naudojant tokius papildomus vertinimo metodus taip pat būtų galima sumažinti privalomą mažiausią fiksuotųjų ėminių ėmimo vietų skaičių zonose, kuriose laikomasi ribinių verčių arba siektinų verčių, tačiau vertinimo slenkstis viršijamas. Zonose, kuriose ribinės arba siektinos vertės viršijamos, praėjus dvejiems metams nuo įgyvendinimo aktų dėl modeliavimo taikomųjų programų ir ėminių ėmimo vietų erdvinio reprezentatyvumo nustatymo priėmimo dienos, aplinkos oro kokybei įvertinti kartu su privalomais fiksuotais matavimais turėtų būti naudojamos modeliavimo taikomosios programos arba orientaciniai matavimai. Taip pat turėtų būti vykdoma papildoma teršalų foninės koncentracijos ir iškritų kiekio aplinkos ore stebėsena, kad būtų galima gerinti žinias apie taršos lygius ir sklaidą;

(13) kai taikoma, tam, kad pagal ėminių ėmimo vietų duomenis būtų galima numatyti geografinį teršalų koncentracijos pasiskirstymą, turėtų būti taikomos modeliavimo taikomosios programos – tai galėtų padėti nustatyti oro kokybės standartų pažeidimus ir atitinkama informacija pagrįsti oro kokybės planus ir oro kokybės veiksmų gaires bei ėminių ėmimo vietų išdėstymą. Be šioje direktyvoje išdėstytų oro kokybės stebėsenos reikalavimų, stebėsenos tikslais valstybės narės raginamos naudoti informacinius produktus ir papildomas priemones, kaip antai reguliarias įvertinimo ir kokybės vertinimo ataskaitas ar su politikos aspektais susijusias internetines programas, siūlomas pagal Sąjungos kosmoso programos Žemės stebėjimo komponentą, visų pirma per „Copernicus“ atmosferos stebėsenos paslaugą;

(14) svarbu, kad nauji teršalai, kaip antai ultrasmulkiosios dalelės, juodoji anglis, elementinė anglis ir amoniakas, taip pat kietųjų dalelių oksidacijos potencialas būtų matuojami stebėsenos kompleksuose tiek foninėse kaimo vietovėse, tiek foninėse miesto vietovėse, kad būtų lengviau papildyti mokslines žinias apie jų poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai, kaip rekomenduoja PSO. Valstybėms narėms, kurių teritorija yra mažesnė nei 10 000 km^2, pakaktų matuoti stebėsenos kompleksuose foninėse miesto vietovėse;

(15) siekiant geriau suprasti teršalo poveikį ir parengti tinkamą politiką, reikėtų atlikti išsamius smulkių kietųjų dalelių ($KD_{2,5}$) matavimus. Tie matavimai turėtų būti atliekami tokiu būdu, kuris atitiktų bendradarbiavimo programos tolimų oro teršalų pernašų Europoje monitoringo ir vertinimo srityje (EMEP), parengtos pagal 1979 m. Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (UNECE) Tolimų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvenciją, patvirtintą Tarybos sprendimu 81/462/EEB ([8]), ir jos protokolus, įskaitant 2012 m. peržiūrėtą 1999 m. Protokolą dėl rūgštėjimo, eutrofikacijos ir pažemio ozono mažinimo, matavimo būdus;

(16) siekiant užtikrinti, kad surinkta informacija apie oro taršą būtų pakankamai reprezentatyvi ir palyginama visoje Sąjungoje, vertinant aplinkos oro kokybę svarbu naudoti standartizuotus matavimo metodus ir bendrus ėminių ėmimo vietų skaičiaus bei vietos kriterijus. Vertinant aplinkos oro kokybę galima naudoti kitus nei matavimai metodus, todėl būtina nustatyti tokių metodų naudojimo ir reikiamo tikslumo kriterijus;

(17) svarbiu klausimu laikomas pamatinių matavimo metodų pateikimas. Komisija jau įpareigojo atlikti darbą rengiant EN standartus, kuriais turėtų būti remiamasi atliekant policiklinių aromatinių angliavandenilių matavimus ir jutiklių sistemų veikimo nustatant dujinių teršalų ir kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$) koncentraciją aplinkos ore vertinimą,

([8]) 1981 m. birželio 11 d. Tarybos sprendimas 81/462/EEB dėl Tolimų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos sudarymo (OL L 171, 1981 6 27, p. 11).

siekiant juos anksčiau parengti ir priimti. Jeigu nėra EN standartinių metodų, turėtų būti leidžiama naudoti tarptautinius standartinius pamatinius matavimo metodus, nacionalinius standartinius pamatinius matavimo metodus arba Europos standartizacijos komiteto (CEN) technines specifikacijas;

(18) siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir visą aplinką, ypač svarbu kovoti su teršalų išmetimu jų atsiradimo vietoje ir nustatyti bei įgyvendinti veiksmingiausias teršalų išmetimo, ypač žemės ūkio, pramonės, transporto, šildymo ir vėsinimo sistemų bei energijos gamybos sektoriuose, mažinimo priemones vietos, nacionaliniu ir Sąjungos lygmenimis. Todėl reikėtų vengti kenksmingų oro teršalų išmetimo, užkirsti jam kelią arba jį sumažinti, o atitinkami oro kokybės standartai turėtų būti nustatyti remiantis, *inter alia*, naujausiais moksliniais įrodymais, įskaitant PSO rekomendacijas;

(19) moksliniai tyrimai rodo, kad sieros dioksidas, azoto dioksidas ir azoto oksidai, kietosios dalelės (KD_{10} ir $KD_{2,5}$), benzenas, anglies monoksidas, arsenas, kadmis, švinas, nikelis, kai kurie policikliniai aromatiniai angliavandeniliai ir ozonas yra atsakingi už tam tikrą skaičių neigiamų poveikių aplinkai bei žmonių sveikatai ir yra susiję su keliomis neužkrečiamomis ligomis, nepalankiomis sveikatos būklėmis ir padidėjusiu mirtingumu. Poveikis žmonių sveikatai ir aplinkai pasireiškia per koncentracijas aplinkos ore bei per iškritas;

(20) nors oro tarša yra visuotinė sveikatos problema, rizika tarp gyventojų pasiskirsčiusi netolygiai – jautriems žmonėms ir pažeidžiamoms grupėms kyla didesnis pavojus nukentėti. Šia direktyva pripažįstama padidėjusi rizika ir konkretūs jautrių gyventojų ir pažeidžiamų grupių poreikiai, susiję su oro tarša, ir siekiais juos informuoti ir apsaugoti;

(21) remiantis Europos aplinkos agentūros ataskaita Nr. 22/2018 „Nevienoda ekspozicija ir nevienodas poveikis: socialinis pažeidžiamumas dėl oro taršos, triukšmo ir ekstremalios temperatūros Europoje“ prastesnės socialinės ir ekonominės padėties žmonių sveikatai oro tarša paprastai daro didesnį poveikį nei bendrosios populiacijos sveikatai, nes jie patiria didesnę ekspoziciją ir yra pažeidžiamesni. Šioje direktyvoje atsižvelgiama į socialinius oro taršos aspektus ir priemonių, kurių imtasi, socialinį ir ekonominį poveikį;

(22) arseno, kadmio, švino, gyvsidabrio, nikelio ir policiklinių aromatinių angliavandenilių poveikis žmonių sveikatai, įskaitant per maisto grandinę, bei aplinkai taip pat pasireiškia per iškritas. Turėtų būti atsižvelgiama į šių medžiagų kaupimąsi dirvožemyje ir požeminio vandens apsaugą;

(23) pagal naujausias PSO rekomendacijas turėtų būti mažinama gyventojų vidutinė ekspozicija didžiausiu dokumentuotu poveikiu žmonių sveikatai pasižyminčiais teršalais, smulkiosiomis kietosiomis dalelėmis ($KD_{2,5}$) ir azoto dioksidu. Tuo tikslu kaip papildomas oro kokybės standartas, papildantis ribines vertes, bet ne kaip jų pakaitalas, turėtų būti nustatytas įpareigojimas sumažinti vidutinę ekspoziciją;

(24) aplinkos oro kokybės direktyvų tinkamumo patikrinimas, apimantis direktyvas 2004/107/EB ir 2008/50/EB, parodė, kad ribinės vertės veiksmingesnės mažinant teršalų koncentraciją nei kitų rūšių oro kokybės standartai, pavyzdžiui, siektinos vertės. Siekiant kuo labiau sumažinti kenksmingą poveikį žmonių sveikatai, ypač atsižvelgiant į pažeidžiamas grupes ir jautrius gyventojus, ir aplinkai, turėtų būti nustatytos sieros dioksido, azoto dioksido, kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$), švino, benzeno, anglies monoksido, arseno, kadmio, nikelio ir policiklinių aromatinių angliavandenilių koncentracijos aplinkos ore ribinės vertės. Benzo(a)pirenas turėtų būti naudojamas kaip aplinkos ore esančių policiklinių aromatinių angliavandenilių kancerogeninio pavojaus žymiklis;

(25) kad valstybės narės galėtų pasirengti taikyti šioje direktyvoje nustatytus peržiūrėtus oro kokybės standartus ir būtų užtikrintas teisinis tęstinumas, pereinamojo laikotarpio ribinės vertės ir siektinos vertės, kol bus taikomos naujos, turėtų būti identiškos nustatytosioms pagal panaikintas direktyvas;

(26) ozonas yra tarpvalstybinis teršalas, susidarantis atmosferoje dėl pirminių teršalų išmetimo. Kai kuriems iš šių atmosferos teršalų taikoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2284 ([9]). Pažemio ozonas neigiamai veikia ne tik žmonių sveikatą, bet ir augmeniją bei ekosistemas. Pažanga įgyvendinant šioje direktyvoje nustatytas su ozonu susijusias siektinas vertes ir ilgalaikius tikslus turėtų būti nustatoma pagal Direktyvoje (ES) 2016/2284 nustatytus tikslus ir išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo įsipareigojimus, taip pat, kai tinkama, įgyvendinant ekonomiškai efektyvias priemones, oro kokybės gaires ir oro kokybės planus;

([9]) 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (OL L 344, 2016 12 17, p. 1).

(27) ozono siektinos vertės ir ilgalaikiai tikslai užtikrinti veiksmingą apsaugą nuo kenksmingo ekspozicijos ozonu poveikio žmonių sveikatai ir augmenijai bei ekosistemoms turėtų būti atnaujinti pagal naujausius mokslinius įrodymus, įskaitant PSO rekomendacijas;

(28) siekiant apsaugoti gyventojus, ypač jautrius gyventojus ir pažeidžiamas grupes nuo trumpos ekspozicijos padidėjusia teršalų koncentracija, reikėtų nustatyti sieros dioksido, azoto dioksido, kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$) ir ozono pavojaus slenksčius ir informavimo slenksčius. Pasiekus tuos slenksčius visuomenei turėtų būti pateikiama informacija apie su ekspozicija susijusį pavojų sveikatai ir, kai taikoma, įgyvendinamos trumpojo laikotarpio priemonės, skirtos taršos lygiams ten, kur buvo viršytas pavojaus slenkstis, sumažinti;

(29) pagal SESV 193 straipsnį valstybės narės gali toliau taikyti arba priimti griežtesnes apsaugos priemones, jeigu jos atitinka Sutartį ir apie jas pranešama Komisijai. Prie tokio pranešimo gali būti pridedamas paaiškinimas apie tų oro kokybės standartų nustatymo procesą ir naudotą mokslinę informaciją;

(30) jei oro kokybės būklė jau yra gera, ją reikėtų išlaikyti arba gerinti. Jei yra rizika neužtikrinti atitikties šioje direktyvoje nustatytiems oro kokybės standartams arba ta atitiktis nebuvo užtikrinta, valstybės narės pagal atitinkamus šioje direktyvoje nustatytus terminus turėtų patvirtinti atitinkamas priemones, kad būtų laikomasi ribinių verčių, vidutinės ekspozicijos mažinimo įpareigojimų bei kritinių užterštumo lygių ir, jei tai įmanoma, pasiektų siektinas vertes ir ozono ilgalaikius tikslus;

(31) gyvsidabris yra labai pavojinga žmonių sveikatai ir aplinkai medžiaga. Jo esama visoje aplinkoje, o metilgyvsidabrio pavidalu jis gali kauptis organizmuose, ypač koncentruotis organizmuose, esančiuose aukštesnėse maisto grandinės pakopose. Patekęs į atmosferą gyvsidabris gali būti pernešamas dideliais atstumais;

(32) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/852 ([10]) siekiama apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką nuo gyvsidabrio išsiskyrimo, remiantis gyvavimo ciklo požiūriu ir atsižvelgiant į gamybą, vartojimą, atliekų apdorojimą bei išmetamuosius teršalus. Šios direktyvos nuostatos dėl gyvsidabrio stebėsenos papildo tą reglamentą ir suteikia jam informacijos;

(33) didžiausias oro taršos pavojus augmenijai ir natūralioms ekosistemoms kyla toliau nuo miesto teritorijų esančiose vietose. Todėl augmenijos apsaugos tikslais tas pavojus turėtų būti vertinamas ir atitiktis kritiniams užterštumo lygiams turėtų būti užtikrinama pirmiausia tose vietose, kurios yra toliau nuo užstatytų teritorijų. Tame vertinime turėtų būti atsižvelgiama į Direktyvoje (ES) 2016/2284 nustatytus reikalavimus stebėti oro taršos poveikį sausumos bei vandens ekosistemoms ir pranešti apie tokį poveikį, ir jis turėtų tuos reikalavimus papildyti;

(34) teršalai iš gamtinių šaltinių gali būti vertinami, bet negali būti kontroliuojami. Todėl tais atvejais, kai teršalai iš gamtinių šaltinių aplinkos ore gali būti nustatyti pakankamai tiksliai ir kai ribinės vertės yra viršytos dėl šių teršalų arba iš dalies dėl jų, šioje direktyvoje nustatytomis sąlygomis tų teršalų kiekius turėtų būti galima išskaičiuoti vertinant oro kokybės ribinių verčių ir vidutinės ekspozicijos mažinimo įpareigojimų laikymąsi. Teršalų kiekius, prisidedančių prie kietųjų dalelių (KD_{10}) ribinių verčių viršijimo dėl to, kad žiemą keliai barstomi smėliu arba druska, taip pat turėtų būti galima išskaičiuoti vertinant oro kokybės ribinių verčių laikymąsi, jei yra imtasi pagrįstų priemonių koncentracijai sumažinti. Tų teršalų išskaičiavimas netrukdo valstybėms narėms imtis veiksmų jų poveikiui sveikatai mažinti;

(35) labai svarbu sistemingai stebėti oro kokybę oro taršos židiniuose, įskaitant tuos atvejus, kai taršos lygiui didelę įtaką daro iš didelės taršos šaltinių išmetami teršalai, dėl kurių asmenims ir gyventojų grupėms gali kilti didesnė neigiamo poveikio sveikatai rizika. Tuo tikslu valstybės narės turėtų įrengti ėminių ėmimo vietas oro taršos židiniuose ir imtis tinkamų priemonių, kad būtų kuo labiau sumažintas oro taršos poveikis žmonių sveikatai tuose židiniuose;

(36) zonose, kuriose sąlygos ypač sudėtingos, išimties tvarka turėtų būti galima atidėti oro kokybės ribinių verčių laikymosi užtikrinimo terminą tais atvejais, kai, nepaisant atitinkamų taršos mažinimo priemonių įgyvendinimo, konkrečiose zonose yra rimtų problemų, susijusių su ribinių verčių laikymusi. Bet koks termino tam tikrai zonai atidėjimas turėtų būti leidžiamas kartu sudarant išsamias oro kokybės veiksmų gaires, kurias turėtų įvertinti

([10]) 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/852 dėl gyvsidabrio, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1102/2008 (OL L 137, 2017 5 24, p. 1).

Komisija. Tokiu atveju oro kokybės veiksmų gairėse turėtų būti nustatytos atitinkamos priemonės, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis. Valstybės narės taip pat turėtų įrodyti, kad jų oro kokybės veiksmų gairėse numatytos priemonės buvo įgyvendintos siekiant užtikrinti atitiktį;

(37) toms zonoms ar vidutinės ekspozicijos teritoriniams vienetams, kuriuose teršalų koncentracija aplinkos ore viršija atitinkamas oro kokybės ribines vertes ir siektinas vertes arba neatitinka vidutinės ekspozicijos mažinimo įpareigojimų, turėtų būti parengti ir atnaujinami oro kokybės planai. Taip pat turėtų būti parengti ir atnaujinti oro kokybės planai dėl ozono siektinų verčių viršijimo, išskyrus atvejus, kai konkrečiomis aplinkybėmis nėra didelio potencialo sumažinti ozono koncentraciją, o priemonės, skirtos kovoti su viršijimu, sukeltų neproporcingų išlaidų;

(38) oro teršalai išmetami daugelio skirtingų šaltinių ir veiklos rūšių. Siekiant užtikrinti skirtingų politikos krypčių nuoseklumą, oro kokybės planai arba oro kokybės veiksmų gairės, jei įmanoma, turėtų būti suderinti su planais bei programomis, parengtais pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2002/49/EB ([11]) ir 2010/75/ES ([12]) bei Direktyvą (ES) 2016/2284;

(39) kaip nustatyta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje ([13]), tai, kad buvo parengtas oro kokybės planas, savaime nereiškia, kad valstybė narė vis dėlto įvykdė savo įsipareigojimus užtikrinti, kad oro užterštumo lygiai neviršytų šioje direktyvoje nustatytų oro kokybės standartų;

(40) oro kokybės veiksmų gairės turėtų būti parengtos prieš 2030 m., kai yra rizika, kad valstybės narės iki tos datos nepasieks ribinių verčių arba, kai taikoma, siektinų verčių, siekiant užtikrinti, kad užterštumo lygiai būtų atitinkamai sumažinti. Oro kokybės veiksmų gairėse turėtų būti nustatyta politika ir priemonės, kad iki nustatyto termino būtų laikomasi tų ribinių verčių ir, kai taikoma, siektinų verčių. Siekiant teisinio aiškumo ir nepaisant konkrečios vartojamos terminijos, oro kokybės veiksmų gairės yra oro kokybės plano tipas, kaip apibrėžta šioje direktyvoje;

(41) reikėtų parengti trumpojo laikotarpio veiksmų planus nurodant priemones, kurių reikės imtis trumpuoju laikotarpiu, kilus vieno arba daugiau pavojaus slenksčių viršijimo rizikai, siekiant sumažinti tokią riziką ir apriboti jos trukmę. Tam tikromis aplinkybėmis valstybės narės turėtų turėti galimybę nerengti tokių trumpojo laikotarpio veiksmų planų dėl ozono, jei nėra didelių galimybių sumažinti tokio viršijimo riziką, trukmę ar sunkumą;

(42) oro tarša neturi sienų ir yra bendra visoje Sąjungoje. Daugumoje valstybių narių didelė dalis taršos susidaro už jų teritorijos ribų. Tam tikrais atvejais valstybės narės turėtų bendradarbiauti tarpusavyje, jei dėl didelės taršos, atsiradusios kitoje valstybėje narėje, užterštumo lygis viršija arba tikėtina, kad viršys bet kurią ribinę vertę, siektiną vertę, jei tas lygis neatitinka arba tikėtina, kad neatitiks vidutinės ekspozicijos mažinimo įpareigojimo arba jei jis pakyla ar tikėtina, kad pakils virš pavojaus slenksčio. Dėl tarpvalstybinio konkrečių teršalų, tokių kaip ozonas ir kietosios dalelės (KD_{10} ir $KD_{2,5}$), pobūdžio atitinkamos valstybės narės turi bendradarbiauti tarpusavyje siekiant nustatyti oro taršos šaltinius ir priemones, kurių reikia imtis šiems šaltiniams pašalinti, ir parengti koordinuotus veiksmus, pavyzdžiui, koordinuoti oro kokybės planus ir trumpojo laikotarpio veiksmų planus, kuriuose kiekviena valstybė narė turėtų spręsti taršos šaltinių savo teritorijoje klausimą, kad būtų pašalintas toks viršijimas, taip pat informuoti visuomenę. Tam tikrais atvejais valstybės narės turėtų bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis, ypač daug dėmesio skirdamos tam, kad į veiklą kuo anksčiau būtų įtraukiamos šalys kandidatės. Komisija turėtų būti laiku informuojama apie bet kokį tokį bendradarbiavimą ir būti pakviesta jame dalyvauti bei padėti, taip pat prireikus ji turėtų galėti teikti techninę paramą valstybėms narėms jų prašymu;

(43) siekiant geriau suvokti oro taršos poveikį ir parengti atitinkamą politiką, būtina, kad valstybės narės ir Komisija rinktų informaciją apie oro kokybę, ja keistųsi ir ją platintų. Naujausia informacija, jei tokios yra, apie visų reglamentuojamų teršalų koncentraciją aplinkos ore, informacija apie poveikį sveikatai, oro kokybės planai, oro kokybės veiksmų gairės bei trumpojo laikotarpio veiksmų planai taip pat turėtų būti lengvai prieinami visuomenei nuosekliu ir lengvai suprantamu būdu;

(44) siekiant užtikrinti plačią visuomenės prieigą prie informacijos apie oro kokybę, ta informacija turėtų būti skelbiama viešai naudojant skaitmeninius ir, kai tinkama, neskaitmeninius ryšių kanalus;

([11]) 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/49/EB dėl pramoninių ir gyvulininkystės sektoriuje išmetamų teršalų (taršos integruota prevencija ir kontrolė) (OL L 189, 2002 7 18, p. 12).

([12]) 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

([13]) 2014 m. lapkričio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *ClientEarth/The Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs*, C-404/13, ECLI:EU:C:2014:2382, 49 punktas ir 2020 m. lapkričio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Europos Komisija / Italijos Respublika*, C-644/18, ECLI:EU:C:2020:895, 154 punktas.

(45) informacija apie reglamentuojamų teršalų koncentraciją ir iškritų kiekį turėtų būti siunčiama Komisijai kaip pagrindas reguliarioms ataskaitoms. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas informacijos apie oro kokybę tvarkymui ir palyginimui, Komisijai duomenys turėtų būti pateikiami standartizuota forma;

(46) būtina pritaikyti duomenų apie oro kokybę teikimo, vertinimo ir pranešimo tvarką, kad būtų sudaryta galimybė kaip pagrindines informacijos pateikimo priemones naudoti elektronines priemones ir internetą, ir kad ta tvarka atitiktų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2007/2/EB ([14]);

(47) tikslinga numatyti galimybę aplinkos oro kokybės vertinimui naudojamus kriterijus ir technologijas suderinti su mokslo bei technikos pažanga ir pagal tai pritaikyti pateiktiną informaciją;

(48) kaip nustatyta Teisingumo Teismo praktikoje ([15]), valstybės narės negali nustatyti, kad teisė ginčyti valdžios institucijos sprendimą būtų suteikiama tik tiems suinteresuotosios visuomenės nariams, kurie dalyvavo ankstesnėje administracinėje tokio sprendimo priėmimo procedūroje. Be to, peržiūros procedūra turi būti sąžininga, teisinga, savalaikė ir ne pernelyg brangi, ir pagal ją turėtų būti taikomi tinkami teisių gynimo mechanizmai, įskaitant, kai tinkama, įpareigojimą nepažeisti ieškovo teisių. Be to, pagal Teisingumo Teismo praktiką ([16]) teisė kreiptis į teismą turi būti suteikta bent jau suinteresuotajai visuomenei;

(49) šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija). Kai dėl nacionalinių taisyklių, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliamos šios direktyvos 19 straipsnio 1–5 dalys bei 20 straipsnio 1 ir 2 dalys, pažeidimo padaroma žala žmonių sveikatai ir tas pažeidimas padarytas tyčia ar dėl neatsargumo, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nuo tokių pažeidimų nukentėję asmenys iš atitinkamos kompetentingos institucijos turėtų teisę reikalauti žalos atlyginimo ir jo sulaukti. Remiantis SESV 191 straipsnio 1 dalimi, šioje direktyvoje išdėstytomis žalos atlyginimo, teisės kreiptis į teismą ir sankcijų taisyklėmis siekiama išvengti kenksmingo oro taršos poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai, užkirsti jam kelią ir jį sumažinti. Tomis taisyklėmis siekiama į Sąjungos politiką integruoti aukšto lygio aplinkos apsaugos ir aplinkos kokybės gerinimo aspektą pagal tvaraus vystymosi principą, kaip nustatyta Chartijos 37 straipsnyje, ir konkrečiai suformuluojamas įpareigojimas saugoti Chartijos 2 ir 35 straipsniuose nustatytas teisę į gyvybę ir teisę į asmens neliečiamybę bei teisę į sveikatos priežiūrą. Šia direktyva taip pat prisidedama prie Chartijos 47 straipsnyje nustatytos teisės į veiksmingą teisinę gynybą teisme užtikrinimo, kiek tai susiję su žmonių sveikatos apsauga. Šioje direktyvoje numatytos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios;

(50) siekiant užtikrinti vienodas šios direktyvos įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su tolesniais techniniais modeliavimo taikomųjų programų aspektais; ėminių ėmimo vietų reprezentatyvumo ploto nustatymu; taršos iš gamtinių šaltinių viršijimo demonstravimu ir išskaičiavimu; teršalų, atsirandančių dėl kietųjų dalelių resuspensijos po smėlio ar druskos barstymo žiemą, nustatymu; prognozių, atliekamų siekiant atidėti įgyvendinimo terminus, reikalavimais ir informacija, kuri turi būti įtraukta į įgyvendinimo ataskaitas; ir informacijos bei ataskaitų apie oro kokybę teikimo reikalavimais, kiek tai susiję su i) su informacijos apie aplinkos oro kokybę, kurią valstybės narės turi pateikti Komisijai, susijusių taisyklių nustatymo, taip pat tos informacijos pateikimo terminų ir ii) duomenų teikimo būdų racionalizavimu ir abipusiu keitimusi informacija ir duomenimis iš tinklų ir atskirų ėminių ėmimo vietų, kuriose matuojama aplinkos oro tarša valstybėse narėse. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamasi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011 ([17]);

([14]) 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (INSPIRE) (OL L 108, 2007 4 25, p. 1).

([15]) 2021 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *LB ir kt. / College van burgemeester en wethouders van de gemeente Echt-Susteren*, C–826/18, ECLI:EU:C:2021:7, 58 ir 59 punktai.

([16]) 2008 m. liepos 25 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Compass-Datenbank / Austrija*, C-237/07, ECLI:EU:C:2008:447, 42 punktas; 2014 m. lapkričio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Client Earth / The Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs*, C-404/13, ECLI:EU:C:2014:2382, 56 punktas; 2019 m. birželio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Lies Craeynest ir kiti / Brussels Hoofdstedelijk Gewest and Brussels Instituut voor Milieubeheer*, C-723/17, ECLI:EU:C:2019:533, 56 punktas; ir 2019 m. gruodžio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Compass-Datenbank/Austrija*, C-752/18, ECLI:EU:C:2019:1114, 56 punktas.

([17]) 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

(51) siekiant užtikrinti, kad ši direktyva ir toliau atitiktų savo tikslus, visų pirma išvengti kenksmingo netinkamos kokybės aplinkos oro poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai, užkirsti jam kelią ir jį sumažinti, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus dėl šios direktyvos III–VII, IX ir X priedų keitimo, siekiant atsižvelgti į technikos ir mokslo pažangą, susijusią su aplinkos oro kokybės vertinimu, priemonėmis, kurias reikia įtraukti į trumpojo laikotarpio veiksmų planus, ir visuomenės informavimu. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros ([18]) nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

(52) pareiga perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę turėtų apsiriboti tomis nuostatomis, kurios iš esmės skiriasi nuo ankstesnių direktyvų nuostatų. Pareiga perkelti nepakeistas nuostatas atsiranda pagal anksčiau priimtas direktyvas;

(53) ši direktyva neturėtų daryti poveikio valstybių narių pareigoms, susijusioms su šios direktyvos XI priedo B dalyje nurodytais direktyvų perkėlimo į nacionalinę teisę terminais;

(54) kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. nustatyti oro kokybės nuostatas siekiant įgyvendinti nulinės oro taršos tikslą, kurio siekiant Sąjungoje oro kokybė būtų laipsniškai gerinama iki lygio, kuris nebelaikomas kenksmingu žmonių sveikatai, natūralioms ekosistemoms ir biologinei įvairovei, valstybės narės negali deramai pasiekti dėl oro teršalų tarpvalstybinio pobūdžio ir kadangi dėl siūlomo veiksmo masto ir poveikio to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Tikslai

1. Šia direktyva nustatomos oro kokybės nuostatos, siekiant įgyvendinti nulinės oro taršos tikslą, kurio siekiant Sąjungoje oro kokybė būtų laipsniškai gerinama iki lygio, kuris, remiantis geriausiais turimais ir naujausiais moksliniais įrodymais, nebelaikomas kenksmingu žmonių sveikatai, natūralioms ekosistemoms ir biologinei įvairovei, taip prisidedant prie aplinkos be toksinių medžiagų sukūrimo iki 2050 m.

2. Šia direktyva nustatomos ribinės vertės, siektinos vertės, vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimai, vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslai, kritiniai užterštumo lygiai, pavojaus slenksčiai, informavimo slenksčiai ir ilgalaikiai tikslai. Tokie oro kokybės standartai, kurie yra nustatyti I priede, reguliariai peržiūrimi pagal 3 straipsnį, laikantis PSO rekomendacijų.

3. Be to, šia direktyva padedama siekti Sąjungos taršos mažinimo ir su biologine įvairove bei ekosistemomis susijusių tikslų pagal 8-ąją aplinkosaugos veiksmų programą, taip pat didesnės oro kokybės politikos ir kitų atitinkamų sričių Sąjungos politikos sinergijos.

2 straipsnis

Dalykas

Šia direktyva nustatomos nuostatos, susijusios su:

1) aplinkos oro kokybės tikslų, pagal kuriuos būtų vengiama kenksmingo poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai, jam būtų užkertamas kelias arba jis būtų mažinamas, apibrėžimu ir nustatymu;

([18]) OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

2) bendrų metodų ir kriterijų, skirtų aplinkos oro kokybei valstybėse narėse vertinti, nustatymu;

3) dabartinių ir ilgalaikių aplinkos oro kokybės tendencijų ir Sąjungos bei nacionalinių priemonių poveikio aplinkos oro kokybei stebėsena;

4) užtikrinimu, kad informacija apie aplinkos oro kokybę būtų palyginama visoje Sąjungoje ir su ja galėtų susipažinti visuomenė;

5) aplinkos oro kokybės palaikymu ten, kur ji gera, ir jos gerinimu kitais atvejais;

6) glaudesnio valstybių narių ir jų kompetentingų institucijų ir įstaigų bendradarbiavimo siekiant sumažinti oro taršą skatinimu.

3 straipsnis

Reguliari peržiūra

1. Ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d., o vėliau – kas 5 metus arba, jei to reikia pagal reikšmingus naujus mokslinius duomenis, pvz., peržiūrėtas PSO oro kokybės gaires, dažniau Komisija peržiūri su oro teršalais ir jų poveikiu žmonių sveikatai ir aplinkai susijusius mokslinius įrodymus, kurie yra svarbūs siekiant 1 straipsnyje nustatyto tikslo, ir pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje išdėstytos pagrindinės išvados.

2. Atliekant 1 dalyje nurodytą peržiūrą vertinama, ar taikytini oro kokybės standartai tebėra tinkami siekiant tikslo vengti kenksmingo poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai, užkirsti jam kelią arba jį sumažinti ir ar į juos turėtų būti įtraukta papildomų oro teršalų.

Kad būtų pasiekti 1 straipsnyje nustatyti tikslai, atliekant peržiūrą vertinamos oro kokybės standartų suderinimo su naujausiomis PSO oro kokybės gairėmis ir naujausiais moksliniais įrodymais galimybės ir terminai.

Atliekant peržiūrą taip pat įvertinamos visos kitos šios direktyvos nuostatos, įskaitant nuostatas dėl įgyvendinimo terminų atidėjimo ir dėl tarpvalstybinės oro taršos, taip pat įvertinami naujausi moksliniai įrodymai, įskaitant, kai taikytina, dėl oro teršalų, išmatuotų 10 straipsnyje nurodytuose, bet šiuo metu į I priedą neįtrauktuose stebėsenos kompleksuose.

Atlikdama peržiūrą, Komisija atsižvelgia, *inter alia*, į:

a) naujausią atitinkamų Sąjungos įstaigų, tarptautinių organizacijų, pavyzdžiui, PSO ir JT EEK Tolimų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos, ir kitų atitinkamų mokslinių organizacijų pateiktą mokslinę informaciją;

b) poveikį oro kokybei ir jos vertinimui darančius elgsenos pokyčius, fiskalinę politiką ir technologinę plėtrą;

c) su oro kokybe susijusią padėtį ir jos poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai, įskaitant ozono poveikį augmenijai, valstybėse narėse;

d) tiesiogines ir netiesiogines sveikatos priežiūros ir aplinkos apsaugos išlaidas, susijusias su oro tarša;

e) papildomų veiksmų, kurie turi būti įgyvendinti siekiant naujų tikslų, pobūdį ir socialinį bei ekonominį poveikį, taip pat šių veiksmų sąnaudų ir naudos analizę;

f) pažangą, padarytą įgyvendinant nacionalines ir Sąjungos lygmens teršalų kiekio mažinimo priemones ir gerinant oro kokybę;

g) atitinkamus su šaltiniais susijusius Sąjungos lygmens teisės aktus, skirtus sektoriams ir veiklai, kurie prisideda prie oro taršos, įskaitant pažangą, padarytą įgyvendinant tokius teisės aktus;

h) atitinkamą informaciją, kurią valstybės narės pateikia Komisijai peržiūros tikslais;

i) atskirų valstybių narių pagal SESV 193 straipsnį nustatytus griežtesnius oro kokybės standartus.

3. Atlikti peržiūrą Komisijai padeda Europos aplinkos agentūra.

4. Jei atlikus peržiūrą Komisija mano, kad tai būtina, ji pateikia pasiūlymą peržiūrėti oro kokybės standartus arba į juos įtraukti kitų oro teršalų. Be to, jei Komisija mano, kad tai būtina, ji pateikia pasiūlymų dėl su atitinkamais taršos šaltiniais susijusių teisės aktų priėmimo arba peržiūros, kad padėtų įgyvendinti siūlomus patikslintus oro kokybės standartus Sąjungos lygmeniu.

5. Jei peržiūros metu Komisija nustato, kad svarbioje Sąjungos teritorijos dalyje taikytiniems oro kokybės standartams pasiekti reikia papildomų priemonių, Komisija gali pasiūlyti imtis tolesnių veiksmų Sąjungos lygmeniu.

4 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

1) aplinkos oras – lauko oras troposferoje, išskyrus Tarybos direktyvos 89/654/EEB ([19]) 2 straipsnyje apibrėžtų darboviečių teritorijas, kuriose taikomos nuostatos dėl darbuotojų saugos ir sveikatos ir į kurias visuomenės nariai paprastai negali patekti;

2) oro kokybės standartai – ribinės vertės, siektinos vertės, vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimai, vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslai, kritiniai užterštumo lygiai, pavojaus slenksčiai, informavimo slenksčiai ir ilgalaikiai tikslai;

3) teršalas – bet kokia medžiaga, esanti aplinkos ore ir galinti pakenkti žmonių sveikatai arba aplinkai;

4) užterštumo lygis – teršalo koncentracija aplinkos ore arba jo iškritų kiekis ant paviršių tam tikru metu;

5) suminis iškritų kiekis – bendra teršalų masė, kuri iš atmosferos pernešama ant paviršiaus, t. y. į dirvožemį, augmeniją, vandenį ar pastatus, tam tikroje teritorijoje per tam tikrą laiką;

6) KD_{10} – kietosios dalelės, pereinančios per dalelių dydžio atrankos principu veikiantį įleidimo įtaisą, kurio 50 % efektyvumo slenkstinė vertė atitinka 10 μm aerodinaminį skersmenį, kaip nustatyta pagal pamatinį KD_{10} ėminių ėmimo ir matavimo metodą EN 12341;

7) $KD_{2,5}$ – kietosios dalelės, pereinančios per dalelių dydžio atrankos principu veikiantį įleidimo įtaisą, kurio 50 % efektyvumo slenkstinė vertė atitinka 2,5 μm aerodinaminį skersmenį, kaip nustatyta pagal pamatinį $KD_{2,5}$ ėminių ėmimo ir matavimo metodą EN 12341;

8) azoto oksidai – azoto monoksido (azoto oksido) ir azoto dioksido tūrio santykinių dalių (ppbv) suma, išreikšta azoto dioksido masės koncentracijos vienetais ($\mu g/m^3$);

9) arsenas, kadmis, švinas, nikelis ir benzo(a)pirenas – bendras kiekvieno iš šių elementų ir jų junginių kiekis KD_{10} frakcijoje;

10) policikliniai aromatiniai angliavandeniliai – organiniai junginiai bent iš dviejų kondensuotų aromatinių žiedų, sudarytų tik iš anglies ir vandenilio;

11) suminis dujinis gyvsidabris – elementinio gyvsidabrio (Hg^0) garai ir reaktyvusis dujinis gyvsidabris, t. y. vandenyje tirpūs gyvsidabrio atmainiai, turintys pakankamai didelį garų slėgį, kad galėtų būti dujinėje fazėje;

12) lakieji organiniai junginiai arba LOJ – organiniai junginiai iš antropogeninių ir biogeninių šaltinių, išskyrus metaną, kuriems saulės šviesoje reaguojant su azoto oksidais gali susidaryti fotocheminiai oksidantai;

13) ozono pirmtakai – medžiagos, turinčios įtakos pažemio ozono susidarymui;

([19]) 1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyva 89/654/EEB dėl būtiniausių darbovietei taikomų saugos ir sveikatos reikalavimų (pirmoji atskira Direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) (OL L 393, 1989 12 30, p. 1).

14) juodoji anglis arba BC – savo sudėtyje anglies turintys aerozoliai, matuojami šviesos absorbcijos būdu;

15) ultrasmulkiosios dalelės arba UFP – dalelės, kurių skersmuo yra lygus arba mažesnis nei 100 nm, kai UFP kiekis matuojamas kaip dalelių skaičiaus koncentracija kubiniame centimetre, ir kurių dydžių intervalo apatinė riba yra 10 nm, o viršutinė riba nenustatoma;

16) kietųjų dalelių oksidacijos potencialas – išmatuotas kietųjų dalelių gebėjimas oksiduoti potencialias tikslines molekules;

17) zona – valstybės narės teritorijos dalis, nustatyta tos valstybės narės oro kokybės vertinimo ir valdymo tikslais;

18) vidutinės ekspozicijos teritorinis vienetas – valstybės narės teritorijos dalis, tos valstybės narės paskirta vidutinės ekspozicijos rodikliui nustatyti, atitinkanti NUTS 1 arba NUTS 2 regioną, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1059/2003 ([20]), arba dviejų ar daugiau gretimų NUTS 1 arba NUTS 2 regionų derinį, su sąlyga, kad jų bendras plotas būtų mažesnis už visą tos valstybės narės teritorijos plotą ir neviršytų 85 000 km^2;

19) aglomeracija – konurbacija, kurioje yra daugiau kaip 250 000 gyventojų arba, jei gyventojų joje yra 250 000 ar mažiau, kuri pasižymi tam tikru gyventojų tankiu viename km^2, kurį nustato valstybės narės;

20) vertinimas – bet koks metodas, naudojamas užterštumo lygiams matuoti, apskaičiuoti, numatyti arba įvertinti;

21) vertinimo slenkstis – užterštumo lygis, lemiantis vertinimo tvarką, kurios reikia laikytis vertinant aplinkos oro kokybę;

22) fiksuotieji matavimai – matavimai, vykdomi ėminių ėmimo vietose nuolatos arba taikant atsitiktinį ėminių ėmimą tose pačiose vietovėse ne trumpiau kaip vienus kalendorinius metus, siekiant nustatyti užterštumo lygius pagal atitinkamus duomenų kokybės tikslus;

23) orientaciniai matavimai – matavimai, atliekami reguliariais intervalais per kalendorinius metus arba atsitiktinės atrankos būdu, siekiant nustatyti užterštumo lygius pagal mažiau griežtus duomenų kokybės tikslus nei tie, kurie taikomi fiksuotiesiems matavimams;

24) modeliavimo taikomoji programa – modeliavimo sistemos, suprantamos kaip modelių ir submodelių grandinė, įskaitant visus būtinus įvesties duomenis ir bet kokį tolesnį duomenų apdorojimą, taikomoji programa;

25) objektyvus įvertinimas – informacija apie konkretaus teršalo koncentraciją arba iškritų lygį, nustatyta ekspertams atlikus analizę, kuri gali apimti statistikos priemonių naudojimą;

26) erdvinis reprezentatyvumas – vertinimo principas, pagal kurį ėminių ėmimo vietoje fiksuojami oro kokybės parametrai laikomi reprezentatyviais aiškiai apibrėžtoje geografinėje teritorijoje, jei oro kokybės parametrai toje teritorijoje nesiskiria nuo ėminių ėmimo vietoje fiksuojamų parametrų daugiau nei iš anksto nustatyta leidžiamoji nuokrypa;

27) oro taršos židiniai – vietovės zonoje, kurioje yra didžiausia koncentracija, galinti tiesiogiai arba netiesiogiai paveikti gyventojus laikotarpiu, kuris yra reikšmingas ribinių verčių arba siektinų verčių vidurkio apskaičiavimo laikotarpiui, įskaitant atvejus, kai taršos lygiui didelę įtaką daro teršalai, išmetami iš didelės taršos šaltinių, pvz., netoliese esančių kelių, kuriuose susidaro spūstys ir kuriuose yra didelis eismas, vieno pramoninio šaltinio arba pramoninės zonos, kurioje yra daug šaltinių, uostų, oro uostų, intensyvaus gyvenamųjų namų šildymo arba jų derinio;

28) foninės miesto vietovės – vietos miesto ir priemiesčių teritorijose, kur užterštumo lygiai atspindi tipinę ekspoziciją miesto gyventojams;

29) foninės kaimo vietovės – vietos netankiai apgyvendintose kaimo teritorijose, kur taršos lygiai atspindi tipinę ekspoziciją kaimo gyventojams, augalijai ir natūralioms ekosistemoms;

([20]) 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1059/2003 dėl bendro teritorinių statistinių vienetų klasifikatoriaus (NUTS) nustatymo (OL L 154, 2003 6 21, p. 1).

30) stebėsenos kompleksas – foninėje miesto vietovėje arba foninėje kaimo vietovėje esanti stebėsenos stotis, kuri apima kelias ėminių ėmimo vietas siekiant rinkti ilgalaikius duomenis apie kelis teršalus;

31) ribinė vertė – užterštumo lygis, nustatytas remiantis mokslo žiniomis, siekiant išvengti kenksmingo poveikio žmonių sveikatai arba aplinkai, užkirsti jam kelią arba jį sumažinti, kuris turi būti pasiektas per tam tikrą laikotarpį, o pasiekus neturi būti viršijamas;

32) siektina vertė – mokslo žiniomis pagrįstas užterštumo lygis, nustatytas siekiant išvengti kenksmingo poveikio žmonių sveikatai arba aplinkai, užkirsti jam kelią arba jį sumažinti, kuris turi būti pasiektas, jei įmanoma, per nustatytą laikotarpį;

33) vidutinės ekspozicijos rodiklis arba VER – vidutinis užterštumo lygis, kuris nustatomas pagal matavimus viso vidutinės ekspozicijos teritorinio vieneto foninėse miesto vietovėse arba, jei tame teritoriniame vienete nėra miesto teritorijos, foninėse kaimo vietovėse, kuris atspindi taršos poveikį gyventojams ir kuriuo remiantis tikrinama, ar įvykdytas tam teritoriniam vienetui nustatytas vidutinės ekspozicijos mažinimo įpareigojimas ir vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslas;

34) vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimas – vidutinės ekspozicijos rodikliu išreikštos teritorinio vieneto gyventojų patiriamos vidutinės ekspozicijos procentinis sumažinimas, kuris nustatytas siekiant sumažinti kenksmingą poveikį žmonių sveikatai ir kuris turi būti pasiektas per nustatytą laikotarpį, o pasiekus neturi būti viršijamas;

35) vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslas – vidutinės ekspozicijos rodiklio lygis, kuris turi būti pasiektas siekiant sumažinti kenksmingą poveikį žmonių sveikatai;

36) kritinis užterštumo lygis – užterštumo lygis, kurį viršijus kai kurie receptoriai, pavyzdžiui, medžiai, kiti augalai arba natūralios ekosistemos, bet ne žmonės, gali patirti tiesioginį neigiamą poveikį;

37) pavojaus slenkstis – užterštumo lygis, kurį viršijus dėl trumpalaikės ekspozicijos kyla pavojus visų gyventojų sveikatai ir kurį pasiekus valstybės narės turi imtis skubių priemonių;

38) informavimo slenkstis – užterštumo lygis, kurį viršijus dėl trumpalaikės ekspozicijos kyla pavojus ypač jautrių gyventojų ir pažeidžiamų grupių narių sveikatai ir kurį pasiekus reikia skubaus ir tinkamo informavimo;

39) ilgalaikis tikslas – užterštumo lygis, kuris, siekiant veiksmingai apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, turi būti pasiektas ilgainiui, nebent jo neįmanoma pasiekti naudojant proporcingas priemones;

40) tarša iš gamtinių šaltinių – teršalų išmetimas ne dėl tiesioginės ar netiesioginės žmonių veiklos, o dėl, be kita ko, gamtinių reiškinių, pavyzdžiui, ugnikalnių išsiveržimų, seisminio aktyvumo, geoterminių procesų, gamtos gaisrų, audrų, jūros purslų arba atmosferinės resuspensijos ar natūralių dalelių pernešimo iš sauso klimato regionų;

41) oro kokybės planas – planas, kuriame išdėstoma politika ir priemonės, skirtos užtikrinti, kad būtų laikomasi ribinių verčių ir siektinų verčių ir, kai jos viršijamos, vykdomi vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimai;

42) oro kokybės veiksmų gairės – oro kokybės planas, priimtas prieš pasibaigiant ribinių verčių ir siektinų verčių apibrėžties užtikrinimo terminui, kuriame nustatoma politika ir priemonės, kuriomis siekiama laikytis tų ribinių verčių ir siektinų verčių prieš pasibaigiant šių verčių apibrėžties užtikrinimo terminui;

43) trumpojo laikotarpio veiksmų planas – planas, kuriame nustatomos neatidėliotinos priemonės, kurių reikia imtis trumpuoju laikotarpiu siekiant sumažinti pavojaus slenksčių viršijimo tiesioginę riziką arba trukmę;

44) jautrūs gyventojai ir pažeidžiamos grupės – gyventojų grupės, kurios dėl specifinių ypatumų, dėl kurių ekspozicijos poveikis sveikatai yra didesnis, arba dėl didesnio jų jautrumo, dėl to, kad jų sveikatai poveikį daro mažesnis užterštumo lygis, arba dėl mažesnių galimybių apsisaugoti yra nuolat arba laikinai jautresnės arba labiau pažeidžiamos oro taršos poveikiui nei vidutiniškai kiti gyventojai;

45) suinteresuotoji visuomenė – vienas ar daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį, arba rūpi su 9, 19 arba 20 straipsnio įgyvendinimu susijusių sprendimų priėmimo procedūros; pagal šią apibrėžtį žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugą propaguojančios ir nacionalinės teisės reikalavimus atitinkančios nevyriausybinės organizacijos yra laikomos suinteresuotomis.

5 straipsnis

Atsakomybės sritys

Valstybės narės atitinkamuose lygmenyse paskiria kompetentingas institucijas ir įstaigas, atsakingas už:

a) aplinkos oro kokybės vertinimą, įskaitant stebėsenos tinklo tinkamą veikimą ir priežiūrą;

b) matavimo sistemų (metodų, įrangos, tinklų ir laboratorijų) patvirtinimą;

c) matavimų tikslumo užtikrinimą ir matavimo duomenų perdavimą bei dalijimąsi jais;

d) modeliavimo taikomųjų programų tikslumo skatinimą;

e) vertinimo metodų analizę;

f) Komisijos visoje Sąjungoje organizuojamų kokybės užtikrinimo programų koordinavimą valstybės narės teritorijoje;

g) bendradarbiavimą su kitomis valstybėmis narėmis ir Komisija, be kita ko, tarpvalstybinių oro teršalų pernašų klausimais;

h) oro kokybės planų ir oro kokybės veiksmų gairių nustatymą;

i) trumpojo laikotarpio veiksmų planų nustatymą;

j) oro kokybės indekso ir kitos aktualios visuomenės informacijos teikimą ir tvarkymą, kaip nustatyta X priede.

6 straipsnis

Zonų ir vidutinės ekspozicijos teritorinių vienetų nustatymas

Valstybės narės nustato zonas ir vidutinės ekspozicijos teritorinius vienetus visoje savo teritorijoje, be kita ko, kai tai tikslinga oro kokybės vertinimo ir valdymo tikslais, aglomeracijų lygmeniu. Oro kokybė vertinama ir valdoma visose zonose ir vidutinės ekspozicijos teritoriniuose vienetuose.

II SKYRIUS

APLINKOS ORO KOKYBĖS IR IŠKRITŲ LYGIO VERTINIMAS

7 straipsnis

Vertinimo tvarka

1. Sieros dioksido, azoto dioksido ir azoto oksidų, kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$), benzeno, anglies monoksido, arseno, kadmio, švino, nikelio, benzo(a)pireno ir ozono kiekiui aplinkos ore nustatyti taikomi II priede nustatyti vertinimo slenksčiai.

Kiekviena zona klasifikuojama pagal tuos vertinimo slenksčius.

2. 1 dalyje nurodytą klasifikavimą valstybės narės peržiūri mažiausiai kartą per 5 metus 3 dalyje nustatyta tvarka. Tačiau klasifikavimas peržiūrimas dažniau, jeigu labai pasikeičia veikla, daranti poveikį sieros dioksido, azoto dioksido ir azoto oksidų, kietųjų dalelių (KD_{10}, $KD_{2,5}$), benzeno, anglies monoksido, arseno, kadmio, švino, nikelio, benzo(a)pireno arba ozono koncentracijai aplinkos ore.

3. II priede nustatytų vertinimo slenksčių viršijimai nustatomi remiantis ankstesnių 5 metų koncentracijomis, jei yra pakankamai duomenų. Vertinimo slenkstis laikomas viršytu tada, kai mažiausiai 3 atskirus metus iš tų ankstesnių 5 metų jis buvo viršytas.

Kai turima mažiau kaip 5 metų duomenų, valstybės narės, norėdamos nustatyti, kiek viršijami vertinimo slenksčiai, gali derinti vienų metų trumpalaikių matavimų duomenis, gautus tose vietovėse, kurias galima laikyti pasižyminčiomis didžiausiais taršos lygiais, su išmetamųjų teršalų apskaitų informacija ir rezultatais, gautais iš modeliavimo taikomųjų programų.

8 straipsnis

Vertinimo kriterijai

1. Valstybės narės visose savo zonose vertina aplinkos oro kokybę, susijusią su 7 straipsnyje nurodytais teršalais, taikydamos šio straipsnio 2–6 dalyse nustatytus kriterijus ir remdamosi IV priedu.

2. Visose zonose, kurios klasifikuojamos kaip zonos, kuriose užterštumo lygis viršija 7 straipsnyje nurodytiems teršalams nustatytus vertinimo slenksčius, aplinkos oro kokybė vertinama atliekant fiksuotuosius matavimus. Tie fiksuotieji matavimai gali būti papildyti modeliavimo taikomosiomis programomis arba orientaciniais matavimais, kurie leistų įvertinti oro kokybę ir suteiktų tinkamos informacijos apie oro teršalų erdvinį pasiskirstymą ir fiksuotųjų matavimų erdvinį reprezentatyvumą.

3. Praėjus 2 metams nuo šio straipsnio 7 dalyje nurodytų įgyvendinimo aktų priėmimo, siekiant įvertinti aplinkos oro kokybę visose zonose, kuriose užterštumo lygis viršija I priede nustatytą atitinkamą ribinę vertę arba siektiną vertę, kartu su fiksuotaisiais matavimais naudojamos modeliavimo taikomosios programos arba orientaciniai matavimai.

Pirmoje pastraipoje nurodytos modeliavimo taikomosios programos arba orientaciniai matavimai teikia informaciją apie teršalų erdvinį pasiskirstymą. Jei naudojamos modeliavimo taikomosios programos, jos taip pat teikia informaciją apie fiksuotų matavimų erdvinį reprezentatyvumą, ir modeliavimas atliekamas tiek kartų, kiek tinkama, bet ne rečiau kaip kas 5 metus.

4. Visose zonose, kurios klasifikuojamos kaip zonos, kuriose užterštumo lygis yra žemesnis už 7 straipsnyje nurodytiems teršalams nustatytus vertinimo slenksčius, vertinant aplinkos oro kokybę pakanka naudoti modeliavimo taikomąsias programas, orientacinius matavimus, objektyvius įvertinimus arba jų derinį.

5. Vertinant oro kokybę pagal ribines vertes ir siektinas vertes atsižvelgiama į modeliavimo taikomųjų programų, naudotų pagal šio straipsnio 3 arba 4 dalį arba 9 straipsnio 3 dalį, arba orientacinių matavimų rezultatus.

Jei yra fiksuotų matavimų, kurių erdvinio reprezentatyvumo plotas apima taikant modeliavimo programą apskaičiuotą teritoriją, kurioje viršijamos ribinės vertės ir siektinos vertės, valstybė narė gali nuspręsti nepranešti apie sumodeliuotą viršijimą kaip atitinkamų ribinių verčių ir siektinų verčių viršijimą.

6. Jei pagal 3 arba 4 dalį naudojamos modeliavimo taikomosios programos rodo, kad zonos teritorijoje, kurios neapima fiksuotieji matavimai ir jų erdvinio reprezentatyvumo teritorija, viršijama bet kuri ribinė vertė arba siektina vertė, galimose zonoje esančiuose papildomose oro taršos židiniuose, nustatytuose naudojant modeliavimo taikomąją programą, gali būti naudojamas bent vienas papildomas fiksuotasis arba orientacinis matavimas.

Jei pagal 9 straipsnio 3 dalį naudojamos modeliavimo taikomosios programos rodo, kad zonos teritorijoje, kurios neapima fiksuotieji matavimai ir jų erdvinio reprezentatyvumo teritorija, viršijama bet kuri ribinė vertė arba siektina vertė, galimose zonoje esančiuose papildomose oro taršos židiniuose, nustatytuose naudojant modeliavimo taikomąją programą, turi būti naudojamas bent vienas papildomas fiksuotasis arba orientacinis matavimas.

Jei naudojami papildomi fiksuotieji matavimai, tie matavimai atliekami per 2 kalendorinius metus nuo viršijimo modeliavimo. Jei naudojami papildomi orientaciniai matavimai, tie matavimai atliekami per vienus kalendorinius metus nuo tada, kai sumodeliuojamas viršijimas. Matavimai turi apimti bent vienus kalendorinius metus, laikantis V priedo B punkte nustatytų būtiniausių duomenų aprėpties reikalavimų, kad būtų galima įvertinti atitinkamo teršalo koncentracijos lygį.

Jei valstybė narė nusprendžia neatlikti jokių papildomų fiksuotųjų ar orientacinių matavimų, vertinant oro kokybę naudojamas modeliavimo taikomosiose programose nustatytas viršijimas.

7. Komisija iki 2026 m. birželio 11 d. priima įgyvendinimo aktus, kuriuose pateikia papildomos techninės informacijos apie:

a) modeliavimo taikomąsias programas, įskaitant tai, kaip vertinant oro kokybę turi būti atsižvelgiama į modeliavimo taikomųjų programų ir orientacinių matavimų rezultatus ir kaip galima patikrinti galimą viršijimą, nustatytą taikant tuos vertinimo metodus;

b) ėminių ėmimo vietų erdvinio reprezentatyvumo nustatymą.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 26 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

8. Kai reikia vertinti regioninį poveikio ekosistemoms pobūdį, svarstomas bioindikatorių panaudojimas, be kita ko, remiantis pagal Direktyvą (ES) 2016/2284 atliekama stebėsena.

9 straipsnis

Ėminių ėmimo vietos

1. Ėminių ėmimo vietos sieros dioksido, azoto dioksido ir azoto oksidų, kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$), benzeno, anglies monoksido, arseno, kadmio, švino, nikelio, benzo(a)pireno ir ozono koncentracijai aplinkos ore matuoti nustatomos pagal IV priedą.

2. Kiekvienoje zonoje, kur užterštumo lygis viršija II priede nurodytą vertinimo slenkstį, kiekvieno teršalo ėminių ėmimo vietų skaičius neturi būti mažesnis už mažiausią III priedo A ir C skirsniuose nustatytą ėminių ėmimo vietų skaičių.

3. Zonose, kuriose užterštumo lygis viršija II priede nurodytą atitinkamą vertinimo slenkstį, bet neviršija I priede nurodytų atitinkamų ribinių verčių, siektinų verčių arba kritinių užterštumo lygių, mažiausias fiksuotųjų matavimų ėminių ėmimo vietų skaičius gali būti sumažintas ne daugiau kaip 50 %, remiantis III priedo A ir C skirsniais, jei tenkinamos šios sąlygos:

a) orientaciniai matavimai arba modeliavimo taikomosios programos suteikia pakankamai informacijos, kad būtų galima atlikti oro kokybės vertinimą, susijusį su ribinėmis vertėmis, siektinomis vertėmis, kritiniais užterštumo lygiais, pavojaus slenksčiais ir informavimo slenksčiais, bei tinkamos informacijos visuomenei – visa ta informacija papildo fiksuotųjų matavimų ėminių ėmimo vietose surenkamą informaciją;

b) ėminių ėmimo vietų, kurios turi būti įrengtos, skaičius bei orientacinių matavimų ir modeliavimo taikomųjų programų erdvinis paskirstymas yra pakankami, kad, remiantis V priedo A ir B skirsniuose nustatytais duomenų kokybės tikslais, būtų galima nustatyti atitinkamo teršalo koncentraciją, o vertinimo rezultatai atitiktų V priedo E skirsnyje nustatytus reikalavimus;

c) orientacinių matavimų, jei jie naudojami šios dalies reikalavimams įvykdyti, skaičius yra bent toks pat kaip ir fiksuotųjų matavimų, kuriuos jie pakeičia, skaičius ir orientaciniai matavimai yra tolygiai paskirstyti per kalendorinius metus;

d) su ozonu susijusiais tikslais visose likusiose ėminių ėmimo vietose, kuriose matuojamas ozonas, yra matuojamas azoto dioksidas, išskyrus fonines kaimo vietoves, kuriose vertinamas ozonas, kaip nurodyta IV priedo B skirsnyje.

4. Valstybės narės teritorijoje įrengiama viena ar daugiau ėminių ėmimo vietų, pritaikytų VII priedo 3 skirsnio A punkte nustatytam stebėsenos tikslui, kad būtų teikiami duomenys apie to skirsnio B punkte išvardytų ozono pirmtakų koncentraciją pagal to skirsnio C punktą nustatytose vietose.

5. Azoto dioksidas matuojamas mažiausiai 50 % ozono ėminių ėmimo vietų, kaip reikalaujama III priedo A skirsnio 2 lentelėje. Tas matavimas turi būti nuolatinis, išskyrus matavimus foninėse kaimo vietovėse, kaip nurodyta IV priedo B skirsnyje, kur gali būti naudojami kiti matavimo metodai.

6. Kiekviena valstybė narė pagal IV priedą užtikrina, kad ėminių ėmimo vietų paskirstymas, naudojamas vidutinio $KD_{2,5}$ ir azoto dioksido espozicijos rodikliams apskaičiuoti, tinkamai atspindėtų visų gyventojų espoziciją. Ėminių ėmimo vietų skaičius turi būti ne mažesnis negu nustatyta taikant III priedo B skirsnį.

7. Ėminių ėmimo vietos, kuriose per pastaruosius 3 metus užregistruotas I priedo 1 skirsnyje nurodytos atitinkamos ribinės vertės arba siektinos vertės viršijimas, neturi būti perkeliamos, nebent tai būtina dėl ypatingų aplinkybių, įskaitant erdvinę plėtrą. Tokių ėminių ėmimo vietų perkėlimas atliekamas jų erdvinio reprezentatyvumo teritorijoje ir grindžiamas modeliavimo taikomosiomis programomis arba orientaciniais matavimais ir, kai įmanoma, užtikrinamas matavimų tęstinumas. Išsamus bet kokio tokių ėminių ėmimo vietų perkėlimo pagrindimas išsamiai dokumentuojamas pagal IV priedo D punkte nustatytus reikalavimus.

8. Siekiant įvertinti užterštumo lygį benzo(a)pirenu, kiekviena valstybė narė ribotame skaičiuje ėminių ėmimo vietų stebi kitus atitinkamus policiklinius aromatinius angliavandenilius. Tie policikliniai aromatiniai angliavandeniliai turi apimti bent benzo(a)antraceną, benzo(b)fluoranteną, benzo(j)fluoranteną, benzo(k)fluoranteną, indeno(1,2,3-cd)pireną ir dibenz(a,h) antraceną. Tų policiklinių aromatinių angliavandenilių ėminių ėmimo vietos įrengiamos kartu su benzo(a)pireno ėminių ėmimo vietomis ir parenkamos taip, kad būtų galima nustatyti geografinius skirtumus ir ilgalaikes tendencijas.

9. Be 10 straipsniu reikalaujamos stebėsenos, valstybės narės stebi užterštumo ultrasmulkiosiomis dalelėmis lygius pagal III priedo D skirsnį ir VII priedo 4 skirsnį. Juodosios anglies koncentracijų stebėsena gali būti atliekama tose pačiose vietose.

10 straipsnis

Stebėsenos kompleksai

1. Kiekviena valstybė narė foninėse miesto vietovėse įsteigia bent po vieną stebėsenos kompleksą 10 mln. gyventojų. Tos valstybės narės, kurios turi mažiau kaip 10 mln. gyventojų, įsteigia bent vieną stebėsenos kompleksą foninėje miesto vietovėje.

Valstybės narės, kurių teritorija yra didesnė nei 10 000 km², tačiau mažesnė nei 100 000 km², įsteigia bent vieną stebėsenos kompleksą foninėje kaimo vietovėje. Kiekviena valstybė narė, kurios teritorija yra didesnė nei 100 000 km², įsteigia bent vieną stebėsenos kompleksą foninėje kaimo vietovėje kiekvienam 100 000 km².

2. Stebėsenos kompleksų vieta foninėse miesto ir kaimo vietovėse parenkama remiantis IV priedo B punktu.

3. Siekiant įvykdyti III priede nustatytus reikalavimus dėl mažiausio atitinkamų teršalų ėminių ėmimo vietų skaičiaus, gali būti atsižvelgiama į visas IV priedo B ir C punktuose nustatytus reikalavimus atitinkančias stebėsenos kompleksuose įrengtas ėminių ėmimo vietas.

4. Siekiant laikytis 1 dalyje nustatytų reikalavimų, valstybė narė kartu su viena ar daugiau kaimyninių valstybių narių gali įsteigti vieną ar daugiau bendrų stebėsenos kompleksų. Tai nedaro poveikio kiekvienos valstybės narės įpareigojimui įrengti bent vieną stebėsenos kompleksą foninėje miesto vietovėje ir kiekvienos valstybės narės, kurios teritorija yra didesnė nei 10 000 km², įpareigojimui įrengti bent vieną stebėsenos kompleksą foninėje kaimo vietovėje.

5. Matavimai foninėse miesto ir kaimo vietovėse esančiuose stebėsenos kompleksuose apima VII priedo 1 skirsnio 1 ir 2 lentelėse išvardytus teršalus ir to skirsnio 3 lentelėje išvardytus teršalus.

6. Valstybė narė gali nuspręsti nematuoti juodosios anglies, ultrasmulkiųjų dalelių ar amoniako kiekio pusėje savo stebėsenos kompleksų foninėse kaimo vietovėse, jei jos stebėsenos kompleksų foninėse kaimo vietovėse skaičius viršija jos stebėsenos kompleksų foninėse miesto vietovėse skaičių bent santykiu 2:1, su sąlyga, kad jos atrinkti stebėsenos kompleksai būtų reprezentatyvūs tų teršalų atžvilgiu.

7. Kai tinkama, stebėsena derinama su EMEP stebėsenos strategija ir matavimo programa, Aerozolių, debesų ir pėdsakinių dujų mokslinių tyrimų infrastruktūra (ACTRIS) ir pagal Direktyvą (ES) 2016/2284 vykdoma oro taršos poveikio stebėsena.

11 straipsnis

Pamatiniai matavimo metodai, modeliavimo taikomosios programos ir duomenų kokybės tikslai

1. Valstybės narės taiko VI priedo A ir C punktuose nurodytus pamatinius matavimo metodus.

Tačiau galima naudoti ir kitus matavimo metodus, jeigu laikomasi VI priedo B, C ir D punktuose nustatytų sąlygų.

2. Valstybės narės taiko oro kokybės modeliavimo taikomąsias programas laikydamosi VI priedo E punkte nustatytų sąlygų.

3. Oro kokybės vertinimo duomenys turi atitikti V priede nustatytus duomenų kokybės tikslus.

III SKYRIUS

APLINKOS ORO KOKYBĖS VALDYMAS

12 straipsnis

Reikalavimai, taikomi tais atvejais, kai užterštumo lygiai yra žemesni už ribines vertes, siektinas vertes ir vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslus

1. Zonose, kuriose užterštumo lygiai aplinkos ore yra mažesni už atitinkamas ribines vertes, nustatytas I priedo 1 skirsnyje, valstybės narės išlaiko už ribines vertes mažesnius užterštumo lygius.

2. Zonose, kuriose užterštumo lygiai aplinkos ore yra mažesni už atitinkamas siektinas vertes, nurodytas I priedo 1 ir 2 skirsniuose, valstybės narės imasi būtinų priemonių, dėl kurių nepatiriama neproporcingų išlaidų, kad tie lygiai išliktų mažesni už siektinas vertes.

Valstybės narės stengiasi pasiekti ilgalaikius su ozonu susijusius tikslus, nurodytus I priedo 2 skirsnyje, ir, kai jie pasiekiami, stengiasi išlaikyti ozono lygius žemiau tų ilgalaikių tikslų tiek, kiek tai leidžia veiksniai, įskaitant tarpvalstybinį ozono taršos pobūdį, lakiuosius organinius junginius iš biogeninių šaltinių ir meteorologines sąlygas, ir jei dėl visų būtinų priemonių nepatiriama neproporcingų išlaidų.

3. Vidutinės ekspozicijos teritoriniuose vienetuose, kuriuose $KD_{2,5}$ ir NO_2 vidutinės ekspozicijos rodikliai yra mažesni už atitinkamą tų teršalų vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslų vertę, kaip nustatyta I priedo 5 skirsnyje, valstybės narės užtikrina, kad tų teršalų lygiai būtų mažesni už vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslus.

4. Valstybės narės stengiasi pasiekti ir išsaugoti geriausią aplinkos oro kokybę ir aukštą žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos lygį, kad būtų pasiektas 1 straipsnio 1 dalyje nurodytas nulinės taršos tikslas, laikantis PSO rekomendacijų ir neviršijant II priede nustatytų vertinimo ribų.

13 straipsnis

Ribinės vertės, siektinos vertės ir vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimai

1. Valstybės narės užtikrina, kad visose jų zonose užterštumo lygiai aplinkos ore neviršytų atitinkamų ribinių verčių, nustatytų I priedo 1 skirsnyje.

2. Valstybės narės, imdamosi visų būtinų priemonių, dėl kurių nepatirtų neproporcingų išlaidų, užtikrina, kad užterštumo lygiai jų zonose neviršytų atitinkamų siektinų verčių, nustatytų I priedo 1 ir 2 skirsniuose.

3. Valstybės narės užtikrina, kad I priedo 5 skirsnio B punkte nustatyti $KD_{2,5}$ ir NO_2 vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimai būtų vykdomi visuose jų vidutinės ekspozicijos teritoriniuose vienetuose, jei jie viršija I priedo 5 skirsnio C punkte nustatytus vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslus.

4. Šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalių laikymasis vertinamas pagal IV priedą.

5. Vidutinės ekspozicijos rodikliai vertinami pagal I priedo 5 skirsnio A punktą.

6. I priedo 1 skirsnio 1 lentelėje nustatytas ribinių verčių atitikties užtikrinimo terminas gali būti atidėtas pagal 18 straipsnį.

7. Valstybės narės gali toliau taikyti arba nustatyti griežtesnes apsaugos priemones, įskaitant oro kokybės standartus, kurie yra griežtesni nei nurodytieji šiame straipsnyje, pagal SESV 193 straipsnį. Valstybės narės apie tokias priemones informuoja Komisiją per 3 mėnesius nuo jų priėmimo.

14 straipsnis

Kritiniai užterštumo lygiai siekiant apsaugoti augaliją ir natūralias ekosistemas

Valstybės narės užtikrina, kad būtų laikomasi I priedo 3 skirsnyje nustatytų kritinių užterštumo lygių, atlikdamos vertinimą pagal IV priedo A punkto 1 punktą ir B punkto 3 punktą.

15 straipsnis

Informavimo arba pavojaus slenksčių viršijimas

1. Sieros dioksido, azoto dioksido, kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$) ir ozono koncentracijos aplinkos ore pavojaus slenksčiai yra nustatyti I priedo 4 skirsnio A punkte.

2. Sieros dioksido, azoto dioksido, kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$) ir ozono koncentracijos informavimo slenksčiai nustatyti I priedo 4 skirsnio B punkte.

3. Kai viršijamas bet kuris I priedo 4 skirsnio A punkte nustatytas pavojaus slenkstis arba, kai tinkama, remiantis modeliavimo taikomosiomis programomis ar kitomis prognozavimo priemonėmis, manoma, kad jis bus viršijamas, valstybės narės nederamai nedelsdamos įgyvendina neatidėliotinas priemones, nurodytas pagal 20 straipsnį parengtuose trumpojo laikotarpio veiksmų planuose.

4. Kai viršijamas bet kuris I priedo 4 skirsnyje nustatytas pavojaus slenkstis arba informavimo slenkstis arba, kai tinkama, remiantis modeliavimo taikomosiomis programomis ar kitomis prognozavimo priemonėmis, manoma, kad jis bus viršijamas, valstybės narės imasi būtinų veiksmų, kad per kuo trumpesnį laiką ir kiek įmanoma per kelias valandas informuotų visuomenę pagal X priedo 2 ir 3 punktus, naudodamosi skirtingomis žiniasklaidos priemonėmis ir ryšių kanalais ir užtikrindamos plačią visuomenės prieigą.

5. Valstybės narės gali toliau taikyti arba nustatyti griežtesnes apsaugos priemones, įskaitant pavojaus slenksčius arba informavimo slenksčius, kurie yra griežtesni nei nurodytieji šiame straipsnyje, pagal SESV 193 straipsnį. Valstybės narės apie tokias priemones informuoja Komisiją per 3 mėnesius nuo jų priėmimo.

16 straipsnis

Teršalai iš gamtinių šaltinių

1. Valstybės narės gali nustatyti tam tikriems metams:

a) zonas, kuriose konkretaus teršalo ribinės vertės buvo viršytos dėl teršalų iš gamtinių šaltinių, ir

b) vidutinės ekspozicijos teritorinius vienetus, kuriuose užterštumo lygis, nustatytas pagal vidutinės ekspozicijos mažinimo įpareigojimus, buvo viršytas dėl gamtinių šaltinių.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai visų 1 dalyje nurodytų zonų ir vidutinės ekspozicijos teritorinių vienetų sąrašus kartu su informacija apie koncentracijas ir šaltinius bei įrodymais, kad viršijimą lėmė teršalai iš gamtinių šaltinių.

3. Kai pagal 2 dalį Komisija informuojama apie viršijimą dėl teršalų iš gamtinių šaltinių, toks viršijimas nelaikomas viršijimu pagal šią direktyvą. Jei Komisija mano, kad valstybės narės pateiktų įrodymų nepakanka, ji informuoja tą valstybę narę, kad viršijimas nelaikomas sietinu su gamtiniais šaltiniais, kol ta valstybė narė nepateikia atitinkamos papildomos informacijos.

4. Ne vėliau kaip 2026 m. gruodžio 31 d. Komisija įgyvendinimo aktais pateikia technines detales apie viršijimo dėl gamtinių šaltinių demonstravimą ir atėmimą. Tokiose techninėse detalėse nurodomas įrodymų, kuriuos valstybės narės turi pateikti pagal 2 dalį, turinys.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 26 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

17 straipsnis

Viršijimas dėl žiemą atliekamo kelių barstymo smėliu ar druska

1. Valstybės narės gali nustatyti konkrečių metų zonas, kuriose KD_{10} koncentracijos aplinkos ore ribinės vertės viršijamos dėl kietųjų dalelių resuspensijos, kai žiemą keliai barstomi smėliu ar druska.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai visų 1 dalyje nurodytų zonų sąrašus ir informaciją apie KD_{10} koncentraciją tose zonose bei atsiradimo jose šaltinius.

Valstybės narės taip pat pateikia įrodymus, kad bet kokį viršijimą sąlygoja resuspenduotos kietosios dalelės ir kad buvo imtasi visų pagrįstų priemonių koncentracijai sumažinti.

3. Nedarant poveikio 16 straipsniui, šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms zonoms valstybės narės turi parengti 19 straipsnyje numatytus oro kokybės planus tik dėl tų viršijimų, kuriuos lėmė kiti KD_{10} šaltiniai nei kelių barstymas smėliu ar druska žiemą.

4. Ne vėliau kaip 2026 m. gruodžio 31 d. Komisija įgyvendinimo aktais pateikia technines detales apie kietųjų dalelių pakartotinio suspendavimo po kelių barstymo smėliu ar druskos žiemą nustatymo metodiką, taip pat informaciją, kurią valstybės narės turi pateikti pagal 2 dalį, įskaitant informaciją apie pakartotinio suspendavimo poveikį dienos koncentracijos lygiams, kai taikytina.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 26 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

18 straipsnis

Atitikties užtikrinimo termino atidėjimas ir leidimas nesilaikyti įpareigojimo taikyti tam tikras ribines vertes

1. Jei tam tikroje zonoje iki I priedo 1 skirsnio 1 lentelėje nurodyto termino neįmanoma pasiekti kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$), azoto dioksido, benzeno arba benzo(a)pireno ribinių verčių, valstybės narės gali atidėti tą terminą tai konkrečiai zonai oro kokybės veiksmų gairėmis pagrįstam laikotarpiui, jei tenkinamos šio straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos:

a) iki 2040 m. sausio 1 d., jei tai pateisinama konkrečiai vietai būdingomis sklaidos charakteristikomis, orografinėmis ribinėmis sąlygomis, nepalankiomis klimato sąlygomis, tarpvalstybine tarša, arba kai būtiną sumažinimą galima pasiekti tik pakeičiant didelę dalį esamų namų šildymo sistemų, kurios yra taršos, sukeliančios viršijimą, šaltinis, arba

b) iki 2035 m. sausio 1 d., jei tai pagrįsta prognozėmis, iš kurių matyti, kad net atsižvelgiant į numatomą oro kokybės veiksmų gairėse nustatytų veiksmingų oro taršos priemonių poveikį, ribinės vertės negali būti pasiektos iki nustatyto atitikties užtikrinimo termino.

Jei atitikties užtikrinimo terminas buvo atidėtas pagal šios dalies pirmos pastraipos b punktą, tačiau iki to atidėto termino pasiekti neįmanoma, valstybės narės gali antrą ir paskutinį kartą atidėti tai konkrečiai zonai nustatytą terminą ne ilgesniam kaip dvejų metų laikotarpiui nuo pirmojo atidėjimo laikotarpio pabaigos, kuris yra pagrįstas atnaujintomis oro kokybės veiksmų gairėmis, jei tenkinamos 2 dalyje nustatytos sąlygos.

2. Valstybės narės gali atidėti atitikties užtikrinimo terminą pagal šio straipsnio 1 dalį, jei tenkinamos šios sąlygos:

a) ne vėliau kaip 2028 m. gruodžio 31 d. parengiamos oro kokybės veiksmų gairės, atitinkančios 19 straipsnio 6, 7 ir 8 dalyse išvardytus reikalavimus zonai, kuriai būtų taikomas atidėjimas;

b) šios dalies a punkte nurodytos oro kokybės veiksmų gairės papildomos informacija apie VIII priedo B skirsnyje išvardytas oro taršos mažinimo priemones ir parodo, kaip ribinių verčių viršijimo laikotarpiai bus kuo trumpesni;

c) šios dalies a punkte nurodytos oro kokybės veiksmų gairės grindžiamos oro kokybės prognozėmis, įskaitant VIII priedo A punkto 5 punkto ir 7 punkto e papunkčio tikslais atliekamas prognozes, kuriose nurodoma, kaip ribinės vertės bus pasiektos kuo greičiau ir ne vėliau kaip iki atidėto atitikties užtikrinimo termino pabaigos, atsižvelgiant į pagrįstas ir proporcingas priemones;

d) šios dalies a punkte nurodytose oro kokybės veiksmų gairėse išdėstoma, kaip visuomenė, visų pirma jautrūs gyventojai ir pažeidžiamos grupės, bus rišliai ir lengvai suvokiamu būdu informuojami apie atitikties užtikrinimo termino atidėjimo pasekmes žmonių sveikatai ir aplinkai;

e) šios dalies a punkte nurodytose oro kokybės veiksmų gairėse nurodoma, kaip bus sutelktas papildomas finansavimas, be kita ko, pagal atitinkamas nacionalines programas, ir, kai taikytina, Sąjungos finansavimo programos, siekiant paspartinti oro kokybės gerinimą zonoje, kuriai būtų taikomas atidėjimas;

f) 3 dalyje nustatytos sąlygos tenkinamos visą atitikties užtikrinimo termino atidėjimo laikotarpį;

g) jei atitikties užtikrinimo terminas atidedamas pagal 1 dalies antrą pastraipą, toje pastraipoje nurodytos atnaujintos oro kokybės veiksmų gairės rodo, kad pirmosios oro kokybės veiksmų gairės buvo įgyvendintos arba kad buvo imtasi veiksmų siekiant jas įgyvendinti, ir papildomas analize, iš kurios matyti, kad pagal šios dalies c punktą parengtos pradinės atitikties prognozės nepasitvirtino.

3. Atitikties užtikrinimo termino atidėjimo pagal šio straipsnio 1 dalį laikotarpiu valstybė narė užtikrina, kad būtų tenkinamos šios sąlygos:

a) įgyvendinamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytose oro kokybės veiksmų gairėse, kai taikytina, atnaujintose pagal šios dalies b punktą, numatytos priemonės, kaip matyti iš valstybės narės įgyvendinimo ataskaitos, įskaitant atnaujintas išmetamųjų teršalų kiekio ir, kai įmanoma, koncentracijų prognozes, Komisijai teikiamas dvejus su puse metų, o pirmą kartą – ne vėliau kaip 2031 m. birželio 30 d.; kai aktualu, gali būti daroma nuoroda į naujausias išmetamųjų teršalų kiekio programas ir prognozes, apie kurias pranešama pagal Direktyvą (ES) 2016/2284, ir pridedamą informacinę apskaitos ataskaitą ir, kai aktualu, įgyvendinimo ataskaitą galima įtraukti į atnaujintas oro kokybės veiksmų gaires;

b) šio straipsnio 1 dalyje nurodytos oro kokybės veiksmų gairės atnaujinamos pagal 19 straipsnio 5 dalį;

c) nuo 2035 m. sausio 1 d. atitinkamo teršalo koncentracijos lygiai rodo bendrą mažėjimo tendenciją, atitinkančią orientacinę atitikties trajektoriją, apskaičiuotą atnaujintose oro kokybės veiksmų gairėse, parengtose pagal VIII priedo A punkto 7 punkto e papunktį;

d) įgyvendinimo ataskaitos ir atnaujintos oro kokybės veiksmų gairės Komisijai pateikiamos per du mėnesius nuo jų priėmimo.

4. Kai, valstybių narių nuomone, reikėtų taikyti 1 dalies pirmos pastraipos a arba b punktą, jos ne vėliau nei 2029 m. sausio 31 d. apie tai praneša Komisijai ir pateikia jai 1 dalyje nurodytas oro kokybės veiksmų gaires ir visą susijusią informaciją, būtiną, kad Komisija galėtų įvertinti, ar nurodyta atitikties užtikrinimo termino atidėjimo priežastis pagrįsta ir ar tenkinamos toje dalyje nustatytos sąlygos.

Valstybės narės ne vėliau kaip 2034 m. sausio 31 d. praneša Komisijai, jei, jų nuomone, iki atitikties užtikrinimo termino, atidėto pagal 1 dalies antrą pastraipą, neįmanoma pasiekti rezultatų, ir pateikia atnaujintas 1 dalyje nurodytas oro kokybės veiksmų gaires ir visą susijusią informaciją, būtiną Komisijai įvertinti, ar tenkinamos nurodyta antrojo ir paskutinio atidėjimo priežastis ir toje dalyje nustatytos sąlygos.

Kalbant apie prognozes, pateiktas kaip atidėjimo priežastis, valstybės narės pagrindžia metodus ir duomenis, naudotus toms prognozėms gauti.

Atlikdama vertinimą Komisija atsižvelgia į atitinkamos valstybės narės pateiktas oro kokybės prognozes, priemonių, kurių ėmėsi ta valstybė narė, numatomą poveikį aplinkos oro kokybei toje valstybėje narėje, taip pat į numatomą Sąjungos priemonių poveikį aplinkos oro kokybei.

Jei Komisija per 9 mėnesius nuo pranešimo gavimo nepareiškia prieštaravimų, laikoma, kad atitinkamos 1 dalies taikymo sąlygos yra tenkinamos.

Jei pareiškiama prieštaravimų, Komisija gali reikalauti, kad atitinkama valstybė narė pritaikytų arba pateiktų naujas oro kokybės veiksmų gaires, kad būtų tenkinami 1 dalyje nustatyti reikalavimai.

5. Ne vėliau kaip 2026 m. gruodžio 31 d. Komisija įgyvendinimo aktais pateikia išsamesnę techninę informaciją apie šio straipsnio 1 dalies tikslais vykdomoms projekcijoms taikomus reikalavimus, siekiant parodyti, kaip bus pasiektos I priedo 1 skirsnio 1 lentelėje nurodytos ribinės vertės, atsižvelgiant į pagrįstas ir proporcingas priemones. Be to, jame nurodoma informacija, kuri turi būti įtraukta į įgyvendinimo ataskaitas šio straipsnio 3 dalies tikslais.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 26 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

IV SKYRIUS

PLANAI

19 straipsnis

Oro kokybės planai ir oro kokybės veiksmų gairės

1. Kai tam tikrose zonose užterštumo lygis aplinkos ore viršija kurią nors I priedo 1 skirsnyje nustatytą ribinę ar siektiną vertę, valstybės narės toms zonoms parengia oro kokybės planus, kuriuose nustatomos tinkamos priemonės, kad būtų pasiekta atitinkama ribinė vertė arba siektina vertė ir kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis ir bet kuriuo atveju ne ilgesnis kaip 4 metai nuo kalendorinių metų, kuriais buvo užregistruotas pirmasis viršijimas, pabaigos. Tie oro kokybės planai parengiami kuo greičiau ir ne vėliau kaip per 2 metus nuo kalendorinių metų, kuriais buvo užregistruotas bet kurios ribinės arba siektinos vertės viršijimas.

Jei tam tikroje zonoje ribinės vertės viršijimui jau taikomos oro kokybės veiksmų gairės, valstybės narės užtikrina, kad tose veiksmų gairėse nustatytos priemonės būtų tinkamos, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis ir, kai aktualu, imtis papildomų ir veiksmingesnių priemonių bei laikytis 5 dalyje nustatytos oro kokybės veiksmų gairių atnaujinimo procedūros.

2. Jei teritoriniuose vienetuose, apimančiuose bent vieną zoną, užterštumo lygis aplinkos ore viršija bet kurią siektiną ozono vertę, nustatytą I priedo 2 skirsnyje, valstybės narės parengia oro kokybės planus tiems teritoriniams vienetams, kuriuose nustatomos atitinkamos priemonės ozono tikslinei vertei pasiekti ir kuo trumpesniam viršijimo laikotarpiui išlaikyti. Tie oro kokybės planai parengiami kuo greičiau ir ne vėliau kaip per dvejus metus nuo kalendorinių metų, kuriais buvo užregistruotas ozono ribinės vertės viršijimas.

Jei tam tikrame teritoriniame vienete ozono siektinos vertės viršijimas jau įtrauktas į oro kokybės gairės, valstybės narės užtikrina, kad tose gairėse nustatytos priemonės būtų tinkamos, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis, ir, kai tinkama, laikytis 5 dalyje nustatytos oro kokybės veiksmų gairių atnaujinimo procedūros.

Tačiau valstybės narės, atsižvelgdamos į geografines ir meteorologines sąlygas, gali nerengti tokių oro kokybės planų ar oro kokybės veiksmų gairių, skirtų ozono viršijimo problemai spręsti, kai nėra didelio potencialo sumažinti ozono koncentraciją, atsižvelgiant į geografines ir meteorologines sąlygas, ir kai dėl priemonių atsirastų neproporcingų išlaidų.

Jei oro kokybės planas arba oro kokybės veiksmų gairės nėra parengti, valstybės narės pateikia visuomenei ir Komisijai išsamų pagrindimą, kodėl nėra didelių galimybių sumažinti viršijimą, dėl kurio būtų priimtas sprendimas neparengti oro kokybės plano arba oro kokybės veiksmų gairių.

Ne rečiau kaip kas 5 metus valstybės narės iš naujo įvertina ozono koncentracijos mažinimo potencialą.

Teritorinių vienetų, kuriuose ozono siektina vertė viršijama, atveju valstybės narės užtikrina, kad į atitinkamą nacionalinę oro taršos kontrolės programą, parengtą pagal Direktyvos (ES) 2016/2284 6 straipsnį, būtų įtrauktos priemonės, susijusios su ozono pirmtakais, kuriems taikoma ta direktyva.

3. Jei tam tikrame vidutinės ekspozicijos teritoriniame vienete neįvykdomas I priedo 5 skirsnyje nustatytas vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimas, valstybės narės parengia tų vidutinės ekspozicijos teritorinių vienetų oro kokybės planus, kuriuose nustatomos tinkamos priemonės vidutinės ekspozicijos sumažinimo įsipareigojimui įvykdyti ir kuo trumpesniam viršijimo laikotarpiui išlaikyti. Tie oro kokybės planai parengiami kuo greičiau ir ne vėliau kaip per dvejus metus nuo kalendorinių metų, kuriais buvo užregistruotas ozono ribinės vertės viršijimas.

4. Jei nuo 2026 m. sausio 1 d. iki 2029 m. gruodžio 31 d. zonoje arba teritoriniame vienete užterštumo lygiai viršija bet kurią I priedo 1 skirsnio 1 lentelėje ir I priedo 2 skirsnio B punkte nustatytą ribinę vertę arba siektiną vertę, kuri turi būti pasiekta iki 2030 m. sausio 1 d., nedarant poveikio šio straipsnio 2 dalies trečiai pastraipai, valstybės narės parengia oro kokybės veiksmų gaires, kad iki termino pabaigos būtų pasiektos atitinkamos ribinės vertės arba siektinos vertės. Tos oro kokybės veiksmų gairės parengiamos kuo greičiau ir ne vėliau kaip per dvejus metus nuo kalendorinių metų, kuriais buvo užregistruotas viršijimas.

Tačiau valstybės narės gali nerengti tokių oro kokybės veiksmų gairių, jei bazinis scenarijus, parengtas remiantis VIII priedo A skirsnio 5 punkte reikalaujama informacija, rodo, kad ribinė vertė arba siektina vertė bus pasiekta jau galiojančiomis priemonėmis, įskaitant atvejus, kai viršijimą lemia laikina veikla, daranti įtaką užterštumo lygiui per vienus metus. Jei oro kokybės veiksmų gairės nėra parengtos pagal šią pastraipą, valstybės narės pateikia visuomenei ir Komisijai išsamų pagrindimą.

5. Jei bet kuri ribinė vertė, vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimas arba siektina vertė vis dar viršijami trečiaisiais kalendoriniais metais po oro kokybės plano arba oro kokybės veiksmų gairių parengimo termino, ir nedarant poveikio 2 dalies trečiai pastraipai, valstybės narės ne vėliau kaip per 5 metus nuo ankstesnio oro kokybės plano arba oro kokybės veiksmų gairių parengimo termino atnaujina oro kokybės planą arba oro kokybės veiksmų gaires ir juose nustatytas priemones, įskaitant jų poveikį numatomam išmetamam teršalų kiekiui ir koncentracijoms, ir imasi papildomų ir veiksmingesnių priemonių, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis.

6. Oro kokybės planuose ir oro kokybės veiksmų gairėse turi būti bent:

a) VIII priedo A punkto 1–7 punktuose nurodyta informacija;

b) kai taikoma, VIII priedo A punkto 8, 9 ir 10 punktuose nurodyta informacija;

c) informacija apie atitinkamas VIII priedo B punkto 2 punkte išvardytas taršos mažinimo priemones.

Valstybės narės, kai tinkama, į savo oro kokybės planus ir oro kokybės veiksmų gaires įtraukia 20 straipsnio 2 dalyje nurodytas priemones ir specialiąsias priemones, kurias taikant siekiama apsaugoti jautrius gyventojus ir pažeidžiamas grupes, įskaitant vaikus.

Rengdamos oro kokybės planus arba oro kokybės veiksmų gaires, valstybės narės įvertina atitinkamų teršalų pavojaus slenksčių viršijimo riziką. Ta analizė prireikus naudojama nustatant trumpojo laikotarpio veiksmų planus.

Kai nustatomi keletui teršalų arba oro kokybės standartų skirti oro kokybės planai ar oro kokybės veiksmų gairės, valstybės narės atitinkamais atvejais nustato integruotus oro kokybės planus arba oro kokybės veiksmų gaires, apimančias visus atitinkamus teršalus ir oro kokybės standartus.

Valstybės narės, kiek tai įmanoma, užtikrina savo oro kokybės planų ir oro kokybės veiksmų gairių suderinamumą su kitais reikšmingą poveikį oro kokybei turinčiais planais, įskaitant tuos, kurių reikalaujama pagal direktyvas 2002/49/EB, 2010/75/ES ir (ES) 2016/2284 ir klimato, biologinės įvairovės, energetikos, transporto ir žemės ūkio teisės aktus.

7. Valstybės narės dėl oro kokybės planų projektų ir oro kokybės veiksmų gairių projektų bei visų reikšmingų tų planų ir tų gairių atnaujinimų prieš jų užbaigimą konsultuojasi su visuomene pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/35/EB ([21]) ir su kompetentingomis institucijomis, kurios dėl savo atsakomybės oro taršos ir oro kokybės srityje gali būti susijusios su oro kokybės planų ir oro kokybės veiksmų gairių įgyvendinimu. Valstybės narės užtikrina, kad visuomenė, su kuria konsultuojamasi, galėtų susipažinti su oro kokybės plano projektu arba oro kokybės veiksmų gairių projektu, kuriame pateikiama pagal šios direktyvos VIII priedą reikalaujama būtiniausia informacija ir, jei įmanoma, šioje pastraipoje nurodytos informacijos netechninė santrauka.

Valstybės narės skatina visas suinteresuotąsias šalis aktyviai dalyvauti rengiant, įgyvendinant ir atnaujinant oro kokybės planus ir oro kokybės veiksmų gaires. Rengdamos oro kokybės planus ir oro kokybės veiksmų gaires, valstybės narės užtikrina, kad suinteresuotosios šalys, kurios savo veikla prisideda prie verčių viršijimo, būtų skatinamos siūlyti priemones, kurių jos gali imtis, kad padėtų panaikinti viršijimą, ir kad minėtose konsultacijose būtų skatinamos dalyvauti nevyriausybinės organizacijos, pavyzdžiui, aplinkosaugos ir sveikatos organizacijos, vartotojų organizacijos, jautrių gyventojų ir pažeidžiamų grupių interesams atstovaujančios organizacijos, kitos atitinkamos sveikatos priežiūros įstaigos, įskaitant organizacijas, atstovaujančias sveikatos priežiūros specialistus, ir atitinkamos pramonės federacijos.

8. Oro kokybės planai ir oro kokybės veiksmų gairės per 2 mėnesius nuo priėmimo pateikiami Komisijai.

([21]) 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/35/EB, nustatanti visuomenės dalyvavimą rengiant tam tikrus su aplinka susijusius planus ir programas ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/337/EEB ir 96/61/EB dėl visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus (OL L 156, 2003 6 25, p. 17).

20 straipsnis

Trumpojo laikotarpio veiksmų planai

1. Kai tam tikroje zonoje yra pavojus, kad užterštumo lygiai viršys vieną arba daugiau I priedo 4 skirsnyje nurodytų pavojaus slenksčių, valstybės narės parengia trumpojo laikotarpio veiksmų planus, nurodydamos neatidėliotinas priemones, kurių bus imtasi trumpuoju laikotarpiu, siekiant sumažinti tą pavojų ar apriboti viršijimo trukmę.

Tačiau kai yra pavojus, jog bus viršytas ozono pavojaus slenkstis, valstybės narės tokių trumpojo laikotarpio veiksmų planų gali nerengti, jei atsižvelgiant į nacionalines geografines, meteorologines ir ekonomines sąlygas, nėra pakankamai galimybių to viršijimo pavojų, trukmę arba mastą sumažinti.

Kai kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$) atveju galimybės sumažinti tokio viršijimo riziką yra labai ribotos, atsižvelgiant į vietos geografines ir meteorologines sąlygas ir namų šildymo sistemų ypatumus, valstybės narės gali parengti trumpojo laikotarpio veiksmų planą, kuriame daugiausia dėmesio būtų skiriama tik konkretiems veiksmams, kuriais siekiama apsaugoti tiek plačiąją visuomenę, tiek jautrius gyventojus ir pažeidžiamas grupes, taip pat lengvai suprantamai informacijai apie rekomenduojamą elgesį, kad būtų sumažinta išmatuoto arba prognozuojamo viršijimo ekspozicija.

2. Rengdamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytus trumpojo laikotarpio veiksmų planus valstybės narės gali, atsižvelgdamos į kiekvieną atskirą atvejį, numatyti veiksmingas priemones, skirtas veiklai, kuria didinama atitinkamų ribinių ar siektinų verčių viršijimo arba pavojaus slenksčio peržengimo rizika, kontroliuoti ir prireikus laikinai sustabdyti. Valstybės narės taip pat atsižvelgia į IX priede pateiktą priemonių sąrašą savo trumpojo laikotarpio veiksmų planuose ir, atsižvelgdamos į pagrindinių taršos šaltinių, kuriuos reikia spręsti, dalį, apsvarsto galimybę prireikus į tuos trumpojo laikotarpio veiksmų planus įtraukti priemones, susijusias su tokia veikla kaip transportas, statybos darbai, pramonės įrenginiai, žemės ūkis ir produktų naudojimas bei buitinis šildymas. Rengiant tuos planus taip pat svarstomi specialūs veiksmai, kuriais būtų siekiama apsaugoti jautrius gyventojus ir pažeidžiamas grupes, įskaitant vaikus.

3. Valstybės narės dėl trumpojo laikotarpio veiksmų planų projektų ir visų reikšmingų jų atnaujinimų prieš juos užbaigiant konsultuojasi su visuomene pagal Direktyvą 2003/35/EB ir su kompetentingomis institucijomis, kurios dėl savo atsakomybės oro taršos ir oro kokybės srityje gali būti susijusios su trumpojo laikotarpio planų įgyvendinimu.

4. Valstybės narės, parengusios trumpojo laikotarpio veiksmų planus, pateikia visuomenei ir atitinkamoms organizacijoms, pavyzdžiui, aplinkosaugos ir sveikatos organizacijoms, vartotojų organizacijoms, jautrių gyventojų ir pažeidžiamų grupių interesams atstovaujančioms organizacijoms, sveikatos priežiūros specialistams atstovaujančioms organizacijoms ir kitoms atitinkamoms sveikatos priežiūros įstaigoms ir susijusioms pramonės federacijoms, savo konkrečių trumpojo laikotarpio veiksmų planų tinkamumo ir turinio analizės rezultatus bei informaciją apie tų planų įgyvendinimą.

5. Trumpojo laikotarpio veiksmų planai pateikiami Komisijai per 1 metus nuo jų priėmimo teikiant metines ataskaitas pagal 23 straipsnį.

6. Rengdamos savo trumpojo laikotarpio veiksmų planus, kuriuose nurodomos neatidėliotinos priemonės, kurių reikia imtis, valstybės narės gali prašyti Komisijos organizuoti keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais, kad prašančiosios valstybės narės galėtų pasinaudoti kitų valstybių narių patirtimi.

21 straipsnis

Tarpvalstybinė oro tarša

1. Kai tarpvalstybinis oro taršos išplitimas iš vienos ar kelių valstybių narių reikšmingai prisideda prie kurios nors ribinės vertės ar ozono siektinos vertės viršijimo, vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimo neįvykdymo arba pavojaus slenksčio peržengimo kitoje valstybėje narėje, toji valstybė apie tai praneša valstybėms narėms, iš kurių pasklido tarša, ir Komisijai.

2. Atitinkamos valstybės narės bendradarbiauja tarpusavyje, be kita ko, sudarydamos jungtines ekspertų grupes ir naudodamosi Komisijos technine pagalba, siekdamos nustatyti oro taršos šaltinius, tų šaltinių indėlį į viršijimą kitoje valstybėje narėje ir priemones, kurių reikia imtis individualiai ir koordinuojant veiksmus su kitomis valstybėmis narėmis, kad būtų šalinami tie šaltiniai, ir parengia koordinuotą veiklą, pavyzdžiui, koordinuoja oro kokybės planus pagal 19 straipsnį, kuriuose kiekviena valstybė narė sprendžia savo teritorijoje esančių taršos šaltinių klausimą, kad toks viršijimas būtų pašalintas.

Valstybės narės atsako viena kitai laiku ir ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo kitos valstybės narės pranešimo pateikimo pagal pirmą pastraipą, informuoja Komisiją.

3. Komisija informuojama apie bet kokios formos bendradarbiavimą, nurodytą šio straipsnio 2 dalyje, ir kviečiama jame dalyvauti arba padėti jam vykti. Komisija gali paprašyti atitinkamų valstybių narių pateikti naujausią informaciją apie pažangą, padarytą įgyvendinant bet kokią pagal tą dalį nustatytą koordinuotą veiklą. Tam tikrais atvejais Komisija, atsižvelgdama į ataskaitas, parengtas vadovaujantis Direktyvos (ES) 2016/2284 11 straipsniu, įvertina, ar Sąjungos lygmeniu reikėtų imtis tolesnių veiksmų, siekiant sumažinti pirmtakų išmetimą, kuris sąlygoja tarpvalstybinę taršą.

4. Valstybės narės, prireikus vadovaudamosi 20 straipsniu, parengia ir įgyvendina koordinuotus trumpojo laikotarpio veiksmų planus, kurie taikomi kitoms valstybėms narėms priklausančioms kaimyninėms zonoms. Valstybės narės užtikrina, kad kitose valstybėse narėse esančios kaimyninės zonos nepagrįstai nedelsiant gautų visą reikalingą informaciją apie tuos trumpojo laikotarpio veiksmų planus.

5. Kai prie valstybių sienų esančiose zonose viršijami informavimo arba pavojaus slenksčiai, apie viršijimą kuo greičiau informuojamos atitinkamų kaimyninių valstybių narių kompetentingos institucijos. Ta informacija taip pat paskelbiama visuomenei.

6. 1 dalyje nurodytame pranešime valstybės narės atitinkamais metais gali nurodyti:

a) zonas, kuriose tarpvalstybinės oro taršos pernašos iš vienos ar kelių valstybių narių labai prisideda prie ribinių arba siektinų verčių viršijimo tose zonose;

b) vidutinės ekspozicijos teritorinius vienetus, kuriuose tarpvalstybinės oro taršos pernašos iš vienos ar kelių valstybių narių labai prisideda prie lygio, nustatyto tuose vienetuose vykdant vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimus, viršijimo.

Valstybė narė taip pat gali pateikti atitinkamoms valstybėms narėms ir Komisijai tokių zonų ir vidutinės ekspozicijos teritorinių vienetų sąrašus kartu su informacija apie koncentracijas ir įrodymais, kad oro tarša iš tarpvalstybinių šaltinių, įskaitant iš trečiųjų valstybių, kurių ta valstybė narė tiesiogiai nekontroliuoja, labai prisideda prie viršijimo. Prireikus Komisija gali atsižvelgti į tą informaciją 18 straipsnio tikslais.

7. Rengdamos planus, kaip numatyta 2 ir 4 dalyse, ir informuodamos visuomenę, kaip nurodyta 5 dalyje, valstybės narės prireikus stengiasi bendradarbiauti su trečiosiomis valstybėmis, visų pirma su šalimis kandidatėmis. Prireikus valstybės narės gali prašyti Komisijos techninės paramos.

V SKYRIUS

INFORMAVIMAS IR ATASKAITŲ TEIKIMAS

22 straipsnis

Visuomenės informavimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad visuomenė ir atitinkamos organizacijos, tokios kaip aplinkosaugos ir sveikatos organizacijos, vartotojų organizacijos, jautrių gyventojų ir pažeidžiamų grupių interesams atstovaujančios organizacijos, sveikatos priežiūros specialistams atstovaujančios organizacijos ir kitos atitinkamos sveikatos priežiūros įstaigos ir susijusios pramonės federacijos būtų tinkamai ir laiku informuojamos apie:

a) oro kokybę pagal X priedo reikalavimus;

b) visų oro teršalų ėminių ėmimo vietų išdėstymą, taip pat informaciją apie visus klausimus, susijusius su duomenų aprėpties reikalavimų laikymusi kiekvienoje ėminių ėmimo vietoje ir teršale;

c) bet kokį sprendimą atidėti terminą, vadovaujantis 18 straipsniu;

d) 19 straipsnyje nurodytus oro kokybės planus ir oro kokybės veiksmų gaires;

e) pagal 20 straipsnį parengtus trumpojo laikotarpio veiksmų planus;

f) ribinių verčių viršijimo poveikį, siektinas vertes, vidutinės ekspozicijos mažinimo įpareigojimus, vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslus, pavojaus slenksčius ir informavimo slenksčius santraukoje; poveikio vertinimo santraukoje, kai tinkama, pateikiama išsamesnės informacijos ir vertinimų, susijusių su aplinkos apsauga, bei informacijos apie teršalus, kuriems taikomas 10 straipsnis ir VII priedas.

2. Valstybės narės nustato ir per viešą šaltinį lengvai suprantamu būdu pateikia oro kokybės indeksą, apimantį bent sieros dioksido, azoto dioksido, kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$) atnaujinimus bent kas valandą, su sąlyga, kad pagal šią direktyvą yra nustatytas įpareigojimas stebėti tuos teršalus. Į tą indeksą prireikus gali būti įtraukti papildomi teršalai. Kiek įmanoma, oro kokybės indeksas turi būti palyginamas visose valstybėse narėse ir turi atitikti PSO rekomendacijas. Oro kokybės indeksas grindžiamas Europos aplinkos agentūros pateiktais Europos masto oro kokybės indeksais ir apima informaciją apie poveikį sveikatai, įskaitant informaciją, pritaikytą jautriems gyventojams ir pažeidžiamoms grupėms. Kaip alternatyvą, valstybės narės gali naudoti Europos aplinkos agentūros pateiktą oro kokybės indeksą, kad įvykdytų šioje dalyje nustatytus reikalavimus. Jei valstybė narė nusprendžia nenaudoti Europos aplinkos agentūros pateikto indekso, nuoroda į tą indeksą pateikiama nacionaliniu lygmeniu.

3. Valstybės narės viešai skelbia informaciją apie simptomus, susijusius su oro taršos piku, ir apie ekspozicijos oro tarša mažinimą bei apsaugos elgseną, ir skatina ją viešai rodyti jautrių gyventojų ir pažeidžiamų grupių, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros įstaigose, dažnai lankomose vietose.

4. Valstybės narės informuoja visuomenę apie tai, kokia kompetentinga institucija arba įstaiga paskirta vykdyti 5 straipsnyje nurodytas užduotis.

5. Šiame straipsnyje nurodyta informacija visuomenei teikiama nemokamai, naudojant lengvai prieinamas informavimo priemones ir ryšių kanalus nuosekliu ir lengvai suprantamu būdu, laikantis Direktyvos 2007/2/EB bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1024 ([22]), sykiu užtikrinant plačią prieigą visuomenei.

23 straipsnis

Informacijos ir ataskaitų teikimas

1. Valstybės narės, vadovaudamosi šio straipsnio 5 dalyje nurodytais įgyvendinimo aktais, nepriklausomai nuo atitikties V priedo B punkte nustatytiems duomenų kokybės tikslams lygio užtikrina, kad per nustatytą terminą informacija apie aplinkos oro kokybę būtų pateikta Komisijai.

2. Siekiant konkretaus tikslo – nustatyti, ar laikomasi ribinių verčių, vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimų bei kritinių užterštumo lygių – ne vėliau kaip per 9 mėnesius pasibaigus kiekvieniems metams Komisijai pateikiama šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija, ir į tą informaciją įtraukiama:

a) tais metais padaryti pagal 6 straipsnį nustatytų zonų arba vidutinės ekspozicijos teritorinių vienetų sąrašo ir ribų pakeitimai;

b) zonų bei vidutinės ekspozicijos teritorinių vienetų ir įvertintų teršalų lygių sąrašas;

c) zonoms, kuriose vieno ar daugiau teršalų lygiai yra didesni už ribines vertes, siektinas vertes arba kritinius užterštumo lygius, taip pat vidutinės ekspozicijos teritoriniams vienetams, kuriuose vieno ar daugiau teršalų lygiai yra didesni už lygį, nustatytą pagal vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimus:

   i) datos ir laikotarpiai, kada tie lygiai buvo stebėti;

   ii) atitinkamais atvejais, įvertinimas, kiek teršalai iš gamtinių šaltinių ir iš kietųjų dalelių resuspensijos, atsirandančios, kai žiemą keliai barstomi smėliu ar druska, prisideda prie įvertintų teršalų lygių, kaip pateikiama Komisijai pagal 16 ir 17 straipsnius.

3. Valstybės narės pagal 1 dalį pateikia Komisijai informaciją apie užregistruotus teršalų lygius ir laikotarpių, kuriais buvo peržengti pavojaus arba informavimo slenksčiai, trukmę.

([22]) 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 172, 2019 6 26, p. 56).

4. Valstybės narės Komisijai paprašius per 3 mėnesius pateikia jai IV priedo D punkte nurodytą informaciją.

5. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais patvirtinamos priemonės, kuriomis:

a) nurodoma papildoma informacija, kurią valstybės narės pagal šį straipsnį turi pateikti, ir terminai, per kuriuos jos tai turi padaryti;

b) nustatomi būdai, kaip racionalizuoti duomenų teikimo procesą ir abipusį keitimąsi informacija ir duomenimis iš tinklų ir atskirų ėminių ėmimo vietų, kuriuose matuojama aplinkos oro tarša valstybėse narėse.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 26 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

VI SKYRIUS

DELEGUOTIEJI IR ĮGYVENDINIMO AKTAI

24 straipsnis

Priedų daliniai pakeitimai

Komisijai pagal 25 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiami III-VII, IX ir X priedai siekiant atsižvelgti į technikos ir mokslo pažangą, susijusią su aplinkos oro kokybės vertinimu, priemones, kurios svarstytinos siekiant jas įtraukti į trumpojo laikotarpio veiksmų planus, ir visuomenės informavimą.

Tačiau pakeitimais negali būti tiesiogiai arba netiesiogiai keičiami:

a) ribinės vertės, siektinos vertės, ilgalaikiai ozono tikslai, kritiniai užterštumo lygiai, pavojaus ir informavimo slenksčiai, vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimai ir vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslai, nustatyti I priede;

b) atitikties bet kuriam a punkte nurodytam parametrui užtikrinimo datos.

25 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

2. 24 straipsnyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami 5 metų laikotarpiui nuo 2024 m. gruodžio 10 d. Likus ne mažiau kaip 9 mėnesiams iki 5 metų laikotarpio pabaigos Komisija parengia naudojimosi deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą. Deleguotieji įgaliojimai savaime pratęsiami tokios pačios trukmės laikotarpiams, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip 3 mėnesiams iki kiekvieno laikotarpio pabaigos.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 24 straipsnyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.

4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.

5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

Pagal 24 straipsnį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per 2 mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas 2 mėnesiais.

26 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda Aplinkos oro kokybės komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip suprantama pagal Reglamentą (ES) Nr. 182/2011.

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

VII SKYRIUS

TEISĖ KREIPTIS Į TEISMĄ, ŽALOS ATLYGINIMAS IR SANKCIJOS

27 straipsnis

Teisė kreiptis į teismą

1. Valstybės narės užtikrina, kad pagal jų nacionalinę teisinę sistemą suinteresuotos visuomenės nariai turėtų galimybę pasinaudoti peržiūros procedūra teisme arba kitoje pagal įstatymą įsteigtoje nepriklausomoje ir nešališkoje institucijoje, kad užginčytų visų valstybių narių sprendimų, veiksmų ar neveikimo, susijusių su ėminių ėmimo vietų vieta ir skaičiumi pagal 9 straipsnį, materialinį ar procesinį teisėtumą pagal atitinkamus kriterijus, nustatytus III ir IV prieduose, 19 straipsnyje nurodytuose oro kokybės planuose ir veiksmų gairėse bei 20 straipsnyje nurodytuose trumpojo laikotarpio veiksmų planuose, jei tenkinama bet kuri iš šių sąlygų:

a) jie turi pakankamą interesą;

b) jie tvirtina, kad įvykdytas teisės pažeidimas, jei pagal valstybės narės administracinio proceso teisę tai yra būtina išankstinė sąlyga.

Valstybės narės, atsižvelgdamos į tikslą suteikti atitinkamai visuomenei plačias galimybes naudotis teise kreiptis į teismą, nustato, kas yra pakankamas interesas ir teisių pažeidimas.

Tuo tikslu, taikant pirmos pastraipos a punktą, laikoma, kad bet kurios nevyriausybinės organizacijos, kuri skatina žmonių sveikatos ar aplinkos apsaugą ir atitinka visus nacionalinės teisės reikalavimus, interesai yra pakankami. 1 pastraipos b punkto tikslais taip pat laikoma, kad tokia organizacija turi teises, kurios gali būti pažeistos.

2. Peržiūros procedūra turi būti sąžininga, teisinga, savalaikė, ne pernelyg brangi ir joje turi būti numatyti tinkami ir veiksmingi teisių gynimo mechanizmai, įskaitant, kai tinkama, įpareigojimą nepažeisti ieškovo teisių ar sustabdyti veiksmus.

3. Valstybės narės nustato etapą, kuriame sprendimai, veikimas ar neveikimas gali būti ginčijami taip, kad teisė kreiptis į teismą ar kitą pagal įstatymą įsteigtą nepriklausomą ir nešališką instituciją dėl peržiūros nebūtų neįmanoma arba pernelyg sudėtinga.

4. Šiuo straipsniu valstybėms narėms nekliudoma dėl preliminarios peržiūros procedūros kreiptis į administracinę instituciją ir nedaromas poveikis reikalavimui prieš apskundimo teismine tvarka procedūras išnaudoti administracinės peržiūros procedūros galimybes, jei toks reikalavimas nustatytas nacionalinėje teisėje.

5. Valstybės narės užtikrina, kad visuomenė galėtų susipažinti su praktine informacija apie teisę į šiame straipsnyje nurodytas administracinės ir teisminės peržiūros procedūras.

28 straipsnis

Žalos žmonių sveikatai atlyginimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad fiziniai asmenys, patyrę žalą žmonių sveikatai dėl nacionalinių taisyklių, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliamos šios direktyvos 19 straipsnio 1–5 dalys bei 20 straipsnio 1 ir 2 dalys, pažeidimo, kurį tyčia ar dėl aplaidumo padarė kompetentingos institucijos, turėtų teisę reikalauti kompensacijos ir ją gauti.

2. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės taisyklės ir procedūros, susijusios su reikalavimais atlyginti žalą, būtų parengtos ir taikomos taip, kad dėl jų netaptų neįmanoma arba pernelyg sudėtinga naudotis teise reikalauti atlyginti žalą, pagal 1 dalį.

3. Valstybės narės gali nustatyti 1 dalyje nurodytų ieškinių dėl žalos atlyginimo pareiškimo senaties terminus. Šie laikotarpiai nepradedami skaičiuoti anksčiau nei pašalinamas pažeidimas ir nei atlyginti žalą reikalaujantis asmuo sužino arba tampa pagrįstai tikėtina, kad jis žino, jog patyrė žalą dėl pažeidimo, kaip nurodyta 1 dalyje.

29 straipsnis

Sankcijos

1. Nedarant poveikio valstybių narių pareigoms pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/99/EB ([23]), valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikomų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Valstybės narės nedelsdamos praneša apie tas taisykles ir tas priemones Komisijai ir nedelsdamos jai praneša apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius pakeitimus.

2. Valstybės narės užtikrina, kad pagal 1 dalį nustatytomis sankcijomis būtų, jei taikoma, tinkamai atsižvelgiama į šias aplinkybes:

a) pažeidimo pobūdį, sunkumą, mastą ir trukmę;

b) poveikį gyventojų daliai, įskaitant jautrius gyventojus ir pažeidžiamas grupes, arba aplinką, kuriems pažeidimas padarė poveikį, nepamirštant tikslo pasiekti aukštą žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos lygį;

c) tai, ar pažeidimas kartotinis, ar pavienis, įskaitant bet kokį ankstesnį įspėjimą arba bet kokią administracinę ar baudžiamąją sankciją;

d) ekonominę naudą, kurią atsakingu pripažintas fizinis ar juridinis asmuo gavo įvykdęs pažeidimą, jei ją galima nustatyti.

VIII SKYRIUS

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliotų įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad 1 ir 3 straipsnių, 4 straipsnio 2, 7, 9, 14, 15, 16, 18, 21–30, 33, 34, 41–45 punktų, 5–8 straipsnių, 9 straipsnio 1, 2, 3 ir 5–9 dalių, 10, 11 ir 12 straipsnių, 13 straipsnio 1, 2, 3, 5, 6 ir 7 dalių, 15 straipsnio, 16 straipsnio 1, 2 ir 4 dalių, 17 straipsnio 4 dalies, 18–21 straipsnių, 22 straipsnio 1, 2, 3 ir 5 dalių, 23–29 straipsnių ir I–X priedų būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2026 m. gruodžio 11 d. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų nuostatų tekstą.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Jos taip pat turi įtraukti teiginį, kad galiojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose pateiktos nuorodos į direktyvas, kurias panaikina ši direktyva, laikomos nuorodomis į šią direktyvą. Nuorodos darymo tvarką ir minėto teiginio redakciją nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

([23]) 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/99/EB dėl aplinkos apsaugos pagal baudžiamąją teisę (OL L 328, 2008 12 6, p. 28).

31 straipsnis

Panaikinimas

1. Direktyvos 2004/107/EB ir 2008/50/EB su daliniais pakeitimais, padarytais XI priedo A dalyje išvardytomis aktais, panaikinamos nuo 2026 m. gruodžio 12 d., nedarant poveikio valstybių narių įpareigojimams, susijusiems su šios direktyvos XI priedo B dalyje nustatytais direktyvų perkėlimo į nacionalinę teisę terminais.

2. Nuorodos į panaikintas direktyvas laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir skaitomos pagal šios direktyvos XII priede pateiktą atitikties lentelę.

32 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2 straipsnis, 4 straipsnio 1, 3–6, 8, 10–13, 17, 19, 20, 31, 32 ir 35–40 punktai, 9 straipsnio 4 dalis, 13 straipsnio 4 dalis, 14 straipsnis, 16 straipsnio 3 dalis, 17 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys bei 22 straipsnio 4 dalis taikomi nuo 2026 m. gruodžio 12 d.

33 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Strasbūre 2024 m. spalio 23 d.

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkė	*Pirmininkas*
R. METSOLA	ZSIGMOND B. P.

I PRIEDAS

Oro kokybės standartai

1 skirsnis. Su žmonių sveikatos apsauga suderinamos ribinės vertės

1 lentelė. Su žmonių sveikatos apsauga suderinamos ribinės vertės, kurios turi būti pasiektos iki 2030 m. sausio 1 d.

Vidurkinimo laikotarpis	Ribinė vertė	
$KD_{2,5}$		
1 diena	25 µg/m³	negali būti viršyta daugiau kaip 18 kartų per kalendorinius metus
Kalendoriniai metai	10 µg/m³	
KD_{10}		
1 diena	45 µg/m³	negali būti viršyta daugiau kaip 18 kartų per kalendorinius metus
Kalendoriniai metai	20 µg/m³	
Azoto dioksidas (NO_2)		
1 valanda	200 µg/m³	negali būti viršyta daugiau kaip 3 kartus per kalendorinius metus
1 diena	50 µg/m³	negali būti viršyta daugiau kaip 18 kartų per kalendorinius metus
Kalendoriniai metai	20 µg/m³	
Sieros dioksidas (SO_2)		
1 valanda	350 µg/m³	negali būti viršyta daugiau kaip 3 kartus per kalendorinius metus
1 diena	50 µg/m³	negali būti viršyta daugiau kaip 18 kartų per kalendorinius metus
Kalendoriniai metai	20 µg/m³	
Benzenas		
Kalendoriniai metai	3,4 µg/m³	
Anglies monoksidas (CO)		
Didžiausias dienos 8 valandų vidurkis ([1])	10 mg/m³	
1 diena	4 mg/m³	negali būti viršyta daugiau kaip 18 kartų per kalendorinius metus
Švinas (Pb)		
Kalendoriniai metai	0,5 µg/m³	

Vidurkinimo laikotarpis	Ribinė vertė
Arsenas (As)	
Kalendoriniai metai	6,0 ng/m³
Kadmis (Cd)	
Kalendoriniai metai	5,0 ng/m³
Nikelis (Ni)	
Kalendoriniai metai	20 ng/m³
Benzo(a)pirenas	
Kalendoriniai metai	1,0 ng/m³

([1]) Didžiausio dienos 8 valandų vidutinė koncentracija parenkama išnagrinėjus 8 valandų slenkamuosius vidurkius, apskaičiuojamus pagal valandos duomenis ir kiekvieną valandą atnaujinamus. Kiekvienas taip apskaičiuotas 8 valandų vidurkis priskiriamas dienai, kurią tos valandos baigiasi, t. y. bet kurios 1 dienos pirmasis skaičiavimo laikotarpis yra laikotarpis nuo praėjusios dienos 17.00 valandos iki tos dienos 1.00 valandos; paskutinysis bet kurios 1 dienos skaičiavimo laikotarpis yra tos dienos laikotarpis nuo 16.00 iki 24.00 valandos.

2 lentelė. Su žmonių sveikatos apsauga suderinamos ribinės vertės, kurios turi būti pasiektos iki 2026 m. gruodžio 11 d.

Vidurkinimo laikotarpis	Ribinė vertė	
$KD_{2,5}$		
Kalendoriniai metai	25 µg/m³	
KD_{10}		
1 diena	50 µg/m³	negali būti viršyta daugiau kaip 35 kartus per kalendorinius metus
Kalendoriniai metai	40 µg/m³	
Azoto dioksidas (NO_2)		
1 valanda	200 µg/m³	negali būti viršyta daugiau kaip 18 kartų per kalendorinius metus
Kalendoriniai metai	40 µg/m³	
Sieros dioksidas (SO_2)		
1 valanda	350 µg/m³	negali būti viršyta daugiau kaip 24 kartus per kalendorinius metus
1 diena	125 µg/m³	negali būti viršyta daugiau kaip 3 kartus per kalendorinius metus
Benzenas		
Kalendoriniai metai	5 µg/m³	

Vidurkinimo laikotarpis	Ribinė vertė
Anglies monoksidas (CO)	
Didžiausias dienos 8 valandų vidurkis ([1])	10 mg/m³
Švinas (Pb)	
Kalendoriniai metai	0,5 µg/m³

([1]) Didžiausio dienos 8 valandų vidutinė koncentracija parenkama išnagrinėjus 8 valandų slenkamuosius vidurkius, apskaičiuojamus pagal valandos duomenis ir kiekvieną valandą atnaujinamus. Kiekvienas taip apskaičiuotas 8 valandų vidurkis priskiriamas dienai, kurią tos valandos baigiasi, t. y. bet kurios 1 dienos pirmasis skaičiavimo laikotarpis yra laikotarpis nuo praėjusios dienos 17.00 valandos iki tos dienos 1.00 valandos; paskutinysis bet kurios 1 dienos skaičiavimo laikotarpis yra tos dienos laikotarpis nuo 16.00 iki 24.00 valandos.

3 lentelė. Su žmonių sveikatos apsauga suderinamos ribinės vertės, kurios turi būti pasiektos iki 2026 m. gruodžio 11 d.

Arsenas (As)	
Kalendoriniai metai	6,0 ng/m³
Kadmis (Cd)	
Kalendoriniai metai	5,0 ng/m³
Nikelis (Ni)	
Kalendoriniai metai	20 ng/m³
Benzo(a)pirenas	
Kalendoriniai metai	1,0 ng/m³

2 skirsnis. Ozono siektinos vertės ir ilgalaikiai tikslai

A. Sąvokų apibrėžtys ir kriterijai

Ekspozicija kaupiamuoju ozonu viršijant 40 dalių vienam milijardui ribą (AOT40), išreikšta (µg/m³) × valandos, yra skirtumo tarp valandinių koncentracijos lygių, didesnių už 80 µg/m³ (= 40 dalių vienam milijardui), ir 80 µg/m³ suma per nustatytą laikotarpį, naudojant tik vienos valandos vertes, matavimais nustatytas nuo 8.00 iki 20.00 val. Vidurio Europos laiku (CET) kiekvieną dieną.

B. Ozono siektinos vertės

Tikslas	Vidurkinimo laikotarpis	Siektina vertė	
Žmonių sveikatos apsauga	Didžiausias dienos 8 valandų vidurkis ([1])	120 µg/m³	Neturi būti viršijama daugiau kaip 18 dienų per kalendorinius metus, kurių vidurkis išvedamas per 3 metus ([2]) ([3])

Tikslas	Vidurkinimo laikotarpis	Siektina vertė
Augalijos apsauga	Nuo gegužės iki liepos mėn.	AOT40 (apskaičiuotas pagal 1 valandos vertes) 18 000 µg/m³ × h vidurkis per 5 metus ([2])

([1]) Didžiausio dienos 8 valandų vidutinė koncentracija parenkama išnagrinėjus 8 valandų slenkamuosius vidurkius, apskaičiuojamus pagal valandos duomenis ir kiekvieną valandą atnaujinamus. Kiekvienas taip apskaičiuotas 8 valandų vidurkis priskiriamas dienai, kurią tos valandos baigiasi, t. y. bet kurios 1 dienos pirmasis skaičiavimo laikotarpis yra laikotarpis nuo praėjusios dienos 17.00 valandos iki tos dienos 1.00 valandos; paskutinysis bet kurios 1 dienos skaičiavimo laikotarpis yra tos dienos laikotarpis nuo 16.00 iki 24.00 valandos.

([2]) Jei 3 arba 5 metų vidurkių negalima nustatyti pagal išsamų ir nuoseklų metinių duomenų rinkinį, norint patikrinti, kaip įgyvendinamos ozono siektinos vertės, reikia bent tokių metinių duomenų:
— žmonių sveikatos apsaugos siektinai vertei – su augalijos apsauga suderinamai siektinai vertei – 1 metų galiojančių duomenų,
— augmenijos apsaugos siektinai vertei – su augalijos apsauga suderinamai siektinai vertei – 3 metų galiojančių duomenų.

([3]) Iki 2030 m. sausio 1 d., 120 µg/m³ neturi būti viršijama daugiau kaip 25 dienų per kalendorinius metus, kurių vidurkis išvedamas per 3 metus.

C. Ozono (O_3) ilgalaikiai tikslai, kurie turi būti pasiekti iki 2050 m. sausio 1 d.

Tikslas	Vidurkinimo laikotarpis	Ilgalaikis tikslas
Žmonių sveikatos apsauga	Didžiausias dienos 8 -valandų vidurkis per kalendorinius metus	100 µg/m³ neturi būti viršijama daugiau kaip 3 dienas per kalendorinius metus (99 procentilis)
Augalijos apsauga	Nuo gegužės iki liepos mėn.	AOT40 (apskaičiuotas pagal 1 valandos vertes) 6 000 µg/m³ × h

3 skirsnis. Su augalijos ir natūralių ekosistemų apsauga suderinami kritiniai užterštumo lygiai

Vidurkinimo laikotarpis	Kritinis užterštumo lygis
Sieros dioksidas (SO_2)	
Kalendoriniai metai ir žiema (nuo spalio 1 d. iki kovo 31 d.)	20 µg/m³
Azoto oksidai (NO_x)	
Kalendoriniai metai	30 µg/m³

4 skirsnis. Pavojaus slenksčiai ir informavimo slenksčiai

A. Pavojaus slenksčiai

Sieros dioksidas ir azoto dioksidas matuojamas kaip valandos vidurkis per 3 valandas iš eilės, o KD_{10} ir $KD_{2,5}$ – kaip dienos vidurkis per 3 dienas ar mažiau iš eilės, oro kokybę atitinkančiose vietose bent 100 km² arba visoje zonoje, atsižvelgiant į tai, kuris dydis yra mažesnis.

Ozono matavimas trunka ilgiau kaip 1 valandą; 20 straipsnio įgyvendinimo tikslais slenksčio peržengimas matuojamas arba prognozuojamas apimant 3 valandas iš eilės.

Teršalas	Vidurkinimo laikotarpis	Pavojaus slenkstis
Sieros dioksidas (SO_2)	1 valanda	350 µg/m³
Azoto dioksidas (NO_2)	1 valanda	200 µg/m³
$KD_{2,5}$	1 diena	50 µg/m³
KD_{10}	1 diena	90 µg/m³
Ozonas	1 valanda	240 µg/m³

B. Informavimo slenksčiai

Sieros dioksido ir azoto dioksido atveju matuojami 3 valandas, o KD_{10} ir $KD_{2,5}$ atveju matuojami 1 dieną vietovėse, kurios atspindi oro kokybę maždaug 100 km² teritorijoje arba visoje zonoje, pasirenkant mažesnę.

Ozono matavimas trunka ilgiau kaip 1 valandą.

Teršalas	Vidurkinimo laikotarpis	Informavimo slenksčiai
Sieros dioksidas (SO_2)	1 valanda	275 µg/m³
Azoto dioksidas (NO_2)	1 valanda	150 µg/m³
$KD_{2,5}$	1 diena	50 µg/m³
KD_{10}	1 diena	90 µg/m³
Ozonas	1 valanda	180 µg/m³

5 skirsnis. $KD_{2,5}$ ir NO_2 vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimas

A. Vidutinės ekspozicijos rodiklis

Vidutinės ekspozicijos rodiklis (VPR), išreikštas µg/m³, grindžiamas matavimais visose ėminių ėmimo vietose foninėse miesto vietovėse, vidutinės ekspozicijos teritoriniuose vienetuose visoje valstybės narės teritorijoje. Jis vertinamas kaip 3 kalendorinių metų metinė slenkamoji vidutinė koncentracija, kurios vidurkis nustatomas visose atitinkamų teršalų ėminių ėmimo vietose, nustatytose pagal III priedo B skirsnį kiekviename vidutinės ekspozicijos teritoriniame vienete. Konkrečių metų VPR yra tų pačių metų ir ankstesnių 2 metų vidutinė koncentracija.

Jei valstybės narės nustato viršijimą dėl teršalų iš gamtinių šaltinių, prieš apskaičiuojant VPR taršalai iš gamtinių šaltinių išskaitomi.

VPR naudojamas tiriant, ar įvykdytas vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimas.

B. Vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimai

Nuo 2030 m. VPR neturi viršyti lygio, kuris yra:

1. $KD_{2,5}$

a) kai prieš 10 metų iki VPR buvo < 10,0 µg/m³: 10 % mažesnis už VPR prieš 10 metų arba 8,5 µg/m³, atsižvelgiant į tai, kuri iš šių verčių yra mažesnė, išskyrus atvejus, kai VPR jau nėra didesnis už C punkte nustatytą $KD_{2,5}$ vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslą;

b) kai prieš 10 metų iki VPR buvo < 12,0 μg/m³ ir ≥ 10,0 μg/m³: 15 % mažesnis už VPR prieš 10 metų arba 9,0 μg/m³ atsižvelgiant į tai, kuri iš šių verčių yra mažesnė;

c) kai prieš 10 metų iki VPR buvo < 12,0 μg/m³ ir ≥ 10,0 μg/m³: 25 % mažesnis už VPR prieš 10 metų;

2. NO_2

a) 10 metų iki VPR buvo < 20,0 μg/m³: 15 % mažesnis už LPR 10 metų prieš arba 15,0 μg/m³, atsižvelgiant į tai, kuri iš šių verčių yra mažesnė, išskyrus atvejus, kai VPR jau nėra didesnis už C punkte nustatytą vidutinės ekspozicijos NO_2 koncentracijos tikslą;

b) kai prieš 10 metų iki VPR buvo < 20,0 μg/m³: 25 % mažesnis už VPR prieš 10 metų;

Apskaičiuodamos 2030, 2031 ir 2032 m. lygius, valstybės narės, apskaičiuodamos bazinių metų VPR, gali neįtraukti 2020 m.

C. Vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslai

Vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslas yra toliau nurodytas VPR lygis.

Teršalas	Vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslas
$KD_{2,5}$	VPR = 5 μg/m³
NO_2	VPR = 10 μg/m³

II PRIEDAS

Vertinimo slenksčiai

1 skirsnis. Su sveikatos apsauga suderinami vertinimo slenksčiai

Teršalas	Vertinimo slenkstis (metinis vidurkis, jei nenurodyta kitaip)
$KD_{2,5}$	5 µg/m³
KD_{10}	15 µg/m³
Azoto dioksidas (NO_2)	10 µg/m³
Sieros dioksidas (SO_2)	40 µg/m³ (24 valandų vidurkis)(1)
Benzenas	1,7 µg/m³
Anglies monoksidas (CO)	4 mg/m³ (24 valandų vidurkis)(1)
Švinas (Pb)	0,25 µg/m³
Arsenas (As)	3,0 ng/m³
Kadmis (Cd)	2,5 ng/m³
Nikelis (Ni)	10 ng/m³
Benzo(a)pirenas	0,30 ng/m³
Ozonas (O_3)	100 µg/m³ (didžiausias 8 valandų vidurkis) ([1])

([1]) 99 procentilis, t. y. viršijimas 3 dienas per metus.

2 skirsnis. Su augalijos ir natūralių ekosistemų apsauga suderinami vertinimo slenksčiai

Teršalas	Vertinimo slenkstis (metinis vidurkis, jei nenurodyta kitaip)
Sieros dioksidas (SO_2)	8 µg/m³ (vidurkis nuo spalio 1 d. iki kovo 31 d.)
Azoto oksidai (NO_x)	19,5 µg/m³

III PRIEDAS

Mažiausias fiksuotųjų matavimų ėminių ėmimo vietų skaičius

A. Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, reikalingas fiksuotiesiems matavimams atlikti siekiant įvertinti atitiktį ribinėms vertėms ir siektinoms vertėms, suderinamoms su žmonių sveikatos apsauga, ozono siektinoms vertėms, ilgalaikiams tikslams, pavojaus slenksčiams ir informavimo slenksčiams

1. Pasklidosios taršos šaltiniai

1 lentelė. Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, reikalingas fiksuotiesiems matavimams atlikti siekiant įvertinti atitiktį ribinėms vertėms ir siektinoms vertėms, suderinamoms su žmonių sveikatos apsauga, bei pavojaus slenksčiams ir informavimo slenksčiams (visiems teršalams, išskyrus ozoną)

Zonos gyventojai (tūkstančiais)	Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, jeigu koncentracija viršija vertinimo slenkstį					
	NO_2, SO_2, CO, benzenas		KD_{10}	$KD_{2,5}$	KD_{10} esantys Pb, Cd, As, Ni	KD_{10} esantis benzo(a)pirenas
0–249	2		2	2	1	1
250–499	2		2	2	1	1
500–749	2		2	2	1	1
750–999	3		2	2	2	2
1 000–1 499	4		3	3	2	2
1 500–1 999	5		3	4	2	2
2 000–2 749	6		4	4	2	3
2 750–3 749	7		5	5	2	3
3 750–4 749	8		5	6	3	4
4 750–5 999	9		6	7	4	5
6 000+	10		7	8	5	5

2 lentelė. Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, reikalingas fiksuotiesiems matavimams atlikti siekiant įvertinti atitiktį ozono siektinoms vertėms, ilgalaikiams tikslams ir pavojaus slenksčiams bei informavimo slenksčiams (tik ozonui)

Zonos gyventojai (tūkstančiais)	Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius ([1])
< 250	1
< 500	2
< 1 000	2
< 1 500	3
< 2 000	4

Zonos gyventojai (tūkstančiais)	Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius ([1])
< 2 750	5
< 3 750	6
≥ 3 750	1 papildoma ėminių ėmimo vieta 2 mln. gyventojų

([1]) Mažiausiai 1 ėminių ėmimo vieta teritorijose, kur tikėtina didžiausia ekspozicija ozono koncentracija gyventojams. Aglomeracijose bent 50 % ėminių ėmimo vietų turi būti priemiesčio teritorijose.

3 lentelė. Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, reikalingas fiksuotiesiems matavimams atlikti siekiant įvertinti atitiktį ribinėms vertėms ir siektinoms vertėms, suderinamoms su žmonių sveikatos apsauga, bei pavojaus slenksčiams ir informavimo slenksčiams zonose, kuriose tokie matavimai sumažinti 50 % (visiems teršalams, išskyrus ozoną)

Zonos gyventojai (tūkstančiais)	Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, jei ėminių ėmimo vietų skaičius sumažintas ne daugiau kaip 50 %					
	NO_2, SO_2, CO, benzenas		KD_{10}	$KD_{2,5}$	Pb, Cd, As, Ni KD_{10} esantys	KD_{10} esantis benzo(a)pirenas
0–249	1		1	1	1	1
250–499	1		1	1	1	1
500–749	1		1	1	1	1
750–999	2		1	1	1	1
1 000–1 499	2		1	2	1	1
1 500–1 999	3		2	2	1	1
2 000–2 749	3		2	2	1	2
2 750–3 749	4		2	3	1	2
3 750–4 749	4		3	3	2	2
4 750–5 999	5		3	4	2	3
6 000+	5		4	4	3	3

4 lentelė. Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, reikalingas fiksuotiesiems matavimams atlikti siekiant įvertinti atitiktį ozono siektinoms vertėms, ilgalaikiams tikslams ir pavojaus slenksčiams bei informavimo slenksčiams zonose, kuriose tokie matavimai sumažinti 50 % (tik ozonui)

Zonos gyventojai (tūkstančiais)	Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, jei ėminių ėmimo vietų skaičius sumažintas ne daugiau kaip 50 % ([1])
< 250	1
< 500	1
< 1 000	1

Zonos gyventojai (tūkstančiais)	Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, jei ėminių ėmimo vietų skaičius sumažintas ne daugiau kaip 50 % (1)
< 1 500	2
< 2 000	2
< 2 750	3
< 3 750	3
≥ 3 750	1 papildoma ėminių ėmimo vieta 4 mln. gyventojų

(1) Mažiausiai 1 ėminių ėmimo vieta teritorijose, kur tikėtina didžiausia ekspozicija ozono koncentracija gyventojams. Aglomeracijose bent 50 % ėminių ėmimo vietų turi būti priemiesčio teritorijose.

Kiekvienoje zonoje į šio punkto 1–4 lentelėse nustatytą mažiausią ėminių ėmimo vietų skaičių, reikalingą fiksuotiesiems matavimams atlikti, turi būti įtraukta bent 1 foninės vietovės ėminių ėmimo vieta ir 1 ėminių ėmimo vieta teritorijoje, kurioje oro tarša yra didžiausia pagal IV priedo B punktą, jei dėl to nepadaugėja ėminių ėmimo vietų. Azoto dioksido, kietųjų dalelių, benzeno ir anglies monoksido atveju tai apima bent 1 ėminių ėmimo vietą, skirtą transporto išmetamų teršalų kiekiui matuoti. Tačiau tais atvejais, kai reikalinga tik viena ėminių ėmimo vieta, ji turi būti oro taršos židinyje.

Kiekvienoje zonoje azoto dioksido, kietųjų dalelių, benzeno ir anglies monoksido bendras ėminių ėmimo vietų skaičius foninėje miesto vietovėje ir bendras reikalingų ėminių ėmimo vietų skaičius oro taršos židiniuose negali skirtis daugiau nei koeficientu 2. $KD_{2,5}$ ir azoto dioksido ėminių ėmimo vietų skaičius foninėse miesto vietovėse turi atitikti B punkto reikalavimus.

2. Sutelktosios taršos šaltiniai

Vertinant taršą sutelktosios taršos šaltinių kaimynystėje, fiksuotųjų matavimų ėminių ėmimo vietų skaičius apskaičiuojamas atsižvelgiant į išmetimo tankį, tikėtinus aplinkos oro teršalų pasiskirstymo modelius ir galimą ekspoziciją gyventojams. Ėminių ėmimo vietos gali būti išdėstomos taip, kad būtų galima stebėti, kaip taikomi Direktyvoje 2010/75/ES apibrėžti geriausi prieinami gamybos būdai (GPGB).

B. Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, reikalingas fiksuotiesiems matavimams atlikti, siekiant įvertinti, kaip laikomasi su žmonių sveikatos apsauga susijusių $KD_{2,5}$ ir NO_2 vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimų

Kiekvieno $KD_{2,5}$ ir NO_2 atveju šiuo tikslu naudojama bent viena ėminių ėmimo vieta vidutinės ekspozicijos teritoriniam vienetui ir bent viena ėminių ėmimo vieta milijonui gyventojų, apskaičiuota miestų teritorijose, kuriose gyvena daugiau kaip 100 000 gyventojų. Tokios ėminių ėmimo vietos gali sutapti su ėminių ėmimo vietomis pagal A punktą.

C. Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, reikalingas fiksuotiesiems matavimams atlikti siekiant įvertinti atitiktį kritiniams užterštumo SO_2 ir NO_X lygiams ir ozono ilgalaikiams tikslams

1. Su augalijos ir natūralių ekosistemų apsauga suderinami kritiniai užterštumo lygiai

Jei didžiausia koncentracija viršija kritinius užterštumo lygius	Po 1 ėminių ėmimo vietą 20 000 km² plotui
Jei didžiausia koncentracija viršija vertinimo slenkstį	Po 1 ėminių ėmimo vietą 40 000 km² plotui

Salų zonose fiksuotiesiems matavimams skirtų ėminių ėmimo vietų skaičius apskaičiuojamas atsižvelgiant į galimus teršalų pasiskirstymo aplinkos ore modelius ir galimą augalijos ekspoziciją.

2. Ilgalaikis žmonių sveikatos ir augalijos apsaugos nuo ozono tikslas

Atlikdamos matavimus foninėse kaimo vietovėse, valstybės narės užtikrina, kad vidutinis tankumas visoms zonoms šalyje būtų bent po vieną ėminių ėmimo vietą 50 000 km^2 plotui. Mišriai vietovei rekomenduojama po vieną ėminių ėmimo vietą 25 000 km^2 plotui.

D. Mažiausias ėminių ėmimo vietų skaičius, reikalingas fiksuotiesiems ultrasmulkiųjų dalelių matavimams atlikti, kai yra didelės koncentracijos tikimybė

Ultrasmulkiųjų dalelių matavimas vykdomas pasirinktose vietovėse kartu su kitų oro teršalų matavimu. Ėminių ėmimo vietos, kuriose matuojamos ultrasmulkiosios dalelės, atitinkamais atvejais sutampa su šio priedo A punkte nurodytomis kietųjų dalelių arba azoto dioksido ėminių ėmimo vietomis ir išdėstomos pagal VII priedo 4 skirsnį. Tuo tikslu bent po 1 ėminių ėmimo vietą 5 mln. gyventojų nustatoma tose vietovėse, kur gali būti didelė ultrasmulkiųjų dalelių koncentracija. Valstybės narės, kuriose gyvena mažiau nei 5 mln. gyventojų, nustato bent vieną fiksuotąją matavimo vietą toje vietovėje, kur gali būti didelė ultrasmulkiųjų dalelių koncentracija.

Valstybėse narėse su daugiau nei 2 mln. gyventojų, pagal 10 straipsnį nustatyti foninėse miesto arba kaimo vietovėse esantys stebėsenos kompleksai atitikties reikalavimams dėl mažiausio ultrasmulkiųjų dalelių ėminių ėmimo vietų skaičiaus užtikrinimo tikslais nėra įtraukiami.

IV PRIEDAS

Aplinkos oro kokybės vertinimas ir mėginių ėmimo vietos vertinimas

A. Bendrosios taisyklės

Aplinkos oro kokybė vertinama visose zonose laikantis šių reikalavimų:

1. Aplinkos oro kokybė vertinama visose vietose, išskyrus išvardytas 2 punkte.

Ėminių ėmimo vietų išdėstymui taikomi B ir C punktai. B ir C punktuose nustatyti principai taip pat taikomi tiek, kiek jie yra aktualūs atrenkant konkrečias vietas, kuriose matuojamos atitinkamų teršalų koncentracijos, kai aplinkos oras vertinamas taikant orientacinius matavimus ar modeliavimo taikomąsias programas.

2. Ribinių verčių ir siektinų verčių laikymasis siekiant apsaugoti žmonių sveikatą nevertinamas šiose vietose:

a) vietose, esančiose teritorijose, į kurias visuomenės nariai negali patekti ir kuriose nėra nuolatinių gyvenamųjų patalpų;

b) pagal 4 straipsnio 1 punktą, gamyklų patalpose arba pramonės objektuose, kuriuose taikomos visos susijusios profesinės saugos ir sveikatos nuostatos;

c) važiuojamojoje kelio dalyje; kelių skiriamosiose juostose, išskyrus vietas, kuriose į šias skiriamąsias juostas paprastai gali patekti pėstieji arba dviratininkai.

B. Ėminių ėmimo vietų parinkimas makroskalėje

1. Informavimas

Nustatant ėminių ėmimo vietas atsižvelgiama į nacionalinius su tinkleliais susijusius išmetamųjų teršalų duomenis, apie kuriuos pranešama pagal Direktyvą (ES) 2016/2284, išmetamųjų teršalų duomenis, teikiamus pagal Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registrą, ir, jei turima, vietos išmetamųjų teršalų inventorius.

2. Žmonių sveikatos apsauga

a) Ėminių, tiriamų siekiant apsaugoti žmonių sveikatą, ėmimo vietos išdėstomos taip, kad jose būtų galima gauti patikimus duomenis apie:

i) koncentracijos lygis oro taršos židiniuose zonose;

ii) koncentracijos lygius kitose zonų teritorijose, kurios atspindi gyventojų ekspoziciją foninėse tiek miesto, tiek kaimo vietovėse;

iii) arseno, kadmio, švino, gyvsidabrio, nikelio ir policiklinių aromatinių angliavandenilių iškritų lygius, atspindinčius netiesioginę gyventojų ekspoziciją per maisto grandinę;

b) ėminių ėmimo vietos paprastai išdėstomos taip, kad nebūtų matuojama mikroaplinka prie pat ėminių ėmimo vietos, o tai reiškia, kad ėminių ėmimo vieta, kai įmanoma, išdėstoma taip, kad oro ėminiai būtų reprezentatyvūs ne trumpesniam kaip 100 m ilgio gatvės atkarpos oro kokybei vietose, kuriose matuojamas kelių eismo indėlis, bent 25 m × 25 m vietose, kuriose matuojamas buitinio šildymo poveikis, ir bent 250 m × 250 m vietose, kuriose matuojamas pramonės objektų ar kitų šaltinių, pvz., uostų ar oro uostų, indėlis;

c) kai siekiama įvertinti oro kokybę karštuosiuose oro taršos taškuose, ėminių ėmimo vietos įrengiamos zonose, kuriose didžiausia koncentracija, tikėtina, bus tiesiogiai ar netiesiogiai veikiama gyventojams laikotarpiu, kuris yra reikšmingas ribinių verčių arba siektinų verčių vidurkinimo laikotarpio atžvilgiu; tokios ėminių ėmimo vietos, kai tinkama ir kiek įmanoma, turi būti tose vietovėse, kuriose poveikis pažeidžiamiems gyventojams ir pažeidžiamoms grupėms gali būti tiesioginis arba netiesioginis laikotarpiu, kuris yra reikšmingas ribinių verčių arba siektinų verčių vidurkio nustatymo laikotarpiu, įskaitant gyvenamuosius rajonus, mokyklas, ligonines, pagalbines gyvenamąsias patalpas arba biuro zonas, bet tuo neapsiribojant;

d) ėminių ėmimo vietos foninėse miesto vietovėse turi būti įrengtos taip, kad jų taršos lygiui įtakos turėtų integruotas visų atitinkamų šaltinių indėlis; taršos lygis neturėtų būti dominuojamas vienintelio šaltinio, nebent tokia situacija yra tipiška didesnei miesto teritorijai. Paprastai tokios ėminių ėmimo vietos turi būti reprezentatyvios keliems kvadratiniams kilometrams;

e) ėminių ėmimo vietos foninėse kaimo vietovėse turi būti įrengtos taip, kad jų taršos lygiui įtaką darytų integruotas atitinkamų šaltinių, išskyrus miestų teritorijas, pagrindinius kelius ar netoli jų esančias pramonės vietas, indėlis, t. y. arčiau nei 5 km;

f) kai siekiama įvertinti kelių eismo poveikį, ėminių ėmimo vietos turi būti įrengtos taip, kad būtų galima pateikti duomenis apie gatves, kuriose vyksta didžiausia koncentracija, atsižvelgiant į eismo intensyvumą (tai yra didžiausias eismo intensyvumas zonoje), vietos sklaidos sąlygas ir erdvinį žemės naudojimą (pvz., gatvių kanjonuose);

g) kai siekiama įvertinti buitinio šildymo indėlį, ėminių ėmimo vietos įrengiamos vėjo kryptimi nuo pagrindinių šaltinių, atsižvelgiant į atitinkamą vyraujančią tų šaltinių vėjo kryptį;

h) kai siekiama įvertinti pramoninių šaltinių, uostų ar oro uostų indėlį, artimiausiame gyvenamajame rajone turi būti įrengta bent viena ėminių ėmimo vieta, esanti atitinkama vyraujančia vėjo kryptimi nuo pagrindinio šaltinio; jei foninė koncentracija nežinoma, prieš vėjo kryptį nuo pagrindinio šaltinio atitinkamos vyraujančios vėjo krypties atžvilgiu turi būti įrengta papildoma ėminių ėmimo vieta; ėminių ėmimo vietos gali būti išdėstomos taip, kad būtų galima stebėti, kaip taikomi GPGB;

i) jei įmanoma, ėminių ėmimo vietos taip pat turi būti reprezentatyvios panašioms vietovėms, nesančioms tiesioginėje ėminių ėmimo vietų kaimynystėje; zonose, kuriose užterštumo lygis ore viršija vertinimo slenkstį, aiškiai apibrėžiama teritorija, kuriai reprezentatyvi yra kiekviena ėminių ėmimo vieta; visą zoną, kai įmanoma, turi apimti įvairios reprezentuojamos teritorijos, nustatytos toms ėminių ėmimo vietoms; koncentracija zonose, kurios nėra įtrauktos į tos zonos ėminių ėmimo vietas, vertinama taikant atitinkamus metodus;

j) atsižvelgiama į būtinybę ėminių ėmimo vietas įrengti salose, jei tai būtina žmonių sveikatai apsaugoti;

k) arseno, kadmio, švino, gyvsidabrio, nikelio ir policiklinių aromatinių angliavandenilių ėminių ėmimo vietos, jei įmanoma, įrengiamos kartu su KD_{10} ėminių ėmimo vietomis.

3. Augalijos ir natūralių ekosistemų apsauga

Ėminių, tiriamų siekiant apsaugoti augaliją ir natūralias ekosistemas, ėmimo vietos išdėstomos ne arčiau kaip už 20 km nuo miesto vietovių arba ne arčiau kaip už 5 km nuo kitų užstatytų teritorijų, pramoninių objektų arba greitkelių ar pagrindinių kelių, kuriais kasdien pravažiuoja daugiau nei 50 000 transporto priemonių, o tai reiškia, kad ėminių ėmimo vieta turi būti tokioje vietoje, kad paimtas oro ėminys atspindėtų oro kokybę mažiausiai 1 000 km^2 aplinkinėje teritorijoje. Valstybė narė, atsižvelgdama į geografines sąlygas arba į galimybes apsaugoti ypač pažeidžiamas teritorijas, gali numatyti įrengti ėminių ėmimo vietą mažesniu atstumu arba ten, kur ėminiai atspindėtų mažesnės teritorijos oro kokybę.

Atsižvelgiama į būtinybę vertinti oro kokybę salose.

4. Ozono ėminių ėmimo vietoms taikomi papildomi kriterijai

Fiksuotiesiems ir orientaciniams matavimams taikomi tokie reikalavimai:

Ėminių ėmimo vietos tipas	Matavimo tikslai	Reprezentatyvumas [1]	Vietų parinkimo makroskalėje kriterijai
Foninės miesto vietovės, kuriose vertinama ozono koncentracija	Žmonių sveikatos apsauga: įvertinti miesto gyventojų ekspoziciją ozonu, t. y. kai gyventojų tankis ir ozono koncentracija yra palyginti dideli ir reprezentatyvūs pagal ozono poveikį gyventojų ekspoziciją ozonu.	1–10 km^2	Toliau nuo vietos teršalų išmetimo veiksnių, tokių kaip eismas, degalinės ir pan., įtakos; vietovės, kuriose galima matuoti gerai susimaišiusį aplinkos orą. Kai tinkama ir kiek įmanoma dažniau, vietovės, kuriose dažnai lankosi jautrūs gyventojai ir pažeidžiamos grupės, pvz., mokyklos, žaidimų aikštelės, ligoninės ir pagyvenusių žmonių globos namai; vietovės, tokios kaip miestų gyvenamieji ir komerciniai rajonai, parkai (toliau nuo medžių), didelės gatvės arba aikštės, kur yra mažai arba visai nėra eismo, atviros teritorijos, būdingos mokslo, sporto ir poilsio objektams.
Priemiesčio vietovės, kuriose vertinama ozono koncentracija	Žmonių sveikatos ir augalijos apsauga: įvertinti gyventojų ir augalijos, esančių miesto teritorijos pakraščiuose, ekspoziciją didžiausiais ozono lygiais, kurie gali sukelti tiesioginę arba netiesioginę į gyventojų ir augalijos ekspoziciją.	10–100 km^2	Tam tikru atstumu nuo gausiausio teršalų išmetimo teritorijos, pavėjui, pagrindine vėjo kryptimi (kryptimis), esant ozono susidarymui palankioms sąlygoms; kai gyventojams, pažeidžiamiems kultūriniams augalams arba natūralioms ekosistemoms, esančioms miesto teritorijos išoriniame pakraštyje, poveikį daro dideli ozono lygiai; tam tikrais atvejais kai kurios ėminių ėmimo vietos priemiestyje taip pat turi būti prieš vėją gausiausio teršalų išmetimo teritorijos atžvilgiu, siekiant nustatyti regioninius foninius ozono lygius.
Kaimo vietovės, kuriose vertinama ozono koncentracija	Žmonių sveikatos ir augalijos apsauga: įvertinti gyventojų, kultūrinių augalų ir natūralių ekosistemų ekspoziciją paregionių masto ozono koncentracija.	Paregionių lygiai (100–1 000 km^2)	Ėminių ėmimo vietos gali būti mažose gyvenvietėse arba natūralių ekosistemų, miškų ar kultūrinių augalų teritorijose; jos turi atspindėti ozono koncentraciją toliau nuo tiesioginių vietos teršalų išmetimo veiksnių, tokių kaip pramoniniai objektai ir keliai; atvirose vietose.

Ėminių ėmimo vietos tipas	Matavimo tikslai	Reprezentatyvumas ([1])	Vietų parinkimo makroskalėje kriterijai
Foninės kaimo vietovės, kuriose vertinama ozono koncentracija	Žmonių sveikatos ir augalijos apsauga: įvertinti kultūrinių augalų ir natūralių ekosistemų, taip pat ir gyventojų ekspoziciją regioninio masto ozono koncentracija..	Regioniniai, nacionaliniai, žemyniniai lygiai (1 000–10 000 km^2)	Ėminių ėmimo vietos teritorijose, kuriose yra mažesnis gyventojų tankis, pavyzdžiui, vietovėse su natūraliomis ekosistemomis, miškais, esančios bent 20 km atstumu nuo miesto ir pramoninių vietovių ir toliau nuo vietos teršalų išmetimo objektų; vengtinos vietovės, kuriose būdingas didesnės pažemės inversijos sąlygų susidarymas; nerekomenduojamos pakrantės vietos, kuriose yra ryškūs vietinio pobūdžio paros vėjo ciklai.

([1]) Jei įmanoma, ėminių ėmimo vietos turi būti reprezentatyvios panašioms vietovėms, nesančioms ėminių ėmimo vietų kaimynystėje.

Kai tinkama, kaimo vietovėse ir foninėse kaimo vietovėse esančios ėminių ėmimo vietos, kuriose vertinama ozono koncentracija, išdėstomos atsižvelgiant į Komisijos reglamente (EB) Nr. 1737/2006 ([1]) nustatytus stebėsenos reikalavimus.

5. Ėminių ėmimo vietų erdvinio reprezentatyvumo ploto nustatymo kriterijai

Nustatant erdvinio reprezentatyvumo teritoriją, atsižvelgiama į šias charakteristikas:

a) geografinė teritorija gali apimti ir ne gretutines sritis, tačiau jos plotas apibrėžiamas konkrečios zonos ribomis;

b) jei vertinimas atliekamas taikant modeliavimą, naudojama pagal paskirtį tinkama modeliavimo sistema, o sumodeliuotos koncentracijos naudojamos ėminių ėmimo vietos buvimo vietoje, kad dėl sistemingų modeliavimo-matavimo nuokrypių nebūtų iškreiptas vertinimas;

c) galima apsvarstyti galimybę naudoti kitus nei absoliučiosios koncentracijos matus, pavyzdžiui, procentilius;

d) įvairiems teršalams taikomos leidžiamosios nuokrypos ir galimi atskaitos lygiai gali būti keičiami atsižvelgiant į ėminių ėmimo vietos charakteristikas;

e) kaip oro kokybės matas konkrečiais metais naudojamas metinis stebimų teršalų koncentracijos vidurkis.

C. Ėminių ėmimo vietų parinkimas mikroskalėje

Jei tai įmanoma praktiškai, taikomos šios nuostatos:

a) neturi būti jokių kliūčių oro srautui patekti į ėminių ėmimo vietos įsiurbimo angą (paprastai srautas turi būti laisvas ne mažiau kaip 270° skliaute arba, kai ėminių ėmimo vietose matuojama statinių eilėje, ne mažiau 180°), nesudarant kliūčių oro srautui prie įsiurbimo angos (bent 1,5 m atstumu nuo pastatų, balkonų, medžių ir kitų kliūčių ir bent 0,5 m atstumu nuo artimiausio pastato, kai ėminių ėmimo vietoje matuojama oro kokybė statinių eilėje);

b) apskritai, ėminių ėmimo vietos įsiurbimo anga įrengiama nuo 0,5 m (kvėpavimo zona) iki 4 m nuo žemės paviršiaus; taip pat gali būti tikslinga nustatyti aukštesnę vietą, jei ėminių ėmimo vieta yra foninėje vietovėje; sprendimas taikyti tokią aukštesnę vietą turi būti visapusiškai dokumentuotas;

([1]) 2006 m. lapkričio 7 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1737/2006, nustatantis išsamias Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 2152/2003 dėl miškų ir aplinkos sąveikos monitoringo Bendrijoje įgyvendinimo taisykles (OL L 334, 2006 11 30, p. 1).

c) ėminių ėmimo vietos įsiurbimo anga neturėtų būti prie pat taršos šaltinių, kad į ją tiesiogiai nepatektų dar nesusimaišę su aplinkos oru išmetami teršalai, nes visuomenės sąlytis su tokiais teršalais mažai tikėtinas;

d) ėminių ėmimo vietos išmetimo anga turėtų būti tokioje padėtyje, kad išmestas oras vėl nepatektų į įsiurbimo angą;

e) matuojant bet kurį teršalą, ėminių ėmimo vietos, skirtos kelių eismo indėlio įvertinimui, įrengiamos bent 25 m atstumu nuo didelių sankryžų pakraščio ir ne didesniu nei 10 m atstumu nuo kelkraščio; šiame punkte kelkraštis – linija, skirianti motorizuoto transporto eismą nuo kitų teritorijų; didelė sankryža – sankryža, kurioje pertraukiamas transporto eismo srautas ir teršalų išmetimas kitoks (transporto priemonėms stojant ir vėl pradedant važiuoti) negu kitose kelio vietose;

f) atliekant iškritų lygio matavimus foninėse vietovėse taikomos EMEP gairės ir kriterijai;

g) matuojant ozono koncentraciją, valstybės narės užtikrina, kad ėminių ėmimo vieta būtų gerokai nutolusi nuo tokių šaltinių kaip krosnys ir deginimo įrenginių dūmtraukiai ir daugiau kaip 10 m nuo artimiausio kelio – kuo didesnis eismo intensyvumas, tuo didesnis šis atstumas;

h) taip pat galima atsižvelgti į tokius veiksnius:

i) įsiterpiančius šaltinius;

ii) saugumą;

iii) prieigą;

iv) galimybę naudotis elektros energija ir telefono ryšiu;

v) vietovės matomumą jos aplinkos atžvilgiu;

vi) visuomenės ir veiklos vykdytojų saugą;

vii) pageidavimą toje pačioje vietoje įrengti skirtingų teršalų ėminių ėmimo vietas;

viii) planavimo reikalavimus.

D. Vietų atranka, jos peržiūra ir dokumentavimas

1. Už oro kokybės vertinimą atsakingos kompetentingos institucijos turi išsamiai dokumentuoti vietų atrankos procedūras visose zonose ir registruoti informaciją, pagrindžiančią tinklo struktūrą ir visų stebėsenos vietų parinktį. Stebėsenos tinklo struktūra turi būti pagrįsta bent modeliavimo taikomosiomis programomis arba orientaciniais matavimais.

2. Dokumentuose nurodoma ėminių ėmimo vietų vieta naudojant erdvines koordinates, išsamius žemėlapius ir aplink stebėsenos vietas esančios teritorijos kompaso nuotraukas, taip pat pateikiama informacija apie visų ėminių ėmimo vietų erdvinį reprezentatyvumą.

3. Dokumentuose pateikiami įrodymai dėl tinklo projekto priežasčių ir atitikties B ir C punktams įrodymai, visų pirma:

a) pagrindimas, dėl kurio pasirinktos vietovės, atitinkančios didžiausią kiekvieno teršalo taršos lygį zonoje arba aglomeracijoje;

b) vietovių, reprezentuojančių bendrą gyventojų ekspozicijq, pasirinkimo priežastys, ir

c) bet kokie nukrypimai nuo vietų parinkimo mikroskalėje kriterijų, jų pagrindinės priežastys ir tikėtinas poveikis matuojamiems lygiams.

4. Jei zonoje atliekami orientaciniai matavimai, taikomas modeliavimas, objektyvus įvertinimas arba jų derinys, dokumentuose pateikiama išsami informacija apie šiuos metodus ir informacija apie tai, kaip laikomasi 9 straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų.

5. Kai atliekami orientaciniai matavimai, taikomas modeliavimas arba objektyvus įvertinimas, kompetentingos institucijos naudoja gardelinius duomenis, pateiktus pagal Direktyvą (ES) 2016/2284, ir informaciją apie išmetamuosius teršalus, pateiktą pagal Direktyvą 2010/75/ES ir, jei yra, vietos išmetamųjų teršalų inventorius.

6. Atlikdamos ozono matavimus, valstybės narės tinkamai tikrina ir aiškina stebėsenos duomenis, atsižvelgdamos į meteorologinius ir fotocheminius procesus, turinčius įtakos atitinkamose vietose matuojamai ozono koncentracijai.

7. Kai taikoma, į dokumentus įtraukiamas ozono pirmtakų sąrašas, tikslas, kurio siekiama atliekant jų matavimus, ir metodai, taikomi imant ėminius ir matuojant.

8. Kai taikoma, dokumentuose taip pat pateikiama informacija apie matavimo metodus, taikomus $KD_{2,5}$ cheminei sudėčiai išmatuoti.

9. Kompetentingų institucijų nustatyti atrankos kriterijai, tinklo struktūra ir stebėsenos vietų išdėstymas, atsižvelgiant į šio priedo reikalavimus, peržiūrimi ne rečiau kaip kas 5 metus siekiant užtikrinti, kad jie ir toliau būtų galiojantys ir optimalūs. Peržiūra turi būti grindžiama bent modeliavimu arba orientaciniais matavimais. Jei atlikus tokią peržiūrą nustatoma, kad tinklo projektas ir stebėsenos vietos nebegalioja, kompetentinga institucija kuo greičiau juos atnaujina.

10. Dokumentai atnaujinami po kiekvienos peržiūros ir kitų svarbių stebėsenos tinklo pakeitimų ir skelbiami viešai atitinkamais ryšių kanalais.

V PRIEDAS

Duomenų kokybės tikslai

A. Matavimų ir modeliavimo neapibrėžtis vertinant aplinkos oro kokybę

1 lentelė. Ilgalaikės vidutinės koncentracijos (metinio vidurkio) matavimo ir modeliavimo neapibrėžtis

Oro teršalai	Didžiausia fiksuotųjų matavimų neapibrėžtis		Didžiausia orientacinių matavimų neapibrėžtis [1]		Didžiausias modeliavimo taikomųjų programų ir objektyvaus įvertinimo neapibrėžties santykis su fiksuotųjų matavimų neapibrėžtimi
	Absoliučioji vertė	Santykinė vertė	Absoliučioji vertė	Santykinė vertė	Didžiausias santykis
$KD_{2,5}$	3,0 µg/m³	30 %	4,0 µg/m³	40 %	1,7
KD_{10}	4,0 µg/m³	20 %	6,0 µg/m³	30 %	1,3
SO_2 / NO_2 / NO_x	6,0 µg/m³	30 %	8,0 µg/m³	40 %	1,4
Benzenas	0,85 µg/m³	25 %	1,2 µg/m³	35 %	1,7
Švinas	0,125 µg/m³	25 %	0,175 µg/m³	35 %	1,7
Arsenas	2,4 ng/m³	40 %	3,0 ng/m³	50 %	1,1
Kadmis	2,0 ng/m³	40 %	2,5 ng/m³	50 %	1,1
Nikelis	8,0 ng/m³	40 %	10,0 ng/m³	50 %	1,1
Benzo(a)pirenas	0,5 ng/m³	50 %	0,6 ng/m³	60 %	1,1

[1] Naudojant orientacinius matavimus kitais, nei atitikties vertinimo, tikslais, pavyzdžiui, be kita ko, sudarant ar peržiūrint stebėsenos tinklą, kalibruojant ir patvirtinant taikomąjį modelį, neapibrėžtis gali būti tokia, kokia nustatyta modeliavimo taikomosioms programoms.

2 lentelė. Trumpalaikės (24 valandų, 8 valandų ir valandos) vidutinės koncentracijos matavimo ir modeliavimo neapibrėžtumas

Oro teršalai	Didžiausia fiksuotųjų matavimų neapibrėžtis		Didžiausia orientacinių matavimų neapibrėžtis [1]		Didžiausias modeliavimo taikomųjų programų ir objektyvaus įvertinimo neapibrėžties santykis su fiksuotųjų matavimų neapibrėžtimi
	Absoliučioji vertė	Santykinė vertė	Absoliučioji vertė	Santykinė vertė	Didžiausias santykis
$KD_{2,5}$ (24 valandų)	6,3 µg/m³	25 %	8,8 µg/m³	35 %	2,5

Oro teršalai	Didžiausia fiksuotųjų matavimų neapibrėžtis		Didžiausia orientacinių matavimų neapibrėžtis ([1])		Didžiausias modeliavimo taikomųjų programų ir objektyvaus įvertinimo neapibrėžties santykis su fiksuotųjų matavimų neapibrėžtimi
	Absoliučioji vertė	Santykinė vertė	Absoliučioji vertė	Santykinė vertė	Didžiausias santykis
KD_{10} (24 valandų)	11,3 µg/m³	25 %	22,5 µg/m³	50 %	2,2
NO_2 (24 valandų)	7,5 µg/m³	15 %	12,5 µg/m³	25 %	3,2
NO_2 (valandos)	30 µg/m³	15 %	50 µg/m³	25 %	3,2
SO_2 (24 valandų)	7,5 µg/m³	15 %	12,5 µg/m³	25 %	3,2
SO_2 (valandos)	52,5 µg/m³	15 %	87,5 µg/m³	25 %	3,2
CO (24 valandų)	0,6 mg/m³	15 %	1,0 mg/m³	25 %	3,2
CO (8 valandų)	1,0 mg/m³	10 %	2,0 mg/m³	20 %	4,9
Ozonas (8 valandų vidurkis)	18 µg/m³	15 %	30 µg/m³	25 %	2,2

([1]) Naudojant orientacinius matavimus kitais, nei atitikties vertinimo, tikslais, pavyzdžiui, be kita ko, sudarant ar peržiūrint stebėsenos tinklą, kalibruojant ir patvirtinant taikomąjį modelį, neapibrėžtis gali būti tokia, kokia nustatyta modeliavimo taikomosioms programoms.

Vertinant, ar laikomasi šio punkto 1 ir 2 lentelėse nurodytų duomenų kokybės tikslų, vertinimo metodų matavimų neapibrėžtis (išreikšta 95 % pasikliovimo lygiu) apskaičiuojama pagal atitinkamą kiekvienam teršalui taikytiną EN standartą. Metodų, kuriems nėra standarto, atveju vertinimo metodo neapibrėžtis įvertinama pagal Jungtinio metrologijos gairių komiteto (JCGM) dokumentą 100:2008 „Matavimo duomenų įvertinimas. Matavimo neapibrėžties raiškos vadovas“ principus ir ISO 5725:1998 5 dalies metodiką. Orientacinių matavimų neapibrėžtis, jei nėra atitinkamo EN standarto, apskaičiuojama pagal VI priedo B punkte nurodytas lygiavertiškumo įrodymo gaires.

Šio punkto 1 ir 2 lentelėse pateiktos neapibrėžties procentiniai dydžiai taikomi visoms ribinėms vertėms ir siektinoms vertėms, kurios apskaičiuojamos išvedant atskirų matavimų, pavyzdžiui, valandos vidurkio, dienos vidurkio ar metų vidurkio verčių, artimetinį vidurkį, neatsižvelgiant į papildomą neapibrėžtį apskaičiuojant viršijimų skaičių. Laikoma, kad neapibrėžtis taikoma atitinkamų ribinių verčių arba siektinų verčių regione. Neapibrėžties skaičiavimas netaikomas AOT40 ir vertėms, kurios apima daugiau nei 1 metus, daugiau nei vieną ėminių ėmimo vietą (pavyzdžiui, vidutinės ekspozicijos rodikliui) arba daugiau nei vieną komponentą. Jis taip pat netaikomas pavojaus slenksčiams, informavimo slenksčiams ir kritiniams užterštumo lygiams, suderinamiems su augalijos ir natūralių ekosistemų apsauga.

Iki 2030 m. 1 ir 2 lentelėse nurodytos didžiausios neapibrėžties santykinės vertės taikomos visiems teršalams, išskyrus 1 lentelėje nurodytas $KD_{2,5}$ ir NO_2/NO_x, kurių didžiausia fiksuotų matavimų neapibrėžtis yra atitinkamai 25 % ir 15 %. Nuo 2030 m. aplinkos oro kokybės vertinimui naudojamų matavimo duomenų neapibrėžtis neturi viršyti šiame punkte nurodytos absoliučiosios vertės arba santykinės vertės, atsižvelgiant į tai, kuri vertė yra didesnė.

Didžiausia taikomojo modeliavimo neapibrėžtis nustatoma kaip fiksuotųjų matavimų neapibrėžtis, padauginta iš taikomo didžiausio santykio. Modeliavimo kokybės tikslas (t. y. modeliavimo kokybės rodiklis mažesnis nei 1 arba lygus 1) turi būti patikrintas ne mažiau kaip 90 % turimų ėminių ėmimo vietų visoje vertinamoje teritorijoje per atitinkamą laikotarpį. Konkrečioje ėminių ėmimo vietoje taikomojo modeliavimo kokybės rodiklis apskaičiuojamas kaip modeliavimo rezultatų ir matavimų kvadratinio vidurkio paklaidos (-ų) santykis su modeliavimo ir matavimų neapibrėžčių kvadratinės (-ių) sumos (-ų) kvadratine šaknimi per visą vertinimo laikotarpį. Atkreiptinas dėmesys, kad suma sumažėja iki vienos vertės, kai imami metiniai vidurkiai. Visi fiksuotieji matavimai, atitinkantys duomenų kokybės tikslus (t. y. matavimo neapibrėžtį ir matavimo duomenų aprėptį, kaip nurodyta atitinkamai šiame punkte ir B punkte), atliekami taikomojo modeliavimo vertinimo teritorijoje, naudojami taikomojo modeliavimo neapibrėžčiai įvertinti. Pažymėtina, kad didžiausias santykis turi būti aiškinamas kaip taikytinas visame koncentracijos intervale.

Trumpalaikių vidutinių koncentracijų atveju didžiausia matavimo duomenų, naudojamų modeliavimo kokybės tikslui įvertinti, neapibrėžtis yra absoliučioji neapibrėžtis, apskaičiuota naudojant šiame punkte nurodytą santykinę vertę, viršijančią ribinę vertę, ir tiesiškai mažėja nuo absoliučiosios vertės ties ribine verte iki ribos ties nuline koncentracija ([1]). Turi būti pasiekti ir trumpalaikiai, ir ilgalaikiai modeliavimo kokybės tikslai.

Modeliuojant benzeno, arseno, kadmio, švino, nikelio ir benzo(a)pireno vidutines metines koncentracijas, didžiausia matavimo duomenų, naudojamų modeliavimo kokybės tikslui įvertinti, neapibrėžtis neturi viršyti šiame punkte nurodytos santykinės vertės.

Modeliuojant KD_{10}, $KD_{2,5}$ ir azoto dioksido vidutines metines koncentracijas, didžiausia matavimo duomenų, naudojamų modeliavimo kokybės tikslui įvertinti, neapibrėžtis neturi viršyti absoliučiosios vertės arba santykinės vertės, nurodytų šiame punkte.

Jei atliekant vertinimą naudojamas oro kokybės modelis, parengiamos nuorodos į modelio aprašymus ir informacija apie taikomojo modeliavimo kokybės tikslo apskaičiavimą.

Objektyvaus įvertinimo neapibrėžtis neturi viršyti orientacinių matavimų neapibrėžties daugiau nei taikytinas didžiausias santykis ir neturi viršyti 85 %. Objektyvaus įvertinimo neapibrėžtis apibūdinama kaip didžiausias išmatuotų ir apskaičiuotų koncentracijos lygių nuokrypis per tam tikrą laikotarpį pagal ribinę vertę arba siektiną vertę, neatsižvelgiant į įvykių išsidėstymą laike.

B. Matavimų duomenų aprėptis vertinant aplinkos oro kokybę

Duomenų aprėptis – kalendorinių metų, iš kurio turima galiojančių matavimo duomenų, dalis, išreikšta procentais.

Oro teršalas	Mažiausia duomenų aprėptis			
	Fiksuotieji matavimai ([1])		Orientaciniai matavimai ([2])	
	Metiniai vidurkiai	1 valandos, 8 valandų arba 24 valandų vidurkiai	Metiniai vidurkiai	1 valandos, 8 valandų arba 24 valandų vidurkiai
SO_2, NO_2, NOx, CO	85 %.	85 %.	13 %	50 %.
Ozonas bei susiję NO ir NO_2	85 %	85 %	13 %	50 %
KD_{10}, $KD_{2,5}$	85 %	85 %	13 %	50 %
Benzenas	85 %	—	13 %	—

([1]) KD_{10}, $KD_{2,5}$, O_3, NO_2 ir SO_2 taikoma riba yra atitinkamai 4, 3, 10, 3 ir 5 µg/m³, o CO – 0,5 mg/m³. Tos vertės atspindi naujausias žinias ir turi būti reguliariai atnaujinamos ne rečiau kaip kas 5 metus, kad atspindėtų naujausius pasiekimus.

Oro teršalas	Mažiausia duomenų aprėptis			
	Fiksuotieji matavimai ([1])		Orientaciniai matavimai ([2])	
	Metiniai vidurkiai	1 valandos, 8 valandų arba 24 valandų vidurkiai	Metiniai vidurkiai	1 valandos, 8 valandų arba 24 valandų vidurkiai
Benzo(a)pirenas, policikliniai aromatiniai angliavandeniliai (PAA), suminis dujinis gyvsidabris, kietosios dalelės ir dujinis dvivalentis gyvsidabris	30 %	—	13 %	—
As, Cd, Ni, Pb	45 %	—	13 %	—
BC, Amoniakas, UFP, UFP pasiskirstymas pagal dydį	80 %	—	13 %	—
Azoto rūgštis, levogliukozanas, organinė anglis (OC), elementinė anglis (EC), $KD_{2,5}$ cheminė sudėtis, KD oksidacinis potencialas	45 %	—	13 %	—
Suminis iškritų kiekis	—	—	30 %	—

([1]) O_3 atveju mažiausi duomenų aprėpties reikalavimai turi būti įvykdyti atitinkamai tiek ištisus kalendorinius metus, tiek laikotarpiais nuo balandžio mėn. iki rugsėjo mėn. bei nuo spalio mėn. iki kovo mėn.
Atliekant ozono AOT40 vertinimą, mažiausios duomenų aprėpties reikalavimai turi būti įvykdyti AOT40 vertei apskaičiuoti nustatytu laikotarpiu.

([2]) O_3 atveju mažiausia duomenų aprėptis taikoma balandžio–rugsėjo mėnesiais (žiemos laikotarpiu mažiausios duomenų aprėpties kriterijaus nereikalaujama).

SO_2, NO_2, CO, O_3, KD_{10}, $KD_{2,5}$ ir benzeno fiksuotieji matavimai turi būti atliekami nepertraukiamai visus kalendorinius metus.

Kitais atvejais matavimai turi būti tolygiai paskirstyti per kalendorinius metus (arba per balandžio–rugsėjo mėn. laikotarpį, kai atliekami orientaciniai O_3 matavimai). Siekiant laikytis šių reikalavimų ir užtikrinti, kad galimas duomenų praradimas neiškraipytų rezultatų, mažiausi duomenų aprėpties reikalavimai turi būti įvykdyti tam tikrais visų metų laikotarpiais (ketvirtį, mėnesį, savaitės dieną), atsižvelgiant į teršalą ir matavimo metodą arba matavimo dažnumą.

Vertinant metines vidutines vertes atliekant indikatorinius matavimus ir fiksuodamos teršalų, kurių minimali duomenų aprėptis yra mažesnė nei 80 %, matavimus valstybės narės vietoj nuolatinių matavimų gali taikyti atsitiktinius matavimus, jei jos gali įrodyti, kad neapibrėžtis, įskaitant atsitiktinės atrankos būdu gautą neapibrėžtį, atitinka reikalaujamus duomenų kokybės tikslus ir mažiausią orientacinių matavimų duomenų aprėptį. Siekiant išvengti rezultatų iškraipymo, toks atsitiktinis ėminių ėmimas tolygiai paskirstomas per metus. Neapibrėžtis dėl atsitiktinio ėminių ėmimo gali būti nustatoma pagal 2002 m. ISO 11222 standarte „Oro kokybė. Oro kokybės matavimų laiko vidurkio neapibrėžties nustatymas“ nustatytą procedūrą.

Įprastos matavimo priemonės neturi būti prižiūrimos taršos piko laikotarpiais.

Benzo(a)pireno ir kitų policiklinių aromatinių angliavandenilių koncentracijai matuoti reikalingas mažiausiai 24 valandų ėminių ėmimas. Akimirkiniai ėminiai, paimti per ne ilgesnį kaip 1 mėnesio laikotarpį, gali būti sujungiami ir analizuojami kaip jungtinis ėminys, jei tokiu metodu užtikrinama, kad ėminiai tuo laikotarpiu bus stabilūs. Tris gimineringus benzo(b)fluoranteno, benzo(j)fluoranteno ir benzo(k)fluoranteno junginius analitiškai atskirti gali būti sunku. Tokiais atvejais gali būti nurodoma jų bendra suma. Ėminių ėmimas turi būti tolygiai paskirstytas savaitės dienomis ir per metus. Norint išmatuoti iškritų lygius, rekomenduojama imti mėnesinius arba savaitinius ėminius ištisus metus.

Nuostatos dėl akimirkinių ėminių taip pat taikomos arsenui, kadmiui, švinui, nikeliui ir suminiam dujiniam gyvsidabriui. Taip pat leidžiama imti KD_{10} filtrų poėminius metalų kiekiui nustatyti paskesnės analizės tikslais, jei yra įrodymų, kad poėminys yra reprezentatyvus visam ėminiui ir kad aptikimo jautrumas nesumažėja, palyginti su atitinkamais duomenų kokybės tikslais. Kaip alternatyvą kasdieniam ėminių ėmimui, ėminius metalų kiekiui KD_{10} nustatyti leidžiama imti kas savaitę, jei dėl to nenukenčia surinkimo charakteristikos.

Bendram nusėdimui valstybės narės gali naudoti tik drėgnų ėminių ėmimą, o ne birių ėminių ėmimą, jei jos gali įrodyti, kad jų skirtumas neviršija 10 %. Iškritų lygiai paprastai nurodomi $\mu g/m^2$ per dieną.

C. Aplinkos oro kokybės vertinimo duomenų agregavimo kriterijai

Šie kriterijai yra naudojami tikrinant pagrįstumą, kai sumuojami duomenys ir apskaičiuojami statistiniai parametrai:

Parametras	Galiojančių duomenų reikiama proporcija
1 valandos vidurkis:	75 % (t. y. 45 minutės)
8 valandų vidurkis:	75 % verčių (t. y. 6 valandos)
24 valandų vidurkis:	75 % 1 valandos vidurkio (t. y. ne mažiau kaip 18 valandų per dieną)
Maksimalus dienos 8 valandų vidurkis	75 % valandinių 8 valandų trukmės vidurkių (t. y. ne mažiau kaip 18 aštuonių valandų verčių per dieną)

D. Atitikties vertinimo ir statistinių parametrų apskaičiavimo metodai atsižvelgiant į mažą duomenų aprėptį arba reikšmingą duomenų praradimą

Atitikties ribinei vertei ir siektinai vertei vertinimas atliekamas neatsižvelgiant į tai, ar pasiekti duomenų aprėpties kokybės tikslai, jei turimi duomenys leidžia atlikti baigiamąjį vertinimą. Su trumpalaikėmis ribinėmis vertėmis ir siektinomis vertėmis susijusiais atvejais matavimai, kurie apima tik dalį kalendorinių metų ir kuriuos atliekant nepateikta pakankamai galiojančių duomenų, kaip reikalaujama B skirsnyje, vis dėlto gali būti laikomi neatitinkančiais reikalavimų. Būtent tokiais atvejais ir jei nėra aiškaus pagrindo abejoti gautų galiojančių duomenų kokybe, tai laikoma ribinės vertės arba siektinos vertės viršijimu ir atitinkamai pranešama.

E. Oro kokybės vertinimo rezultatai

Apie zonas, kuriose naudojamas oro kokybės taikomasis modeliavimas arba objektyvus įvertinimas, kaupiama tokia informacija:

a) atliktos vertinimo veiklos aprašymas;

b) konkretūs taikyti metodai su nuorodomis į jų aprašymus;

c) duomenų ir informacijos šaltiniai;

d) rezultatų aprašymas, įskaitant neapibrėžtis ir visų pirma nurodant kiekvienos teritorijos dydį arba, jei tinka, zonoje esančio kelio, virš kurio koncentracija viršija kurią nors ribinę vertę, siektiną vertę arba ilgalaikį tikslą, ilgį ir kiekvienos teritorijos, kurioje koncentracija viršija vertinimo slenkstį, dydį;

e) gyventojai, kurie gali patirti su žmonių sveikatos apsauga suderinamas ribines vertes viršijančių teršalų lygių poveikį.

F. Aplinkos oro kokybės vertinimo kokybės užtikrinimas. Duomenų patvirtinimas

1. Siekiant užtikrinti matavimų tikslumą ir šio priedo A punkte nustatytų duomenų kokybės tikslų įgyvendinimą, atitinkamos pagal 5 straipsnį paskirtos kompetentingos institucijos ir įstaigos užtikrina, kad:

a) visi matavimai, kurie buvo atliekami vertinant aplinkos oro kokybę pagal 8 straipsnį, būtų atsekami pagal bandymų ir kalibravimo laboratorijų darniajame standarte nustatytus reikalavimus;

b) įstaigos, eksploatuojančios tinklus ir atskiras ėminių ėmimo vietas, turėtų nustatytą kokybės užtikrinimo ir kokybės kontrolės sistemą, pagal kurią būtų vykdoma reguliari priežiūra ir techniniai patikrinimai, siekiant užtikrinti nuolatinį matavimo prietaisų tikslumą, ir kad jie ir toliau veiktų; kokybės sistemą prireikus ir ne rečiau kaip kas 5 metus peržiūri atitinkama nacionalinė etaloninė laboratorija;

c) duomenų surinkimo ir teikimo procesui būtų sukurtas kokybės užtikrinimo ir (arba) kokybės kontrolės procesas, o tą užduotį vykdyti paskirtos institucijos aktyviai dalyvautų atitinkamose Sąjungos mastu vykdomose kokybės užtikrinimo programose;

d) nacionalines etalonines laboratorijas paskirtų atitinkama kompetentinga institucija arba įstaiga, nustatyta pagal šios direktyvos 5 straipsnį, ir kad jos būtų akredituotos taikyti šios direktyvos VI priede nurodytus pamatinius metodus bent tiems teršalams, kurių koncentracija viršija vertinimo slenkstį, pagal atitinkamą bandymų ir kalibravimo laboratorijų darnųjį standartą, kurio nuoroda paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 765/2008 ([2]), nustatančio akreditavimo ir rinkos priežiūros reikalavimus, 2 straipsnio 9 punktą; tos laboratorijos taip pat atsakingos už Komisijos Jungtinio tyrimų centro (JTC) organizuojamų Sąjungos masto kokybės užtikrinimo programų koordinavimą valstybės narės teritorijoje, taip pat už tinkamo pamatinių metodų taikymo koordinavimą nacionaliniu lygmeniu ir nepamatinių metodų lygiavertiškumo įrodymą; nacionalinės etaloninės laboratorijos, organizuojančios palyginamuosius vertinimus nacionaliniu lygmeniu, taip pat turi būti akredituotos pagal atitinkamą tyrimų kokybės tikrinimo darnųjį standartą;

e) nacionalinės etaloninės laboratorijos bent kas 3 metus dalyvautų JTC organizuojamose Sąjungos masto kokybės užtikrinimo programose bent dėl tų teršalų, kurių koncentracija viršija vertinimo slenkstį; rekomenduojama dalyvauti tokios programose ir dėl kitų teršalų; jei dalyvaujant tose programose gaunami nepatenkinami rezultatai, nacionalinė laboratorija, dalyvaudama kitoje palyginamojo vertinimo programoje, turi įrodyti, kad taikomos tinkamos taisomosios priemonės, ir pateikti JTC ataskaitą apie tas priemones;

f) nacionalinės etaloninės laboratorijos remtų JTC įsteigto Europos nacionalinių etaloninių laboratorijų tinklo atliekamą darbą;

g) Europos nacionalinių etaloninių laboratorijų tinklas būtų atsakingas už periodinę, bent kartą per 5 metus, matavimo neapibrėžtumų, susijusių su šio priedo A skirsnio 1 ir 2 lentelėse nurodytais fiksuotaisiais matavimais ir orientaciniais matavimais, peržiūrą ir vėlesnius pasiūlymus dėl būtinų pakeitimų Komisijai.

2. Visi pagal 23 straipsnį pateikti duomenys laikomi galiojančiais, išskyrus preliminarius duomenis.

G. Skatinimas taikyti suderintus oro kokybės modeliavimo metodus

Siekiant skatinti kompetentingas institucijas suderintai naudoti moksliškai pagrįstus oro kokybės modeliavimo metodus ir šį naudojimą remti, daugiausia dėmesio skiriant modelių taikymui, pagal 5 straipsnį paskirtos atitinkamos kompetentingos institucijos ir įstaigos užtikrina, kad:

a) paskirtos etaloninės institucijos dalyvautų JTC įsteigto Europos oro kokybės modeliavimo tinklo veikloje;

b) atitinkamoms oro kokybės modeliavimo taikomosioms programoms būtų priimta moksliniu sutarimu tinklo nustatyta geriausia oro kokybės modeliavimo praktika, siekiant įvykdyti teisinius reikalavimus pagal Sąjungos teisės aktus, nedarant poveikio modelio pritaikymui, kuris būtinas dėl ypatingų aplinkybių;

c) atitinkamų oro kokybės modeliavimo taikomųjų programų kokybė būtų periodiškai tikrinama ir gerinama, atliekant JTC organizuojamą palyginamąjį vertinimą;

d) Europos oro kokybės modeliavimo tinklas būtų atsakingas už periodinę, bent kartą per 5 metus, didžiausio modeliavimo neapibrėžtumų santykio, nurodyto šio priedo A skirsnio 1 ir 2 lentelėse, peržiūrą ir vėlesnius pasiūlymus dėl būtinų pakeitimų Komisijai.

([2]) 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 765/2008, nustatantis akreditavimo reikalavimus ir panaikinantis Reglamentą (EEB) Nr. 339/93 (OL L 218, 2008 8 13, p. 30).

VI PRIEDAS

Koncentracijos aplinkos ore ir iškritų lygio vertinimo pamatiniai metodai

A. Sieros dioksido, azoto dioksido ir azoto oksidų, kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$), švino, benzeno, anglies monoksido, arseno, kadmio, gyvsidabrio, nikelio, policiklinių aromatinių angliavandenilių, ozono ir kitų teršalų koncentracijos aplinkos ore ir iškritų lygio vertinimo pamatiniai metodai

1. Sieros dioksido koncentracijos aplinkos ore matavimo pamatinis metodas

Sieros dioksido koncentracijos aplinkos ore matavimo pamatinis metodas aprašytas EN 14212:2012 „Aplinkos oras. Standartinis sieros dioksido koncentracijos matavimo metodas, taikant ultravioletinę fluorescenciją“.

2. Azoto dioksido ir azoto oksidų koncentracijos aplinkos ore matavimo pamatinis metodas

Azoto dioksido ir azoto oksidų koncentracijos aplinkos ore matavimo pamatinis metodas aprašytas EN 14211:2012 „Aplinkos oras. Standartinis chemiliuminescencinis azoto dioksido ir azoto monoksido koncentracijos matavimo metodas“.

3. PM_{10} koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo pamatinis metodas

KD_{10} koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo pamatinis metodas aprašytas EN 12341:2023 „Aplinkos oras. Standartinis gravimetrinis matavimo metodas suspenduotų kietųjų dalelių KD_{10} arba $KD_{2,5}$ masės koncentracijai nustatyti“.

4. $PM_{2,5}$ koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo pamatinis metodas

$KD_{2,5}$ koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo pamatinis metodas aprašytas EN 12341:2023 „Aplinkos oras. Standartinis gravimetrinis matavimo metodas suspenduotų kietųjų dalelių KD_{10} arba $KD_{2,5}$ masės koncentracijai nustatyti“

5. Pamatiniai arseno, kadmio, švino ir nikelio koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo metodai

Arseno, kadmio, švino ir nikelio koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo pamatinis metodas aprašytas EN 12341:2023 „Aplinkos oras. Standartinis gravimetrinis matavimo metodas suspenduotų kietųjų dalelių KD_{10} arba $KD_{2,5}$ masės koncentracijai nustatyti“. Arseno, kadmio, švino ir nikelio koncentracijos aplinkos ore matavimo pamatinis metodas aprašytas EN 14902:2005 „Aplinkos oro kokybė - Standartinis Pb, Cd, As ir Ni matavimo suspenduotų kietųjų dalelių KD_{10} frakcijoje metodas“.

6. Benzeno koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo pamatinis metodas

Benzeno koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo pamatinis metodas aprašytas standarto EN 14662 „Aplinkos oro kokybė. Standartinis benzeno koncentracijos matavimo metodas“ 1 (2005 m.), 2 (2005 m.) ir 3 (2016 m.) dalyse.

7. Anglies monoksido koncentracijos aplinkos ore matavimo pamatinis metodas

Anglies monoksido koncentracijos aplinkos ore matavimo pamatinis metodas aprašytas standarte EN 14626:2012 „Aplinkos oras. Standartinis anglies monoksido koncentracijos matavimo metodas, taikant nedispersinę infraraudonąją spektroskopiją“.

8. Policiklinių aromatinių angliavandenilių koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo pamatinis metodas

Aplinkos ore esančių policiklinių aromatinių angliavandenilių ėminių ėmimo pamatinis metodas yra tas, kuris aprašytas standarte EN 12341:2023 „Aplinkos oras. Standartinis gravimetrinis matavimo metodas suspenduotų kietųjų dalelių KD_{10} arba $KD_{2,5}$ masės koncentracijai nustatyti“. Benzo(a)pireno koncentracijos aplinkos ore matavimo pamatinis metodas aprašytas standarte EN 15549:2008 „Oro kokybė. Standartinis benzo(a)pireno koncentracijos aplinkos ore matavimo metodas“. Nesant EN standartinio metodo kitiems 9 straipsnio 8 dalyje nurodytiems policikliniams aromatiniams angliavandeniliams, valstybėms narėms leidžiama taikyti nacionalinius standartinius metodus arba ISO metodus, pavyzdžiui, ISO standartą 12884.

9. Suminio dujinio gyvsidabrio koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo pamatinis metodas

Suminio dujinio gyvsidabrio koncentracijos aplinkos ore matavimo pamatinis metodas aprašytas standarte EN 15852:2010 „Aplinkos oro kokybė. Standartinis suminio dujinio gyvsidabrio nustatymo metodas“.

10. Arseno, kadmio, švino, nikelio, gyvsidabrio ir policiklinių aromatinių angliavandenilių iškritų ėminių ėmimo ir analizės pamatinis metodas

Arseno, kadmio, švino ir nikelio iškritų lygio nustatymo pamatinis metodas aprašytas standarte EN 15841:2009 „Aplinkos oro kokybė. Standartinis arseno, kadmio, švino ir nikelio nustatymo atmosferinėse iškritose metodas“.

Gyvsidabrio iškritų lygio nustatymo pamatinis metodas aprašytas standarte EN 15853:2010 „Aplinkos oro kokybė. Standartinis gyvsidabrio iškritų lygio nustatymo metodas“.

Benzo(a)pireno ir kitų 9 straipsnio 8 dalyje nurodytų policiklinių aromatinių angliavandenilių iškritų lygio nustatymo pamatinis metodas aprašytas standarte EN 15980:2011 „Oro kokybė. Benz(a)antraceno, benzo(b) fluoranteno, benzo(j)fluoranteno, benzo(k)fluoranteno, benzo(a)pireno, dibenz(a,h)antraceno ir indeno(1,2,3-cd) pireno iškritų lygio nustatymas“.

11. Ozono koncentracijos aplinkos ore matavimo pamatinis metodas

Ozono koncentracijos aplinkos ore matavimo pamatinis metodas aprašytas standarte EN 14625:2012 „Aplinkos oras. Standartinis ozono koncentracijos matavimo metodas, taikant ultravioletinę fotometriją“.

12. Elementinės anglies ir organinės anglies koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo pamatinis metodas

Elementinės anglies ir organinės anglies koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo pamatinis metodas aprašytas standarte EN 12341:2023 „Aplinkos oras. Standartinis gravimetrinis matavimo metodas suspenduotų kietųjų dalelių KD_{10} arba $KD_{2,5}$ masės koncentracijai nustatyti“. Elementinės anglies ir organinės anglies matavimo aplinkos ore pamatinis metodas aprašytas standarte EN 16909:2017 „Aplinkos oras. Elementinės anglies (EC) ir organinės anglies (OC), surinktos ant filtrų, matavimas“.

13. $KD_{2,5}$ esančių NO_3^-, SO_4^{2-}, Cl^-, NH_4^+, Na^+, K^+, Mg^{2+}, Ca^{2+} koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo pamatinis metodas

$KD_{2,5}$ koncentracijoje aplinkos ore esančių NO_3^-, SO_4^{2-}, Cl^-, NH_4^+, Na^+, K^+, Mg^{2+}, Ca^{2+} ėminių ėmimo pamatinis metodas aprašytas standarte EN 12341:2023 „Aplinkos oras. Standartinis gravimetrinis matavimo metodas suspenduotų kietųjų dalelių KD_{10} arba $KD_{2,5}$ masės koncentracijai nustatyti“. $KD_{2,5}$ esančių NO_3^-, SO_4^{2-}, Cl^-, NH_4^+, Na^+, K^+, Mg^{2+}, Ca^{2+} koncentracijos aplinkos ore ėminių ėmimo ir matavimo pamatinis metodas aprašytas standarte EN 16913:2017 „Aplinkos oras. Standartinis ant filtrų nusėdusiose $KD_{2,5}$ esančių NO_3^-, SO_4^{2-}, Cl^-, NH_4^+, Na^+, K^+, Mg^{2+}, Ca^{2+} matavimo metodas“.

14. Lakiųjų organinių junginių, kurie yra ozono pirmtakai, metano, ultrasmulkiųjų dalelių (UFP), juodosios anglies (BC), ultrasmulkiųjų dalelių pasiskirstymo pagal dydį, amoniako, kietųjų dalelių ir dujinio dvivalenčio gyvsidabrio, azoto rūgšties, levogliukozano ir kietųjų dalelių oksidacijos potencialo ėminių ėmimo ir matavimo metodai

    Nesant standartu EN nustatyto standartinio lakiųjų organinių junginių, kurie yra ozono pirmtakai, metano, ultrasmulkiųjų dalelių (UFP), juodosios anglies (BC), ultrasmulkiųjų dalelių pasiskirstymo pagal dydį, amoniako, kietųjų dalelių ir dujinio dvivalenčio gyvsidabrio, azoto rūgšties, levogliukozano ir kietųjų dalelių oksidacijos potencialo ėminių ėmimo ir matavimo metodo, valstybės narės gali pasirinkti ėminių ėmimo ir matavimo metodus, kuriuos jos naudoja, remdamosi V priedu ir atsižvelgdamos į matavimo tikslus, be kita ko, atitinkamai nustatytus VII priedo 3 skirsnio A punkte ir 4 skirsnio A punkte. Jei yra, gali būti naudojami tarptautiniai, standartuose EN nustatyti ar nacionaliniai standartiniai pamatiniai matavimo vienetai arba CEN techninės specifikacijos.

B. Lygiavertiškumo įrodymas

1. Valstybė narė gali taikyti bet kokį kitą metodą, jeigu ji gali įrodyti, kad jo rezultatai lygiaverčiai bet kuriam iš šio priedo A punkte nurodytų pamatinių metodų arba, kietųjų dalelių atveju, bet kurį kitą metodą, jeigu ji gali įrodyti, kad tas metodas turi nuoseklų ryšį su pamatiniu metodu, pavyzdžiui, taikyti automatinius matavimo metodus, kurie atitinka standarte EN 16450:2017 „Aplinkos oras. Automatinės matavimo sistemos kietųjų dalelių koncentracijai matuoti“ nustatytus reikalavimus. Tokiu atveju taikant tą kitą metodą gauti rezultatai koreguojami, kad rezultatai būtų lygiaverčiai tiems, kurie būtų gauti taikant pamatinį metodą.

2. Komisija gali paprašyti valstybių narių parengti ir pateikti ataskaitą dėl lygiavertiškumo įrodymo, nurodyto 1 punkte.

3. Vertindama 2 punkte nurodytos ataskaitos priimtinumą, Komisija remiasi savo gairėmis dėl lygiavertiškumo įrodymo. Kai valstybės narės naudojo preliminarius apytikrio lygiavertiškumo koeficientus, apytikris lygiavertiškumas patvirtinamas arba iš dalies pakeičiamas darant nuorodą į tas gaires.

4. Valstybės narės užtikrina, kad siekiant geresnio duomenų palyginamumo, kai tinkama, pataisos būtų taikomos ir atgaline data ankstesniems matavimų duomenims.

C. Standartizacija

Dujinių teršalų atveju tūris standartizuojamas 293 K temperatūroje ir esant 101,3 kPa atmosferos slėgiui. Kietosios medžiagos ir dalelių, kurios turi būti analizuojamos kietojoje medžiagoje (įskaitant arseną, kadmį, švinį, nikelį ir benzo (a)pireną), ėminių ėmimo apimtys grindžiamos su temperatūra ir atmosferos slėgiu susijusiomis aplinkos sąlygomis matavimų atlikimo dieną.

D. Abipusis duomenų pripažinimas

Kai siekiama įrodyti, kad įranga atitinka šio priedo A skirsnyje išvardytų pamatinių metodų eksploatacinius reikalavimus, pagal 5 straipsnį paskirtos kompetentingos institucijos ir įstaigos priima kitose valstybėse narėse išduotas bandymų ataskaitas, jei bandymų laboratorijos yra akredituotos pagal atitinkamą bandymų ir kalibravimo laboratorijų darnųjį standartą.

Išsamios bandymų ataskaitos ir visi bandymų rezultatai turi būti prieinami kitoms kompetentingoms institucijoms arba jų paskirtoms įstaigoms. Bandymų ataskaitose turi būti įrodyta, kad įranga atitinka visus eksploatacinius reikalavimus, taip pat tais atvejais, kai tam tikros aplinkos ir vietos sąlygos yra būdingos atskirai valstybei narei ir neatitinka sąlygų, kuriomis įranga jau buvo išbandyta ir kurios tipas buvo patvirtintas kitoje valstybėje narėje.

E. Pamatinės oro kokybės modeliavimo taikomosios programos

Nesant EN standarto dėl modeliavimo kokybės tikslų, valstybės narės gali pasirinkti savo naudojamas modeliavimo taikomąsias programas, laikydamosi V priedo F skirsnio.

VII PRIEDAS

Matavimai stebėsenos kompleksuose ir $KD_{2,5}$, ozono pirmtakų ir ultrasmulkiųjų dalelių masės koncentracijos ir cheminės sudėties matavimas

1 skirsnis. Teršalų matavimai stebėsenos kompleksuose

Matavimai visuose foninėse miesto ir kaimo vietovėse esančiuose stebėsenos kompleksuose apima teršalus, išvardytus atitinkamai 1 ir 2 lentelėse.

1 lentelė. Foninėse miesto vietovėse esančiuose stebėsenos kompleksuose matuotini teršalai

Teršalas	Matavimo tipas
KD_{10}, $KD_{2,5}$, UFP, BC	Fiksuotieji matavimai
NO_2, O_3	Fiksuotieji matavimai
SO_2, CO	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
UFP pasiskirstymas pagal dydį	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Benzo(a)pirenas ir, kai aktualu, kiti policikliniai aromatiniai angliavandeniliai (PAA) ([1])	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Benzo(a)pireno ir, kai aktualu, kitų policiklinių aromatinių angliavandenilių (PAA) suminės iškritos ([2])	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Arsenas, kadmis, švinas ir nikelis	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Arseno, kadmio, švino, nikelio ir gyvsidabrio suminės iškritos ([2])	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Benzenas	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
$KD_{2,5}$ cheminė sudėtis, vadovaujantis 2 skirsniu	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai

([1]) Benzo(a)pirenas ir kiti 9 straipsnio 8 dalyje nurodyti policikliniai aromatiniai angliavandeniliai.
([2]) Kai stebėsenos kompleksų vieta foninėse miesto vietovėse yra tokia, kad neįmanoma taikyti EMEP gairių ir kriterijų, kaip nurodyta IV priedo C skirsnio f punkte, atitinkamas iškritų matavimas gali būti atliekamas atskiroje foninėje miesto vietovėje reprezentuojamos teritorijos ribose.

2 lentelė. Foninėse kaimo vietovėse esančiuose stebėsenos kompleksuose matuotini teršalai

Teršalas	Matavimo tipas
KD_{10}, $KD_{2,5}$, UFP, BC	Fiksuotieji matavimai
NO_2, O_3 ir amoniakas	Fiksuotieji matavimai
SO_2, CO	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Benzo(a)pireno ir, kai aktualu, kitų policiklinių aromatinių angliavandenilių (PAA) suminės iškritos	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai

Teršalas	Matavimo tipas
Arseno, kadmio, švino, nikelio ir gyvsidabrio suminės iškritos	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Benzo(a)pirenas ir, kai aktualu, kiti policikliniai aromatiniai angliavandeniliai (PAA) ([1])	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Arsenas, kadmis, švinas ir nikelis	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
$KD_{2,5}$ cheminė sudėtis, vadovaujantis 2 skirsniu	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Suminis dujinis gyvsidabris	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai

([1]) Benzo(a)pirenas ir kiti 9 straipsnio 8 dalyje nurodyti policikliniai aromatiniai angliavandeniliai.

3 lentelė. Teršalai, kuriuos rekomenduojama matuoti foninėse miesto ir kaimo vietovėse esančiuose stebėsenos kompleksuose, jei jiems netaikomi 1 ir 2 lentelių reikalavimai

Teršalas	Matavimo tipas
UFP pasiskirstymas pagal dydį	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Kietųjų dalelių oksidacijos potencialas	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Amoniakas	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Levogliukozanas, matuotinas kaip $KD_{2,5}$ cheminės sudėties dalis	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Suminis dujinis gyvsidabris	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Kietųjų dalelių ir dujinis dvivalentis gyvsidabris	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai
Azoto rūgštis	Fiksuotieji arba orientaciniai matavimai

2 skirsnis. $KD_{2,5}$ masės koncentracijos ir cheminės sudėties matavimai

A. Tikslai

Pagrindiniai tokių matavimų tikslai yra užtikrinti, kad būtų prieinama reikiama informacija apie užterštumo lygius foninėse miesto vietovėse ir foninėse kaimo vietovėse. Ta informacija yra svarbi vertinant padidėjusius taršos lygius labiau užterštose teritorijose (tokiose kaip foninės miesto vietovės, oro taršos židiniai, su pramone susijusios vietovės ar eismo vietovės), vertinant galimus ilgais atstumais pernešamus teršalus, pagrindžiant proporcingo paskirstymo šaltiniams analizę ir siekiant geriau pažinti konkrečius teršalus, tokius kaip kietosios dalelės. Be to, tai taip pat yra svarbu dažnesniam modeliavimo taikomųjų programų naudojimui ir miesto teritorijose.

B. Medžiagos

$KD_{2,5}$ matavimas apima bent bendrą masės koncentraciją ir atitinkamų junginių koncentracijas siekiant apibūdinti jų cheminę sudėtį. Įtraukiami bent toliau nurodyti cheminiai atmainiai.

SO_4^{2-}	Na^+	NH_4^+	Ca^{2+}	elementinė anglis (EC)
NO_3-	K^+	Cl–	Mg^{2+}	organinė anglis (OC)

C. Vietos parinkimas

Matavimai atliekami foninėse miesto vietovėse ir foninėse kaimo vietovėse pagal IV priedą.

3 skirsnis. Ozono pirmtakų matavimai

A. Tikslai

Pagrindiniai ozono pirmtakų matavimų tikslai yra išanalizuoti visas ozono pirmtakų tendencijas, patikrinti išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo strategijų efektyvumą, patikrinti išmetamųjų teršalų apskaitos nuoseklumą, padėti suprasti ozono susidarymo ir pirmtakų sklaidos procesus, taip pat taikyti fotocheminius modelius ir padėti nustatytai taršos koncentracijai priskirti išmetimo šaltinius.

B. Medžiagos

Ozono pirmtakų matavimai turi apimti bent azoto oksidus (NO ir NO_2) ir atitinkamai metaną (CH_4) bei lakiuosius organinius junginius (LOJ). Konkrečių matuotinų junginių parinkimas priklauso nuo siekiamo tikslo ir gali būti papildyti kitais dominančiais junginiais. Valstybės narės gali taikyti metodą, kuris, jų nuomone, yra tinkamas siekiamam tikslui. Azoto dioksidui ir azoto oksidams taikomas VI priede nurodytas pamatinis metodas.

Toliau pateikiamas rekomenduojamų matuoti LOJ sąrašas:

Cheminių elementų šeima	Medžiaga			
	Įprastinis pavadinimas	IUPAC pavadinimas	Formulė	CAS numeris
Alkoholiai	Metanolis	Metanolis	CH_4O	67–56–1
	Etanolis	Etanolis	C_2H_6O	64–17–5
Aldehidai	Formaldehidas	Metanalis	CH_2O	50–00–0
	Acetaldehidas	Etanalis	C_2H_4O	75–07–0
	Metakroleinas	2-metilprop-2-enalis	C_4H_6O	78–85–3
Alkinai	Acetilenas	Etinas	C_2H_2	74–86–2
Alkanai	Etanas	Etanas	C_2H_6	74–84–0
	Propanas	Propanas	C_3H_8	74–98–6
	n-butanas	Butanas	C_4H_{10}	106–97–8
	i-butanas	2-metilpropanas	C_4H_{10}	75–28–5
	n-pentanas	Pentanas	C_5H_{12}	109–66–0
	i-pentanas	2-metilbutanas	C_5H_{12}	78–78–4
	n-heksanas	Heksanas	C_6H_{14}	110–54–3
	i-heksanas	2-metilpentanas	C_6H_{14}	107–83–5
	n-heptanas	Heptanas	C_7H_{16}	142–82–5
	n-oktanas	Oktanas	C_8H_{18}	111–65–9
	i-oktanas	2,2,4-trimetilpentanas	C_8H_{18}	540–84–1

Cheminių elementų šeima	Medžiaga			
	Įprastinis pavadinimas	IUPAC pavadinimas	Formulė	CAS numeris
Alkenai	Etilenas	Etenas	C_2H_4	75–21–8
	Propenas / propilenas	Propenas	C_3H_6	115–07–1
	1,3-butadienas	Buta-1,3-dienas	C_4H_6	106–99–0
	1-butenas	But-1-enas	C_4H_8	106–98–9
	Trans-2-butenas	(E)-but-2-enas	C_4H_8	624–64–6
	cis-2-butenas	(Z)-but-2-enas	C_4H_8	590–18–1
	1-pentenas	Pent-1-enas	C_5H_{10}	109–67–1
	2-pentenas	(Z)-pent-2-enas	C_5H_{10}	627–20–3 (cis-2 pentenas)
		(E)-pent-2-enas		646–04–8 (trans-2 pentenas)
Aromatiniai angliavandeniliai	Benzenas	Benzenas	C_6H_6	71–43–2
	Toluenas / metilbenzenas	Toluenas	C_7H_8	108–88–3
	Etilbenzenas	Etilbenzenas	C_8H_{10}	100–41–4
	m + p-ksilenas	1,3-dimetilbenzenas (m-ksilenas)	C_8H_{10}	108–38–3 (m-ksilenas)
		1,4-dimetilbenzenas (p-ksilenas)		106–42–3 (p-ksilenas)
	o-ksilenas	1,2-dimetilbenzenas (o-ksilenas)	C_8H_{10}	95–47–6
	1,2,4-trimetilbenzenas	1,2,4-trimetilbenzenas	C_9H_{12}	95–63–6
	1,2,3-trimetilbenzenas	1,2,3-trimetilbenzenas	C_9H_{12}	526–73–8
	1,3,5-trimetilbenzenas	1,3,5-trimetilbenzenas	C_9H_{12}	108–67–8
Ketonai	Acetonas	Propan-2-onas	C_3H_6O	67–64–1
	Metiletilketonas	Butan-2-onas	C_4H_8O	78–93–3
	Metilvinilketonas	3-buten-2-onas	C_4H_6O	78–94–4

Cheminių elementų šeima	Medžiaga			
	Įprastinis pavadinimas	IUPAC pavadinimas	Formulė	CAS numeris
Terpenai	Izoprenas	2-metilbut-1,3-dienas	C_5H_8	78–79–5
	p-cimenas	1-metil-4-(1-metiletil)benzenas	$C_{10}H_{14}$	99–87–6
	Limonenas	1-metil-4-(1-metiletenil)-cikloheksenas	$C_{10}H_{16}$	138–86–3
	β-mircenas	7-metil-3-metilen-1,6-oktadienas	$C_{10}H_{16}$	123–35–3
	α-pinenas	2,6,6-trimetil-biciklo[3.1.1]hept-2-enas	$C_{10}H_{16}$	80–56–8
	β-pinenas	6,6-dimetil-2-metil-enebiciklo [3.1.1]heptanas	$C_{10}H_{16}$	127–91–3
	Kamfenas	2,2-dimetil-3-metil-enebiciklo [2.2.1]heptanas	$C_{10}H_{16}$	79–92–5
	Δ^3-karenas	3,7,7-trimetil-biciklo[4.1.0]hept-3-enas	$C_{10}H_{16}$	13466–78–9
	1,8-cineolas	1,3,3-trimetil-2-oksabiciklo [2,2,2]oktanas	$C_{10}H_{18}O$	470–82–6

C. Vietos parinkimas

Matavimai atliekami ėminių ėmimo vietose, nustatytose pagal šios direktyvos reikalavimus ir laikomose tinkamomis atsižvelgiant į šio skirsnio A punkte nurodytus stebėsenos tikslus.

4 skirsnis. Ultrasmulkiųjų dalelių (UFP) matavimai

A. Tikslai

Tokių matavimų tikslas – užtikrinti, kad būtų gauta tinkama informacija apie vietas, kuriose yra didelė ultrasmulkiųjų dalelių koncentracija, kuriai didžiausią įtaką daro taršos šaltiniai, susiję su oro, vandens ar kelių transportu (pavyzdžiui, oro uostai, uostai ar keliai), pramonės objektais ar būstų šildymu. Informacija turi būti tinkama vertinant padidėjusius ultrasmulkiųjų dalelių iš tų šaltinių koncentracijos lygius.

B. Medžiagos

Ultrasmulkiosios dalelės.

C. Vietos parinkimas

Ėminių ėmimo vietos įrengiamos laikantis IV ir V priedų ten, kur tikėtina didelė ultrasmulkiųjų dalelių koncentracija, ir pavėjui nuo pagrindinių šaltinių atitinkama dominuojančia tų šaltinių vėjo kryptimi.

VIII PRIEDAS

Informacija, kuri turi būti įtraukta į oro kokybės planus ir oro kokybės veiksmų gaires, skirtus aplinkos oro kokybei gerinti

A. Informacija, kurią reikia pateikti pagal 19 straipsnio 6 dalį

1. Per didelės taršos vieta:

   a) regionas;

   b) miestas (-ai) (žemėlapiai);

   c) ėminių ėmimo vieta (-os) (žemėlapis, geografinės koordinatės).

2. Bendroji informacija:

   a) zonos tipas (miestas, pramoninė ar kaimo teritorija), arba vidutinės ekspozicijos teritorinio vieneto arba 19 straipsnio 2 dalyje nurodyto teritorinio vieneto (įskaitant miesto, pramonines ar kaimo teritorijas) charakteristikos;

   b) įvertintas užteršto ploto (km^2) dydis ir taršos poveikį jaučiančių gyventojų kiekis;

   c) atitinkamo teršalo koncentracija arba vidutinės ekspozicijos rodiklis, nustatytas laikotarpiu nuo ne mažiau kaip 5 metai iki viršijimo iki naujausių duomenų, įskaitant jų palyginimą su ribinėmis vertėmis arba vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimu ir vidutinės ekspozicijos koncentracijos tikslu.

3. Atsakingos institucijos

   Už oro kokybės planų arba oro kokybės veiksmų gairių rengimą ir įgyvendinimą atsakingų kompetentingų institucijų pavadinimai ir adresai.

4. Taršos kilmė, atsižvelgiant į ataskaitas pagal Direktyvą (ES) 2016/2284 ir nacionalinėje oro taršos kontrolės programoje pateiktą informaciją:

   a) pagrindinių teršalų išmetimo šaltinių sąrašas;

   b) bendras tų šaltinių išmetamų teršalų kiekis (tonomis per metus);

   c) išmetamų teršalų kiekio įvertinimas (pavyzdžiui, miesto, regioniniu, nacionaliniu ir tarpvalstybiniu lygmeniu);

   d) proporcingas paskirstymas šaltiniams pagal atitinkamus sektorius, kurie prisideda prie oro taršos viršijimo, remiantis nacionaline oro taršos kontrolės programa.

5. Bazinio scenarijaus, kuriuo remiamasi oro kokybės planuose arba oro kokybės veiksmų gairėse siekiant parodyti neveikimo pasekmes, aprašymas, įskaitant prognozuojamus išmetamų teršalų kiekio ir koncentracijos pokyčius.

6. Oro taršos mažinimo priemonių, kurios gali būti svarstomos atliekant atranką, nurodymas ir išsami informacija apie jas:

   a) visų oro kokybės plane ar oro kokybės veiksmų gairėse apsvarstytų priemonių sąrašas ir aprašymas, be kita ko, nurodant už jų įgyvendinimą atsakingą kompetentingą instituciją;

   b) išmetamo teršalų kiekio sumažėjimo kiekybinė išraiška ar įvertis (tonomis per metus) ir, kai yra, koncentracijos sumažėjimas pagal kiekvieną a punkte nurodytą priemonę.

7. Atrinktos priemonės ir numatomas jų poveikis, kad atitiktis būtų pasiekta per 19 straipsnyje nustatytus laikotarpius:

   a) atrinktų priemonių sąrašas, įskaitant informacijos (kaip antai priemonių modeliavimo ir vertinimo rezultatai), reikalingos kad būtų pasiektas atitinkamas oro kokybės standartas pagal I priedą, sąrašą; jei aktualu, kai šio punkto 6 punkto a papunktyje nurodytas priemonių sąrašas apima priemones, kurios gali turėti didelį potencialą pagerinti oro kokybę, tačiau nebuvo atrinktos tvirtinti, paaiškinimas, išdėstant priežastis, dėl kurių tos priemonės nebuvo atrinktos tvirtinti;

b) kiekvienos priemonės įgyvendinimo grafikas ir atsakingi subjektai;

c) išmetamo teršalų kiekio sumažėjimo, taikant šio punkto a papunktyje nurodytų priemonių derinį, kiekybinė išraiška (tonomis per metus);

d) numatomas kiekybinis koncentracijos sumažėjimas (μg/m^3) kiekvienoje ėminių ėmimo vietoje, kurioje viršijamos ribinės vertės, siektinos vertės arba vidutinės ekspozicijos rodiklis, jei neįvykdytas vidutinės ekspozicijos sumažinimo įsipareigojimas, taikant šio punkto a papunktyje nurodytų priemonių rinkinį;

e) orientacinė trajektorija siekiant atitikties ir numatomi atitikties užtikrinimo metai kiekvienam oro teršalui, kuriam taikomos oro kokybės veiksmų gairės ar oro kokybės planas, atsižvelgiant į šio punkto a papunktyje nurodytų priemonių rinkinį;

f) dėl oro kokybės veiksmų gairių ir oro kokybės planų – priežastys, paaiškinant, kaip tuose planuose ar veiksmų gairėse nustatomos priemonės siekiant užtikrinti, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis, įskaitant įgyvendinimo grafiką.

8. 1 priedas prie oro kokybės planų ar oro kokybės veiksmų gairių: Kita bendroji informacija:

a) klimato duomenys;

b) topografijos duomenys;

c) informacija apie tai, kokio tipo dalykus reikia saugoti zonoje, kai taikytina;

d) visų papildomų priemonių, kurių visas poveikis aplinkos oro teršalų koncentracijai pasireikš per 3 ar daugiau metų, sąrašas ir aprašymas;

e) socioekonominė informacija apie susijusias teritorijas, kad būtų propaguojami lygybės aplinkos srityje klausimai ir didinama jautrių gyventojų ir pažeidžiamų grupių apsauga;

f) naudojamo metodo aprašymas ir padarytos prielaidos ar duomenys, naudojami oro kokybės pokyčiams prognozuoti, įskaitant, kai įmanoma, prognozių ir jautrumo scenarijų neapibrėžtumo ribas siekiant atsižvelgti į geriausią, labiausiai tikėtiną ir blogiausią scenarijų;

g) aiškinamieji dokumentai ir informacija, naudota atliekant vertinimą.

9. 2 priedas prie oro kokybės planų ar oro kokybės veiksmų gairių: visuomenės informavimo ir konsultavimosi priemonių, kurių imtasi pagal 19 straipsnio 7 dalį, santrauka, jų rezultatai ir paaiškinimas, kaip į tuos rezultatus buvo atsižvelgta galutiniame oro kokybės plane arba oro kokybės veiksmų gairėse.

10. 3 priedas prie oro kokybės planų ar oro kokybės veiksmų gairių: Priemonių įvertinimas (jei atnaujinamas oro kokybės planas):

a) ankstesniame oro kokybės plane numatyto priemonių grafiko įvertinimas;

b) ankstesniame oro kokybės plane numatytų priemonių poveikio išmetamųjų teršalų kiekio mažinimui ir teršalų koncentracijai įvertinimas.

B. Orientacinis oro taršos mažinimo priemonių sąrašas

1. Informacija apie Direktyvos (ES) 2016/2284 14 straipsnio 3 dalies b punkte nurodytų direktyvų įgyvendinimo padėtį.

2. Informacija apie visas oro taršos mažinimo priemones, kurios buvo svarstomos vietos, regioniniu ar nacionaliniu lygmeniu, kad būtų įgyvendintos siekiant oro kokybės tikslų, tokių kaip:

a) stacionariųjų taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekio mažinimas užtikrinant, kad taršūs maži ir vidutinio dydžio stacionarieji deginimo šaltiniai (įskaitant biomasės) būtų aprūpinti išmetamųjų teršalų kontrolės įranga arba pakeisti naujais ir kad būtų padidintas pastatų energijos vartojimo efektyvumas;

b) transporto priemonių išmetamų teršalų kiekio mažinimas jas modernizuojant – įrengiant nulinės taršos galios pavaras ir išmetamųjų teršalų kontrolės įrangą; turi būti apsvarstyta galimybė taikyti ekonomines paskatas, kad būtų paspartintas diegimas;

c) valdžios institucijų vykdomi viešieji pirkimai, vadovaujantis žaliųjų viešųjų pirkimų vadovu, įsigyjant degalus, deginimo įrangą, skirtą išmetamųjų teršalų kiekiui mažinti, ir nulinės taršos kelių transporto priemones, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/631 ([1]) 3 straipsnio 1 dalies m punkte;

d) išmetamo teršalų kiekio mažinimas pradedant naudoti nulinės taršos ir mažataršį bendrąjį ar viešąjį transportą arba transporto priemones, kuriose įdiegti šiuolaikiniai skaitmeniniai sprendimai, padedantys mažinti taršą;

e) priemonės, kuriomis siekiama pagerinti bendrojo ir viešojo transporto kokybę, veiksmingumą, įperkamumą ir junglumą;

f) priemonės, susijusios su alternatyviųjų degalų infrastruktūros naudojimu ir įgyvendinimu;

g) transporto išmetamų teršalų kiekio ribojimo priemonės, taikomos planuojant miestus ir valdant eismą, įskaitant:

   i) spūsčių apmokestinimą, pavyzdžiui, kelių mokesčius ir pagal ridą skaičiuojamus naudotojo mokesčius;

   ii) kelių medžiagų pasirinkimą;

   iii) mokesčius už automobilių stovėjimą valstybinėje žemėje ar kitas ekonomines paskatas ir diferencijuotus mokesčius už aplinką teršiančias ir nulinės taršos transporto priemones;

   iv) miesto transporto priemonių eismo ribojimo schemų, įskaitant mažos ir nulinės taršos zonas, nustatymą;

   v) riboto eismo zonų, didžiųjų kvartalų ir zonų be automobilių kūrimą;

   vi) gatvių be automobilių nustatymą;

   vii) nulinės taršos (išmetamųjų teršalų) vežimo paskutine atkarpa tvarką;

   viii) dalijimosi automobiliu ir bendrakeleivių vežimo skatinimą;

   ix) išmaniųjų transporto sistemų diegimą;

   x) daugiarūšio transporto centrų, kurie sujungtų įvairius tvarius transporto sprendimus ir automobilių stovėjimo infrastruktūrą, sukūrimą;

   xi) važiavimo dviračiu ir ėjimo pėsčiomis skatinimą, pavyzdžiui, plečiant dviratininkams ir pėstiesiems skirtą erdvę, planuojant infrastruktūrą pirmenybę teikiant dviratininkams ir pėstiesiems ir plėtojant dviračių takų tinklą;

   xii) kompaktiškų miestų planavimą;

h) priemones, kuriomis skatinama pereiti prie aktyvaus judumo ir mažiau taršių transporto rūšių (pvz., ėjimas pėsčiomis, važiavimas dviračiu, viešasis transportas arba traukiniai), įskaitant:

   i) viešojo transporto elektrifikavimą, viešojo transporto tinklo stiprinimą ir prieigos bei naudojimo supaprastinimą, pavyzdžiui, pasitelkiant skaitmeninį ir susietąjį paslaugų užsakymą bei tikralaikę tranzito informaciją;

   ii) sklandaus įvairiarūšio transporto, pvz., geležinkelių ir dviračių, taip pat automobilių ir viešojo transporto jungčių (pvz., parkavimo ir važiavimo schemos) tarp kaimo ir miesto užtikrinimą;

   iii) fiskalinių bei ekonominių paskatų nukreipimą į aktyvų judumą bei judumą dalijantis transporto priemonėmis, įskaitant paskatas į darbą važiuoti dviračiu ir eiti pėsčiomis;

   iv) taršiausių transporto priemonių atidavimo į metalo laužą schemas;

([1]) 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/631, kuriuo nustatomos naujų lengvųjų automobilių ir naujų lengvųjų komercinių transporto priemonių išmetamo CO_2 normos ir kuriuo panaikinami reglamentai (EB) Nr. 443/2009 ir (ES) Nr. 510/2011 (OL L 111, 2019 4 25, p. 13).

i) priemones, kuriomis skatinama pereiti prie nulinės taršos transporto priemonių ir ne keliais judančių mechanizmų, naudojamų tiek asmeniniais, tiek komerciniais tikslais;

j) priemones, kuriomis siekiama užtikrinti, kad mažuose, vidutinio dydžio ir dideliuose stacionariuosiuose teršalus išmetančiuose objektuose bei mobiliuosiuose teršalus išmetančiuose objektuose pirmenybė būtų teikiama mažataršiams degalams;

k) priemones, skirtas oro taršai iš pramoninių šaltinių mažinti pagal Direktyvą 2010/75/ES ir taikant ekonomines priemones, pavyzdžiui, mokesčius, rinkliavas arba apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, atsižvelgiant į MVĮ ypatumus;

l) jūrų ir oro transporto išmetamų teršalų kiekio mažinimą naudojant alternatyviuosius degalus ir diegiant alternatyviųjų degalų infrastruktūrą, taip pat naudojant ekonominių paskatas, siekiant paspartinti jų diegimą, ir nustatant konkrečius reikalavimus prisišvartavusiems laivams bei valtims ir uostų eismui, kartu spartinant elektros energijos tiekimą nuo kranto ir laivų bei uosto darbo mašinų elektrifikavimą;

m) priemones, kuriomis skatinam mažinti žemės ūkio sektoriuje išmetamą teršalų kiekį;

n) vaikų ir kitų jautrių gyventojų bei pažeidžiamų grupių sveikatos apsaugos priemones;

o) priemones, skatinančias elgsenos pokyčius.

IX PRIEDAS

Neatidėliotinos priemonės, kurių įtraukimas į trumpojo laikotarpio veiksmų planus, kaip reikalaujama pagal 20 straipsnį, yra apsvarstytinas

Trumpuoju laikotarpiu apsvarstytinos priemonės, kuriomis siekiama šalinti šaltinius, prisidedančius prie pavojaus slenksčio viršijimo rizikos, priklausomai nuo vietos sąlygų ir svarstomo teršalo:

a) transporto priemonių eismo apribojimas vietovėse, ypač tose vietose, kuriose lankosi jautrūs gyventojai ir pažeidžiamos grupės;

b) pigus arba nemokamas viešasis transportas;

c) statybos darbų sustabdymas;

d) gatvių valymas;

e) lankstus darbo grafikas.

X PRIEDAS

Visuomenės informavimas

1. Valstybės narės viešai pateikia bent šią informaciją:

   a) kas valandą atnaujinamus sieros dioksido, azoto dioksido, kietųjų dalelių (KD_{10} ir $KD_{2,5}$), anglies monoksido ir ozono duomenis iš kiekvienos ėminių ėmimo vietos; tai taikoma informacijai, gaunamai iš visų ėminių ėmimo vietų, kuriose galima gauti naujausią informaciją, ir bent jau informacijai, gaunamai iš mažiausio ėminių ėmimo vietų skaičiaus, reikalaujamo pagal III priedą, jei taikomas tinkamas matavimo metodas naujausiems duomenims gauti, nepaisant to, kad valstybės narės viešai paskelbia kuo daugiau naujausios informacijos ir tuo tikslu palaipsniui pritaiko savo matavimo metodus; jei turima, taip pat pateikiama naujausia informacija, gauta naudojant modeliavimo taikomąsias programas;

   b) visų teršalų išmatuotas koncentracijas ir, kai įmanoma, jų palyginimą su naujausiomis PSO rekomenduojamomis vertėmis, pateiktas pagal I priede nustatytus atitinkamus laikotarpius;

   c) informaciją apie pastebėtą bet kurios ribinės vertės, siektinos vertės ir vidutinės ekspozicijos sumažinimo įsipareigojimo viršijimą, įskaitant bent:

      i) vietovę arba teritoriją, kurioje pastebėtas viršijimas,

      ii) viršijimo pradžią ir trukmę,

      iii) išmatuotą koncentraciją, palyginti su taikytinais oro kokybės standartais, arba vidutinės ekspozicijos rodiklį, jei viršijimas susijęs su vidutinės ekspozicijos sumažinimo įpareigojimu;

   d) informaciją apie poveikį sveikatai, įskaitant bent:

      i) oro taršos ir, kiek įmanoma, kiekvieno teršalo, kuriam taikoma ši direktyva, poveikį visų gyventojų sveikatai,

      ii) oro taršos ir, kiek įmanoma, kiekvieno teršalo, kuriam taikoma ši direktyva, poveikį jautrių gyventojų ir pažeidžiamų grupių narių sveikatai,

      iii) galimų simptomų apibūdinimas,

      iv) rekomenduojamas atsargumo priemones, kurių reikia imtis, suskirstytas į atsargumo priemones, kurių reikia imtis visų gyventojų ir jautrių gyventojų bei pažeidžiamų grupių narių atžvilgiu,

      v) kur rasti daugiau informacijos;

   e) informaciją, susijusią su poveikiu augalijai;

   f) informaciją apie prevencinius veiksmus siekiant sumažinti taršą ir (arba) jos ekspoziciją: nurodomi pagrindiniai taršos šaltiniai; rekomenduojami teršalų išmetimo mažinimo veiksmai;

   g) informacija apie matavimo kampanijas ar panašią veiklą ir jos rezultatus, jei tokia veikla buvo vykdoma.

2. Valstybės narės užtikrina, kad visuomenei laiku būtų suteikiama informacija apie esamus arba numatomus pavojaus slenksčių ir bet kokio informavimo slenksčio viršijimus. Teikiama bent ši informacija:

   a) informacija apie pastebėtą (-us) viršijimą (-us):

      i) vietovė arba teritorija, kurioje nustatytas viršijimas,

      ii) viršyto slenksčio rūšis (pavojaus ar informavimo),

      iii) viršijimo pradžia ir trukmė,

      iv) didžiausia 1 valandos koncentracija ir, papildomai, didžiausias 8 valandų koncentracijos vidurkis ozono atveju;

   b) prognozė kitai popietei ir (arba) (dienai (-oms)):

      i) geografinė teritorija, kurioje numatomi pavojaus slenksčio ar informavimo slenksčio viršijimai,

      ii) numatomi taršos pasikeitimai (t. y. padėties pagerėjimas, stabilizavimasis arba pablogėjimas) ir tų pasikeitimų priežastys;

c) informacija apie gyventojų grupę, kuriai viršijimas turi poveikį, galimą poveikį sveikatai ir rekomenduojamą elgesį:

i) informacija apie gyventojų grupes, kurioms iškilo pavojus,

ii) galimų simptomų apibūdinimas,

iii) rekomenduojamos atsargumo priemonės, kurių turi imtis atitinkami gyventojai,

iv) kur rasti daugiau informacijos;

d) informacija apie trumpojo laikotarpio veiksmų planus ir prevencinius veiksmus siekiant sumažinti taršą arba jos ekspoziciją: nurodomi pagrindiniai taršos šaltiniai; rekomenduojami iš antropogeninių šaltinių išmetamų teršalų kiekio mažinimo veiksmai;

e) rekomenduojami ekspozicijos mažinimo veiksmai;

f) tais atvejais, kai numatomas viršijimas, valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad būtų pateikta tiek duomenų, kiek įmanoma.

3. Kai viršijama ribinė vertė, siektina vertė, neįvykdomas vidutinės ekspozicijos sumažinimo įsipareigojimas, peržengiami pavojaus slenksčiai arba informavimo slenksčiai arba kai kyla pavojus, kad tai įvyks, valstybės narės užtikrina, kad visuomenėje būtų papildomai skleidžiama šiame priede nurodyta informacija.

XI PRIEDAS

A DALIS

Panaikintos direktyvos ir jų vėlesnių dalinių pakeitimų sąrašas (nurodytas 31 straipsnyje)

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/107/EB
(OL L 23, 2005 1 26, p. 3).

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 219/2009 (OL L 87, 2009 3 31, p. 109).	tik priedo 3.8 punktas
Komisijos direktyva (ES) 2015/1480 (OL L 226, 2015 8 29, p. 4).	tik 1 ir 2 straipsniai

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/50/EB
(OL L 152, 2008 6 11, p. 1).

B DALIS

Perkėlimo į nacionalinę teisę terminai (nurodyti 31 straipsnyje)

Direktyva	Perkėlimo terminas
2004/107/EB	2007 m. vasario 15 d.
2008/50/EB	2010 m. birželio 11 d.
(ES) 2015/1480	2016 m. gruodžio 31 d.

XII PRIEDAS

Atitikties lentelė

Ši direktyva	Direktyva 2008/50/EB	Direktyva 2004/107/EB
1 straipsnis	—	—
2 straipsnis	1 straipsnis	1 straipsnis
3 straipsnis	32 straipsnis	8 straipsnis
4 straipsnis	2 straipsnis	2 straipsnis
5 straipsnis	3 straipsnis	—
6 straipsnis	4 straipsnis	4 straipsnio 1 dalis
7 straipsnis	5 straipsnis ir 9 straipsnio 2 dalis	4 straipsnio 2, 3 ir 6 dalys
	II priedo B skirsnis	II priedo II skirsnis
8 straipsnis	6 straipsnis ir 9 straipsnio 1 dalis	4 straipsnio 1–5 ir 10 dalis
9 straipsnis	7 ir 10 straipsniai	4 straipsnio 7, 8 ir 11 dalys
	V priedo A skirsnio 1 punkto 1 išnaša	
10 straipsnis	—	4 straipsnio 9 dalis
11 straipsnis	8 ir 11 straipsniai	4 straipsnio 12 ir 13 dalys
12 straipsnis	12 straipsnis, 17 straipsnio 1 ir 3 dalys ir 18 straipsnis	3 straipsnio 2 dalis
13 straipsnis	13, 15 straipsniai, 16 straipsnio 2 dalis ir 17 straipsnio 1 dalis	3 straipsnio 1 ir 3 dalys
14 straipsnis	14 straipsnis	—
15 straipsnis	19 straipsnio pirma dalis	—
16 straipsnis	20 straipsnis	—
17 straipsnis	21 straipsnis	—
18 straipsnis	22 straipsnis	—
19 straipsnis	17 straipsnio 2 dalis ir 23 straipsnis	3 straipsnio 3 dalis ir 5 straipsnio 2 dalis
20 straipsnis	24 straipsnis	—
21 straipsnis	25 straipsnis	—
22 straipsnis	26 straipsnis	7 straipsnis
23 straipsnis	19 straipsnio antra dalis ir 27 straipsnis	5 straipsnio 1 ir 4 dalys
	III priedo D skirsnis	
24 straipsnis	28 straipsnis	4 straipsnio 15 dalis
25 straipsnis	—	—
26 straipsnis	29 straipsnis	6 straipsnis
27 straipsnis	—	—
28 straipsnis	—	—
29 straipsnis	30 straipsnis	9 straipsnis

Ši direktyva	Direktyva 2008/50/EB	Direktyva 2004/107/EB
30 straipsnis	33 straipsnis	10 straipsnis
31 straipsnis	31 straipsnis	—
32 straipsnis	34 straipsnis	11 straipsnis
33 straipsnis	35 straipsnis	12 straipsnis
I priedas	VII, XI, XII, XIII ir XIV priedai	I priedas
II priedas	II priedo B skirsnis	II priedo I skirsnis
III priedas	V ir IX priedai	III priedas IV skirsnis
IV priedas	III ir VIII priedai	III priedo I, II ir III skirsniai
V priedas	I priedas	IV priedas
VI priedas	VI priedas	V priedas
VII priedas	IV ir X priedai	—
VIII priedas	XV priedas	—
IX priedas	—	—
X priedas	XVI priedas	—
XI priedas	—	—
XII priedas	XVII priedas	—